

Av-Varui

Кенг кўламли,
фикрий, сақофий журнал

Ливандаги халқ ғалаёни: унинг очиқ кўриниб турган сабаблари ва ортидаги яширин ҳақиқий сабаблари

- Аллоҳ Таоло мусулмонларга Исломга асосланган сиёсий ҳизбларни ташкил қилишни фарз қилган (1)
- Халқаро кураш ва инсоният баҳтсизлиги... Дунёни жарга қулашдан ким сақлаб қолади?!
- Процентли ташқи қарзлар Farbnинг халқларни мустамлака қилиш услубларидан биридир

399

Ўттиз тўртнинчи
йил чиқиши
Робиус-соний 1441Х
Декабр 2019м

Ливан 1000 лира

Яман 30 риёл

Туркия 1 доллар

Покистон 1 доллар

Австралия 2,5 доллар

Америка 2,5 доллар

Канада 2,5 доллар

Германия 2,5 евро

Швеция 15 крон

Бельгия 1 евро

Швейцария 2 франк

Австрия 1 евро

Дания 15 крон

Чиңбұз соңда

- *Ал-Ваъй сўзи:* Ливандаги халқ ғалаёни: унинг очиқ кўриниб турган сабаблари ва ортидаги яширин ҳақиқий сабаблари 3
- Процентли ташқи қарзлар Фарбнинг халқларни мустамлака қилиш услубларидан биридир 13
- Катта тугунн... Ислом ҳазоратига ҳақиқий мансублик! 28
- Халқаро кураш ва инсоният баҳтсизлиги... Дунёни жарга қулашдан ким сақлаб қолади?! 40
- Аллоҳ Таоло мусулмонларга Исломга асосланган сиёсий хизблар ташкил қилини фарз қилган (1) 40
- «*Аллоҳ эса, гарчи коғирлар истамасалар-да, Ўз нурини (яъни динини) тўла (яъни ҳар тарафга) ёйгувчидир*»
- *Оlam мусулмонлари хабарлари* 50
- *Қуръони Карим сұхбатида* 56
- *Жаннат боғлари* 65
- Пайғамбаримиз ﷺ одамлар ичидә энг жасури бўлган эдилар
- *Уларнинг ҳидоятларига эргашинг:*
Робиа ибн Каъб 72

ЛИВАНДАГИ ХАЛҚ ҒАЛАЁНИ: УНИНГ ОЧИҚ КЎРИНИС ТУРГАН САБАБЛАРИ ВА ОРТИДАГИ ЯШИРИН ҲАҚИҚИЙ САБАБЛАРИ

Минтақада юз берган қўзғолонлар ортидан Ливанда ҳам ҳалқ ғалаёни бошланди. Одамлар сиёсий ва майший воқеликка норозилик билдириб, бундай ахволнинг келиб чиқишида ҳукмдорларни айблашди. «Халқ ҳукмрон режимни қулатишни истайди» шиори ҳалқ кўтариб чиқкан шиорларнинг энг кўзга кўрингани бўлди. Яъни, ҳалқ ҳукмрон режимни бошидан охиригача, мухолафатчилар билан айни пайтда бошқарувда турганлар ўртасини ажратмасдан барчасини қулатишни ҳамда ўғирланган бойликларни қайтариб олишни хоҳлашини билдириб чиқди. Бу шиор 2011 йили бошланган илк қўзғолонда кўтариб чиқилган «Халқ режимни қулатишни истайди» шиорига ҳамоҳангдир. Шунингдек, бу шиор кейинги пайтда Судан, Жазоир ва Ироқда кўтариб чиқилган шиорлардан фарқ қilmайди.

Қўзғолон ёки ҳалқ ғалаёни, дея номланаётган Ливандаги ушбу ҳалқ ҳаракати барча тоифалардан ошиб ўтиб кетди. Яъни, ҳалқ ҳаракати ҳукмдорларга қарши қўзғалган барча диний тоифадаги одамларни бирлаштиргди. У одамларнинг турмушидаги ҳақиқий кийинчиликни, барча соҳалардаги муаммоларни ифода этиш учун сиёсий бошқарувдагиларнинг барчасига (ҳокимиётда турганларига ҳам, мухолафатчиларга ҳам) қарши чиқди. Ҳалқ ҳаракати давлатнинг хизмат кўрсатишдаги лаёқатсизлигини, ҳаётий эҳтиёжларнинг энг паст микдорини ҳам таъминлаб бера олмаётганини фош қилди ва бунинг жавобгарлигини юрт ҳукмдорларига юклиди. Зеро, ҳукмдорларнинг юртда ўзлари истагандек иш юритиши, одамларнинг манфаатларига тажовуз қилиши ва қадр-қийматини камситиши шу даражага етган эдики, ҳалқ бундан ортиғига тоқат қила олмас эди. Ҳалқ ҳукмдорларни коррупцияда, давлат пулларини ўзлаштириш ва ўғирлашда ҳамда давлатни банкротликка олиб келишда айблаб, уларни маҳкамага тортишини, ўғирланган пуллар қайтарилишини талаб қилиб чиқди.

Ушбу мақола ушбу ҳалқ ҳаракатининг воқелигини ва унинг ҳаракат йўналишини сиёсий таҳлил қилишга қаратилмаган, балки,

унинг келиб чиқишига олиб келган ҳақиқий сабабларга қаратилган. Агар бу сабаблар англаб етилмаса ушбу халқ ҳаракати зое кетади, унинг меваларини душманлар териб олади ва ёмон турмуш шароити ўз ўрнида ўзгаришсиз қолаверади. Яъни, халқ ўзи уларга қарши қўзғолон қилган кишиларнинг бирининг қўлидан иккинчисининг қўлига ўтиб қолаверади ҳамда ёмон воқеликдан бирор нарса асло ўзгармайди. Шунинг учун ушбу сабабларни англаб етиш ва уларнинг айни ўзини эътиборга олиш халқни тойилишдан сақлаб қолади... Шуни ҳисобга олиш керакки, халқ ҳаракати самимийлик билан бошланди. Аммо одатдагидек, бу ерда уни ўғирлашга уринувчилар бор ва улар макр-ҳийла қилишда катта имкониятга эгадирлар. Улар аксил-қўзғолонлар орқали олдин ҳам қўзғолонларни муваффақиятсизликка учратишни удалашган ва улар қўзғолончиларни алдаш учун аксил-қўзғолончиларни «қўзғолоннинг дўстлари» деб аташган. Шунинг учун халқ ҳаракатини бошқараётганлар онгли бўлсалар, дўстни душмандан фарқлаб олишлари мумкин бўлади. Шундагина улар ишларнинг ташқи кўринишига алданиб қолмайдилар. Биз қўйида учта сабабни кўриб чиқамиз:

Биринчи: Сиёсий воқеликни ҳамда бошқарувдаги сиёсатчиларни рад этиш учун галаёнга келган халқ ҳаракатини бошқараётган киши энг аввало одамлар турмушини тўғри тартибга келтира оладиган яроқли низомни излаши лозим. Шунинг учун сиёсатчилар зулми уни бошқарув низомининг яроқсизлиги ҳақида фикрлашдан буриб қўймаслиги керак. Демак, одамлардан талаб қилинадиган биринчи иш шуки, улар мана шу асосий нуқтани излашлари ҳамда бошдан кечираётган ёмон воқелик билан овора бўлиб, унинг вужудга келишига сабабчи бўлган асл ҳақиқатдан ғафлатда қолмасликлари лозим. Агар у фақат ёмон воқеликни муолажа қилиш билан машғул бўлиб қолса, сабабни муолажа қилмасдан натижани муолажа қилиш билан машғул бўлган бўлади. Агар у бошқарув низомида муаммо борлигини тушуниб етса, қўзғолонларнинг келиб чиқишига туртки бўлган сабабни топган бўлади. Шунинг учун, аввало, конституцион низомнинг яроқли ёки яроқсизлиги устида изланиш олиб борилиши лозим.

Ливандаги бошқарув низоми ҳақида айтадиган бўлсак, бу низом тоифачиликка асосланган демократик низомдир ва у қўйидаги икки жиҳатдан бузук низомдир:

Биринчи жиҳат: У демократик низом. Шу боис, демократия гоясининг интеллектуал даражада бузуқлигига ҳамда бутун дунёда татбиқ қилинишда муваффақиятсизликка учраганига назар солмоқ

лозим. Демократия фақат Ливандаги бошқарувнинг муваффақиятсизлигига сабабчи бўлиб қолмади, балки бутун дунёдаги бошқарувнинг муваффақиятсизлигига сабабчи бўлди. Бугунги дунёни бошқараётган демократик фикр бутун дунёни камраб олган барча фожиалардан жавобгардир. У башарият баҳтсизлигига... урушлар, қашшоқлик ва зулмнинг кенгайишига... бойларнинг камбағаллар устидан хукмронлик қилишига... фақат бизнинг минтақадагина эмас, балки бутун дунёдаги барча юртларда коррупциячи ҳукмдорларнинг, шунингдек, ҳаётнинг сиёсий, ижтимоий ва иқтисодий бўғинларига хукмронлик қиладиган капиталистларнинг пайдо бўлишига сабабчи бўлди. Бу ҳолат Ғарбдаги капиталистик давлатлар ҳукмдорларидан тортиб, бизнинг юртлардаги уларнинг мустамлакачилигига рози бўлаётган ҳукмдорларимизгacha бир хилда. Биз мазкур жиҳатнинг Ливандаги одамлар ҳаётига таъсирини кейинроқ айтиб ўтамиз...

Ливан ҳокимияти тоифачилик асосида тақсимланади ва бу нарса ишни янада ёмонлаштирган. Бошқарув низоми демократик коррупцион низом бўлганидан ташқари, Ливан ҳокимиятдаги улушлар мазҳабпарастлик асосида талашиладиган юртга айланиб қолди. Ишни бундан ҳам ёмонлаштирган нарса шуки, ҳокимиятдаги улушлар, мана шу тоифалар вакилларининг қобилиятларига қараб тақсимланмайди, балки ҳар бир тоифа раҳбарлари орасидаги таниш-билишчилик асосида бўлишилади. Зеро, ҳар бир тоифа раҳбари ва шу раҳбарнинг ошна-оғайнисигина улушга эга бўладиган бўлиб қолди. Бу билан манфаатлар уларгагина чекланиб, тоифанинг бошқа вакиллари бу манфаатлардан маҳрум бўлиб қолаверди.

Шу ўринда айтиб ўтиш керакки, Ливандаги тоифачиликка асосланган давлатни капиталистик демократик давлат бўлган Франция ўзининг минтақадаги манфаатларини кафолатлаш учун пайдо қилган. Шу ўринда биз одамларга Ливанга асос солинган даврда Гуро айтган гапни эслатиб ўтамиз. У – Франция Ливанда турли диний тоифалар борлигини кўрди ва улар учун давлат яратиб берди, деб айтган. Демак, тоифачилик Ғарб томонидан пайдо қилинганилиги билан ажralиб туради. Бунга Ироқ тирик мисолдир. Чунки у бугунги кунда Америка яратган тоифачилик низомида яшамоқда. Америка Ироқни истаган пайтида бўлиб юбора олиши учун у ерда тоифачиликни вужудга келтирди. У Ироқнинг Ислом асосида бирлашиб кетишини олдини олиш учун у ерда истаган пайтида мазҳабпарастликни қўзғайди. Усмонийлар

даврида Франция ва Британия томонидан «шарқий масала ва Балқон масаласи» номи остида мазҳабларо фитна қандай кўзгатилганини ҳаммамиз ўқиганмиз. Кейин айни линияга бошқа давлатлар ҳам кириб, Исломий давлатнинг ҳар тарафида кенг тарқалган фуқаролар ва уларга ғамхўрлик кўрсатиш, деган мафкурага зарба беришди. Чунки Исломий давлат фуқароларга ғамхўрлик кўрсатиш томонига жиддий эътибор бериб, ўз фуқароларига умумий ҳаётда ҳуқуқлари тўлиқ таъминланиши керак бўлган фуқаролар, деб қарар эди.

Иккинчи жиҳат: Ливанни ҳам ўз ичига олган мусулмонлар юртлари ўзларининг умумий сиёсатида йирик давлатлардан бирига тобеъдир. Тобеъ давлатлар сиёсатини ушбу йирик давлатлар бошқариб, ўз манфаатларини амалга ошириш учун ҳамда минтақадаги умумий сиёсатда ўз сиёсатига мувофиқ юргизиш учун ҳокимиятга уларнинг сиёсатчиларини шу йирик давлатлар олиб келади. Шунинг учун тобеъ давлатлардаги сиёсатчилар бир кўргазма (витрина) бўлиб, унинг ортига халқаро саҳнага ҳукмронлик қилувчи Ғарб давлатлари яширинган. Бир қараганда юртда юз бераётган барча иқтисодий ва сиёсий бўхронлардан ёлғиз ҳокимлар жавобгардек туюлади. Аслида эса, уларнинг ортида буйруқ бериб турувчилар бор бўлиб, ҳокимлар уларнинг истагидан четга чиқа олмайдилар. Ҳокимларга буйруқ бериб турувчилар мустамлакачи кофир Ғарб давлатлари бўлиб, ушбу бўхронларнинг келиб чиқишига аслида улар сабабчидир. Одамлар Ғарб давлатларининг позицияларига алданиб, «юртни қутқарамиз» деган даъволарига ишониб қолмасликлари учун буни англаб етишлари лозим. Cedre лойиҳаси ва бундан бошқа лойиҳалар орқали Ғарб давлатлари томонидан Ливанга кўрсатилаётган ёрдамлар юртни қутқарувчи лойиҳалар эмас, балки мустамлака қилиш лойиҳаларидир. Бутун дунёдаги, шу жумладан Ливандаги кризисларни келтириб чиқараётганлар аслида улардир. Қизиги шундаки, ёрдам кўрсатишни даъво қилаётган Франциянинг ўзида «сариқ нимчалилар» ҳаракати остидаги майший норозиликларга гувоҳ бўлмоқдамиз. Капиталистик низом бой сармоядорлар ва капиталистик компаниялар низоми бўлиб, Ғарбдаги ҳукмрон синфни айни шу сармоядорлар ва компаниялар бошқаради. Бошқа давлатлар ва халқлар тақдирига, шу жумладан ўз халқлари тақдирига ҳукмронлик қиласиганлар ҳам улардир. Ғарб давлатлари халқлари агар буни билсалар ўз ҳокимларига қарши бош кўтарадилар. 2011 йили бошланган «араб баҳори» кўзголонлари аланга олганидан кейин Америка ва Европадаги

минга яқин шаҳарда ҳам норозилик намойишлари кўтарилигган эди, бироқ бу намойишлар тезда бостирилди.

Шу ўринда айтиб ўтиш керакки, дунё давлатларига ҳукмронлик қилувчи капиталистик Ғарб давлатларининг умумий сиёсати ушбу давлатларни ва уларнинг халқларини қарзга ботиришидир. Шунинг учун миңтақа ҳокимларининг ўз халқларини кризисга дучор қилиши ва ўн миллиардлаб қарзга ботириши... буларнинг барчаси миңтақа ҳокимларини парда ортидан бошқариб турган Ғарб давлатларининг ўзгармас сиёсатига боғлиқдир. Бу никобланган мустамлакачиликдир. Ўз навбатида Ливан ҳам бошқа мусулмонлар юртлари каби шу сиёсатга бўйсунади. «Кафолат» араб жамғармаси ҳисоботида келишича, йигирмата араб давлати ташқи қарзининг ҳажми триллион доллардан ўтиб кетган. 2006 йили 426 миллиард долларга етган қарзлар кўрсаткичи бугунги кунда 134.5 % миқдорида ўсган. Ҳисоботда келишича, «Ливан дунёда энг қарзи кўп давлатлар қаторидан жой олган». Халқаро Валюта Фондига кўра, бу йилги қарз нисбати ялпи ички маҳсулотнинг 152 %га етиши кутилмоқда. Аллоҳ ҳаққи, инсоф билан айтингларчи, Ливандаги давлат қарзининг ярми таъминот ёки электр энергияси тақчиллиги сабабли келиб чиқди, деган гап ақлга тўғри келадими? Ҳолбуки, Ливаннинг майдони қўшни давлатлар вилоятларидан битта вилоят майдонига ҳам teng эмас. Бунинг фақат битта изохи бор. Яъни, Ливан халқларни қарзга ботириш сиёсати бўйича юрди, Ливан ҳокими ва унинг банки мана шу сиёсатнинг бир қисмидир.

Даромади паст ва ўрта бўлган давлатларга нисбатан мустамлакачи бой Ғарб давлатлари қўллаётган қарз бериш сиёсати халқларни қашшоқлашишига ҳамда юртлар бойликларининг узок йиллар давомида қарз берувчи томон қўлида гаров бўлиб қолишига олиб келади. Бу билан қарздор давлатларнинг бюджети таназзулга учрайди ва ҳар қандай соҳада ривожланиш тўхтайди. Чунки қарздор давлат камомад туфайли мураккаб фоизларга айланган қарзларнинг фоизларини тўлаш билан машғул бўлиб қолади. Бу эса, қарзнинг асли сақланиб қолиши билан қарз икки баробар қилиб тўланишига олиб келади. Бюджетнинг асосий қисми қарз берувчи давлатлардан олинган қарзни тўлашга кетган пайтда ҳар қандай соҳада ривожланиш тўхтайди... Триллион доллар маблағнинг фоиз ставкаси қанча бўлишини бир тассаввур қилиб кўринг, ахир, уни ҳар йили тўлаб бориш мусулмонлар зиммасига тушмоқда! Мусулмонларнинг иқтисодий вазияти оғирлашишида ушбу фоизлар қандай ҳисса қўшаётганини бир тасаввур қилиб кўринг! Қарзларни йигиш ҳамда қарздор давлат

карзини тўлашга ожизлик қилган тақдирда тўлов муддатини бошқа муддатга ўтказиш жараёнига Халқаро Банкнинг аралашиши дефолт холатида бўлган карздор давлатларга салбий таъсир қиласди. Бу эса, вазиятни оғирлаштиради, айниқса ахолининг қашшоқ синфи фойдаланадиган материаллар ва хизматлардан қўллаб-қувватловнинг бекор қилиниши аҳволни янада оғирлаштиради. Бу – қўзғолонларнинг аланг олишига туртки бўлган асосий сабаблардан биридир. Шунинг учун айтиш мумкинки, ушбу қўзғолонларнинг биринчи сабабчиси Фарб давлатларидир. Минтақа хукмдорлари эса, Фарб давлатлари қўлидаги жирканч қуролдан бошқа нарса эмас.

Бу айтганларимизни франциялик икки журналистнинг сўzlари тасдиқлади. Ўрта Шарқ ва Шимолий Африка ишлари бўйича эксперtlар Алан Грэш ва Жан-Пьер Серенининг айни сўzlари «Ориан 21» веб-сайтида «Араб қўзғолонлари қандай тўсиқларга учрамоқда? Қўзғолонлар қисмати ҳақида тарих нима дейди?» сарлавҳаси остидаги нашр қилинган қўшма мақоласида келган. «Глобализация ва халқаро иқтисодий муассасаларнинг таъсири» номли жузъий сарлавҳа остида бундай дейилади: «Халқаро миқёсда глобаллашувнинг таъсири ва неолиберал иқтисодий либерализмнинг галабаси сабабли, «Вашингтон консенсуси»¹ билан Халқаро Валюта Фонди режалари ривожланишнинг ягона йўли сифатида зўрлаб жорий қилинди. «Иккинчи альтернативга ўрин йўқ», деган ибора Британия бош вазираси Маргарет Тэтчернинг халққа айтиб келган иборасидир. Халқаро Валюта Фонди ошхонасида пишириб-тайёрланган режалар жаҳон давлатларига шафқатсизлик билан буюрилган режаларга айланди ва уни Жаҳон Банки ҳам, Европа Иттифоқи ҳам тасдиқлаган. Ҳокимиятдаги элита доим Вашингтонга кўз тикиб, аллақачон миллий талаблардан воз кечиб бўлди. Зотан, миллий талаблар ҳам, вақт ўтиши билан, яъни, Фаластин масаласини қўллаб-кувватлашидан сал олдин эскириб бўлди. Умумий эркинликлар аввалги ҳолатдан дуруст эмас-ёмон, чунки ҳар бир сиёсий фаолият, сиёсий полиция томонидан назорат остига олинмоқда». Бу иккала ёзувчиларнинг фикри.

Бу ерда ўз-ўзидан савол туғилади: Агар ўнлаб мусулмон мамлакатлар ўз қарзларини тўлаш учун йилига ўн миллиардлаб доллар сарфлашса, бу одамларнинг турмуш даражаси пасайиши, юртда тараққиётнинг тўхтаб қолиши, хизмат кўрсатишнинг кечикиши ва ҳамма соҳада ҳаётнинг мураккаблашиши хисобига бўлмайдими? Бу аҳвол оғир сиёсий вазиятга қарши одамларни

қўзғалишга унданмайдими? Одамлар қўзголон кўтарган пайтларида буни билишлари керак. Агар одамлар бундан ғафлатда бўлишса ва бу жиноятларда Ғарбни айбиз ҳисоблаб ундан ёрдам талаб қилишса, Ғарб ўзи яратган вазиятни ўз назорати остида сақлабгина колмайди, балки назоратини янада кучайтиради. Жазоирдаги намойишларда кўтарилиган айрим шиорлар шунга ишора қилган бўлса ҳам ажаб эмас. Зеро, улар: «Йўқолсин Вашингтон, йўқолсин Париж, халқ президентни ўзи танлайди» шиорини кўтариб чиқишиди. Бутун дунё «Жазоирда нима бўляпти? – деб сўрамоқда. Бунга жавобан халқ: «Биз юртимиздан Франциянинг ахлатини тозалаяпмиз» – деб жавоб бермоқда.

Учинчи: Бу ерда қўзғолонлар юз беришининг бошқа бир сабаби ҳам бор. Бу сабаб ёмон ҳукмдорларнинг борлигидир. Улар халқ пулларини ўғирлаш билангина кифояланишмади, балки бу ишда ўз яқинларига ҳам имконият бераб, юртни янада кўпроқ қарзга ботиришиди. Биз Зайнул Обидин ибн Али, Али Солих ва Умар Башир каби таҳтдан қулатилган ҳукмдорларнинг олтин ва ликвид моллар²дан ташкил топган улкан бойликларга эга эканига гувоҳ бўлдик. Бу бойликлар уларнинг саройларида яширилган жойидан топилганидан кейин оммага кўрсатилди. Оммага кўрсатилган бу бойликлар уларнинг бойликларидан бир озгинаси холос. Чунки уларнинг исми билан ва қариндошларининг исми билан шифрланган яширин ҳисоблар остида хорижий банкларга қўйилган пуллар ҳам бор. Шу ўринда айтиб ўтиш керакки, бу пуллар Ғарб банкларига қўйилган ва улар томонидан ҳимояга олинган. Ғарб давлатларининг буни била туриб сукут сақлаши халқлар пулларини ўғирлаш жиноятига улар ҳам шериклигини кўрсатади. Франция Cedre лойиҳаси орқали ёрдам кўрсатмоқчилигини даъво қилди. Бу ёрдамдан мақсад Ливанни янада кўпроқ қарзга ботиришдир. Бу ерда яна шундай савол туғилади: Ғарб ҳукмдорлари минтақадаги малай ҳукмдорларнинг ўз халқлари бойлигини ўғирлашига нега сукут сақлашмоқда, агар улар ростгўй бўлсалар нега бу жиноятни фош қилишмайди.

Бу ерда кўпроқ эътиборни тортадиган бошқа иш ҳам бор. Гап шундаки, Ливан кризиси яқинда унинг имтиёзли нефть мамлакатига айланишининг эълон қилиниши кутилаётган бир пайтда юз бермоқда. Агар, Ливан шундай мамлакатга айланса, унинг банкротга учраганидан қўрқишига ҳам, банкрот таҳдидидан қўрқишига ҳам ҳожат қолмайди. Бироқ, афтидан Ғарб давлатлари, аниқроғи Америка нефть бойлигини ўғирлаш учун Ливанни улкан қарзга ботирмоқчи кўринади. Бу – Ғарбнинг минтақада қўллаётган

сиёсатига мос келади. Зеро, у минтақани қашшоқлаштириш ва уни тараққиётдан буриб юбориш учун ўзи билан машгул қилиб қўйиш сиёсатини қўллади. Масалан, Ироқни оладиган бўлсак, у энг нефтга бой юртлардан бири бўлишига қарамай, ўнлаб миллиард доллар қарзга ботган. Унинг ҳукмдорлари эса, ўғирланган ўнлаб миллиард доллар билан ҳузурланиб яшамоқда, қолаверса, улардан ҳар бири ўнлаб миллиард доллар ўғирламоқда.

Фожиаларимизнинг асосий сабабчиси Фарб эканига одамлар эътиборини тортиш учун мана шуларнинг ўзи етарли эмасми? Бу ҳукмдорларни бизнинг устимизга Фарб олиб келмадими? Ироқ ҳукмдорларига қаранг, уларни Америка олиб келмадими? Ёвузлиги билан танилган Миср ҳокимини Трамп ўзининг «энг севимли диктатори» деб атамадими? Саудия ҳокими ибн Салмонни ҳимоя қилган ҳамда халқаро судда Жамол Ҳашогжининг ўлдирилиши масаласи кўтарилишини олдини олган Трамп эмасми? Ироқ, Сурия ва Ливандаги Эронга имконият берадиган Америка эмасми? Тўғри, Америка бугунги кунда Эронга санкция жорий қилмоқда. Бироқ, бу санкциялар уни қулатиш учун эмас, балки унинг юриш-туришини тўғрилаб қўйиш учун жорий қилинмоқда. Буни расмийлар ҳам очик эътироф этишмоқда ва бу Эрон режимининг Америкага қарамлигини кўрсатади. Шунинг учун Америка бу режимни бошқарувда қолишини истайди.

Булар Ливан саҳнасида юз берадиган ишларни тушуниш ва уларни муолажа қилиш учун эътибор қаратилиши керак бўлган сабаблардир. Қисقا қилиб айтганда, минтақа давлатларидағи вазиятни Фарб назорат қилади ва ҳокимларни ҳам у олиб келади. Одамлар ҳаётининг оғирлашиб кетишига ҳам у ва ҳокимлар сабабчидир. Фарб минтақа давлатларини, қолаверса бутун дунё давлатларини у билан бошқариб келаётган оламий капиталистик низом ҳар бир давлатдаги илмоний конституцияда ўз ифодасини топади. Илмоний конституция халқаро қонунларга, шунингдек, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти, Хавфсизлик Кенгashi ва Халқаро суд каби халқаро ташкилотларга бўйсунади. Фарб дунё давлатларига ўз сиёсатини жорий қилишда мазкур ташкилотлардан фойдаланади. Бу конституция хотиржам, барқарор ва тинч ҳаётни вужудга келтиришга яроқсиздир. Қолаверса, бу конституция заиф камбағаллар ҳисобига кучли бойлар манфаатини таъмин этади. Қўзғолонларнинг юз бериши Фарбнинг минтақадаги сиёсати келтириб чиқарган фожиавий вазиятларга боғлиқ. Бугунги кунда дунё давлатларини бошқараётган капиталистик низом энг ёвуз низомдир.

Шу ўринда биз айтамизки, муолажа қилиш яроқли инсоний оламий низом билан бўлади. Бу низомда инсоннинг барча муаммоларининг ечимлари мавжуд бўлиб, у омадсиз ваadolatciz капиталистик низомдан бошқачадир. У олдин синовдан ўтган Раббоний исломий низом бўлиб, ёлғиз угина Исломий Халифалик давлатида Исломни татбиқ қилиш орқали башариятнинг барча муаммоларини ҳал қилишга қодирдир. Халифалик минтақа давлатларини битта давлатда бирлаштиради ҳамда унинг тўғри бошқаруви ва адолатидан мусулмон ҳам, мусулмон бўлмаганлар ҳам баҳра оладилар. Шунингдек, Халифалик ҳеч бир истисносиз барча фуқаролар учун муносиб ҳаётни таъмин этади ва у «озчиликлар» атамасини тан олмайди.

Ушбу минтақанинг мусулмон ва мусулмон бўлмаган ахолиси, шунингдек бутун дунё ҳалқлари йўқ қилиниши керак бўлган адолатсиз, бузук ҳалқаро низомнинг зулми остида азият чекмоқда. Улар инсоннинг қадрини кўтарадиган, унинг ҳуқуқларини адолатли тарзда таъмин этадиган яроқли, янги алтернатив ҳалқаро низомга муҳтождирлар. Агар воқеликка назар ташласак, Исломдан бошқа бирор низом бундай ҳазорий бойликларга эга эмаслигини кўрамиз. Куч, журъат ва шиҷоат билан, шунингдек, ҳикмат ва гўзал мавъиза билан бунга даъват қилиш мусулмонларнинг вазифасидир... Ягона нажот йўли шудир.

Сўзимиз якунида шуни айтиб ўтишимиз керакки, кўзғолонларнинг иккинчи тўлқинида Америка ва Европа давлатларининг исломий лойиҳани узоқлаштиришга ҳаракат қилаётгани кузатилмоқда. Чунки улар Давлат Ташкилоти орқали Исломни бузуб кўрсатишда ва «исламизм» атамаси орқали Исломга қарши қурашишда исломий лойиҳани узоқлаштиришни ўзлари учун ютуқ деб хисоблашмоқда.

Биз Исломдан бошқа ечим йўқлигини маълум қиласиз. Зеро, Ислом ақидаси сиёсий ақида бўлиб, ундан низом балқиб чиқади. Ислом ҳазорати инсонпарвар ҳазорат бўлиб, у башариятнинг барча муаммоларини ҳал қиласи ҳамда бирортасига, ҳатто ўз аҳлига ҳам шафқат қилмайдиган капиталистик низом келтириб чиқарган кризисларга барҳам беради... Зеро, бу кризисларни ҳеч кимга, ҳатто ўз ахолисига ҳам шафқат қилмайдиган жирканч капитализм келтириб чиқарди. Аммо Ислом мусулмонлар ҳам, мусулмон бўлмаганлар ҳам унга мурожаат қилиши керак бўлган ҳақ сўздир. Ҳа, ягона нажот йўли Ислом бўлиб, ундан бошқа йўл йўқдир. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿قُلْ هَذِهِ سَبِيلٌ أَدْعُوكُمْ إِلَى اللَّهِ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنْ أَلْمُشْرِكِينَ﴾

«Айтинг: Менинг иўлим шудир. Мен Аллоҳга даъват қиламан. Мен ва менга эргашган кишилар аниқ ҳужжатга-ишончга эгамиз. (Ҳар қандай шерикдан) Аллоҳни поклайман. (Зоро) мен мушриклардан эмасман» [Юсуф 108]

¹ Вашингтон консенсуси макроиқтисодий сиёсатнинг бир тури бўлиб, XX аср охирида Халқаро Валюта Фонди ва Жаҳон Банки томонидан молиявий ва иқтисодий кризисни бошдан кечираётган давлатларда фойдаланиш учун тавсия этилган.

² Ликвид моллар – бу олтин, кумуш ва бошқалар каби, пулга айлантириш осон бўлган нарсалардир. □

ПРОЦЕНТЛИ ТАШҚИ ҚАРЗЛАР ҒАРБНИНГ ХАЛҚЛАРНИ МУСТАМЛАКА ҚИЛИШ УСЛУБЛАРИДАН БИРИДИР

2019 йил 14 октябруда Ал-Жазира веб-сайти паст ва ўртача даромадли давлатларнинг ташқи қарзи тўғрисидаги Жаҳон Банки томонидан берилган статистикани келтириб ўтди. Унда келтирилишича, 2018 йилда уларнинг ташқи қарзи 2017 йилгиға нисбатан 5,2 фоизга ошиб, қарийб 7,8 триллион долларни ташкил этган. Паст ва ўртача даромадли давлатларнинг ташқи қарзлари орасида, Яқин Шарқ ва Шимолий Африка минтақасидаги давлатларнинг ташқи қарзи 2018 йилда ундан олдинги йилгиға нисбатан 321 миллиард долларни ташкил қилган. Уларнинг 2017 йилдаги қарзи 299 миллиард доллар эди. Жаҳон Банки 2018 йилда юқорида қайд этилган (паст ва ўртача даромадли) давлатлар бўйнидаги бундай оғир қарзлар сабабини бир қатор ички ва ташқи омиллар билан боғлайди. Жумладан, Кўшма Штатлардаги фоиз ставкасининг ошиши, доллар курсининг юқорилиги, Вашингтон билан Пекин ўртасидаги савдо бўйича таранглик ҳамда глобал иқтисодий ўсишнинг секинлашишига боғлиқ, дейди. Халқаро молиявий институт Яман, Сурия ва Сомали давлатларини кам даромадли давлатлар қаторига қўшган. Иордания, Жазоир, Миср, Ливан, Мавритания, Судан ва Тунис давлатларига эса, ўртача даромадли давлатлар сифатида қарайди. Ҳисоб-китоб қилинса, араб давлатлари ташқи қарзининг араб давлатлари халқларининг киши бошига қанчадан тўғри келишини билиш мумкин ва бу улушнинг оғирлиги жиҳатидан, Ливан, Иордания, Тунисни араб давлатлари рўйхатида биринчи ўринда экани, бу улуш бошқа давлатларда, айниқса, Миср ва Сомалида сезиларли дараражадалиги кузатилади.

Ливан:

Ливаннинг ташқи қарзи 2017 йилда 74 миллиард долларни ташкил этган бўлса, 2018 йилда бу 79,3 миллиард долларга етди. Ҳар бир ливанликнинг бу қарздан улуши 11 минг 661 долларга тўғри келди. Бу ташқи қарз 56,6 миллиард долларга teng бўлган Ливан иқтисодиётининг 140 фоизини ташкил қиласди.

Иордания:

Унинг ташқи қарзи 2018 йилда 32 миллиард доллардан ошиди. Бу 2017 йилдаги 30,1 миллиарддан икки миллиард кўп. Бу ташқи қарздан ҳар бир иорданияликнинг улуши 3 минг 232 долларни ташкил қиласди. Мамлакатнинг айни қарзи иқтисодиётининг 75.8 фоизини, яъни, 42,2 миллиард долларни ташкил қиласди.

Тунис:

Бу давлатнинг ташқи қарзи ошиб, 2018 йилда 34.663 миллиард долларга етди. 2017 йилда бу 33.4 миллиард долларни ташкил қилган эди. Ҳар бир туニсликнинг айни ташқи қарздан улуши 14 минг долларни ташкил қилди. Ушбу қарз 39.8 миллиард долларга тенг иқтисодиётнинг 87 фоизини ташкил қилди.

Марокаш:

Бу мамлакатнинг ташқи қарзи 2018 йилда 49 миллиард 29 миллион доллар бўлди. 2017 йилда мамлакатнинг ташқи қарзи 49 миллиард 796 миллион долларни ташкил қиласа эди. Бу билан ҳар бир марокашликнинг ташқи қарздан улуши 1361 минг долларга етган бўлади. Марокашнинг 118 миллиард долларга тенг иқтисодиётининг 41.5 фоизини ташқи қарз ташкил этади.

Мавритания:

Бу мамлакатнинг ташқи қарзи ўтган йили 4 миллиард 984 миллион долларни ташкил қилди. Бу рақам 2017 йилда 4 миллиард 968 миллион доллар эди. Ҳар бир мавританияликнинг ташқи қарздан улуши 1132 минг долларни ташкил қиласа эди. Ушбу қарз ялпи ички маҳсулотнинг, яъни, иқтисодиёт ҳажмининг 94 фоизини ташкил этади.

Судан:

Жаҳон Банкининг статистик маълумотларига кўра, Суданнинг ташқи қарзи 2018 йилда 21.5 миллиард долларни ташкил қилган ҳамда 2017 йилда 21.7 миллиард доллар бўлиб, ундан камайган. Ҳар бир суданликнинг айни ташқи қарздан улуши 514 долларни ташкил қиласа эди. Умумий ташқи қарз 40.5 миллиард долларга тенг бўлган Судан иқтисодиётининг 53 фоизини ташкил қиласа эди.

Сурія:

Ўтган йили Суриянинг ташқи қарзи камайиб, 4 миллиард 589 миллион долларни ташкил қиласа эди. Чунки 2017 йилда бу 4 миллиард 605 миллион доллар эди. Ҳар бир суріяликнинг айни ташқи қарздан улуши 271 долларни ташкил қиласа эди. Ташқи қарз 40.4 миллиард долларга тенг бўлган ялпи ички маҳсулотнинг 11.3 фоизини ташкил қиласа эди.

Яман:

Уруш ва юқумли касалликлар исканжасидаги Яман давлатининг ташқи қарзи 2018 йилда 7 миллиард 37 миллион доллар бўлди. 2017 йилда бу сон 7 миллиард 193 миллион доллар эди. Ҳар бир яманликнинг айни ташқи қарздан улуши 247 долларни ташкил қиласа эди. Умумий ташқи қарз 27 миллиард доллар атрофида бўлган Яман иқтисодиётининг 26 фоизини ташкил қиласа эди.

Жазоир:

Бу юртнинг ташки қарзлари 2018 йил 5 миллиард 710 миллион долларни ташкил қилди. 2017 йилда бу кўрсаткич 5 миллиард 707 миллион долларни ташкил қилган эди. Ҳар бир жазоирликнинг айни ташки қарздан улуши 219 долларни ташкил қилади. Юртнинг ташки қарзи 180 миллиард доллар атрофида бўлган иқтисодиётнинг 3.1 фоизини ташкил қилди.

Сомали:

2018 йил Сомалининг ташки қарзи 2 миллиард 932 миллион долларни ташкил қилди. 2017 йилда 2 миллиард 958 миллион эди. Ҳар бир жазоирликнинг айни ташки қарздан улуши 195 долларни ташкил қилади. Ташки қарз 4.7 миллиард долларга teng бўлган ялпи ички маҳсулотнинг 62.3 фоизини ташкил қилади.

Миср:

Бу давлатнинг ташки қарзи 2018 йилда 98.7 миллиард долларга етди. 2017 йилда бу 84.4 миллиард долларни ташкил қилган эди. Бу билан ҳар бир мисрликнинг айни ташки қарздан улуши 100 долларни ташкил қилди. Ушбу қарз чорак триллион долларга teng маҳаллий иқтисодиётнинг 39 фоизини ташкил қилди.

Таъкидлаш жоизки, Яқин Шарқ ва Шимолий Африка давлатлари ташки қарзларининг аксарияти узоқ муддатли қарзлардир (бир йилдан ортиқ муддатда тўланади). Бу қарзларнинг аксари Жаҳон Банки, Халқаро Валюта Фонди ва Париж Клуби... каби халқаро молиявий ташкилотлар томонидан берилган.

Ал-Ваъй:

Ушбу статистикада баён қилинган нарсалар журнализмнинг Ал-Ваъй сўзида ҳам келган. Унда Farbnинг дунё миқёсида олиб бораётган сиёсати ёритилган эди. Бугунги кунда Farb дунё давлатларини миллиардлаб (триллионлаб) қарзлар ботқоғига ғарқ қилиб, ўзи ўнлаб-юзлаб миллиард фойда оляпти. У буни қарздор давлатлар хазинасидан оляпти. Биз бу миллиардлар жамият фаровонлиги учун ишлатилиши ўрнига, жамиятлар улардан маҳрум қолаётганини, улардан очкўзлигининг чеки йўқ бўлган капиталистлар фойдаланиб, хузур қилишаётганини кўриб турибмиз.

Мудом мазкур давлатлар хукмдорлари коррупциячи ва ўғри эканлар, уларни миллиардларни шахсий ҳисобларига ўзлаштириб олишаётганига гувоҳ бўляпмиз. Вазиятни янада ёмонлаштираётган, янада даҳшатли қилаётган ҳамда хизматларга эътиборсиз қарашни ва амалпарастлик каби иллатларни кенг ёйилишига сабабчи бўлаётган нарса ҳам мана шу. Бу эса, айни давлатлар хукмдорларини юрт қарзларини қарз берган давлатлар

билан тил бириктирган ҳолда яна қарз олишга ундаdi ва ўз навбатида, вақт ўтиши билан қарзларни жуда кўпайтириб юборди. Кўряпмиз, ҳар сафар янги-янги қарзлар олингандা, бу қарз берувчи давлатлар шундай шартлар қўйишияптики, бутун юртни иблиснинг тузогига туширяпти! Буни ўз ҳукмдорларига қарши қўзгалган халқлар билмоқлари даркор. Чунки улар агар айни судхўрлик тизимининг Аллоҳга уруш очган золим тизим эканини англамасалар, демак, калта ўйлаган бўладилар. Агар айни зулм ортида Farbning яширин ифлос қўли турганини тушунмасалар, демак саёз фикрлаяпти эканлар. Чунки эътиборни фақат ҳукмдорларга қаратмоқ калтафаҳмликдир. Шу ўринда биз холоса чиқаришга лойик тўрт нарса борлигини кўрамиз. Улар: судхўрликни қонунийлаштирган мустамлакачи капиталистик тузум, юртлар тепасидаги унинг конституциявий режимлари, Farb ва минтақа аҳолисидан Farbга эргашган малай ҳукмдорлардан иборат. Рақамлар билан келтирганимиз бу статистикадан айrim араб давлатларининг ташқи қарзлари ҳажми қанча эканлиги ва қарзни тўйолмаслиги оқибатида унинг қанчалар кўпая бошлагани кўриниб турибди. Демакки, айни қарзлар ҳозирда кўпайиш ва осмонга чиқиш палласида турибди... Кўриниб турибдики, бу қарзлар ҳар бир давлатдаги ҳар бир шахснинг зиммасидаги қарздир. Масалан, беш кишилик бир оила бўлса, унинг қарзлардан улуши беш баробарга етмоқда... Яна шу нарса ҳам кўриниб турибдики, бу қарзларнинг аксари хорижийдир. Бу эса, давлатнинг бойиклари хорижга гаров қилинганини англатади. □

КАТТА ТУГУН... ИСЛОМ ҲАЗОРАТИГА ҲАҚИҚИЙ МАНСУБЛИК!

Соир Салома

Тасаввур қилинг, бир одам узок уйқудан сүнг кўзини очиб қараса, ўз ётоқхонасида кўрпасида эмас, самолётнинг торгина салонида ётиди... Самолёт суръат билан тоғу тошлар узра уни номаълум томонга олиб кетяпти... Ким уни бу самолётга солди? Нима учун? Бунга қанча вақт бўлди? Самолётни ким бошқаряпти? Қай йўналиш бўйича учяпти? Шахсан ундан нима исталяпти? Самолёт бирор қўналғага эсон-омон тушиб олишига етарли ёнилғи билан таъминланганми? У мана шундай саволлар остида қолади... Хўш, у айни саволларни бермасдан ақлини йигиб олиши, мумкинки? Ҳаяжондан ва бундай номаълум таъқибдан таранглашган асабларини сокинлаштириб олиши мумкинми?

Келинг, Ғарбнинг ҳукмрон ҳазорати олиб келган ва бугунги кунда бутун олам ва инсониятга зўрлаб ўтказган хавфли ўзгаришларга кенгроқ назар ташлайлик. Ғарб ҳазорати айни асрда инсон тузилишини қайта шакллантириб, уни илмоний бир механик мафкурага мослаштириб қўйди. Инсон ҳаётини соф моддий станокда тўқилишига тек қўйиб берди, станок уни ўзлигидан айриб, борлиғини маҳв этди, инсонийлигига ёт «инсон»га айлантириб қўйди. Энди у борлиқ, инсон ва ҳаётни яратган само илоҳидан ҳам, ҳаётда қилган яхши амаллари эвазига ваъда қилинган Фирдавсдан ҳам юз ўғирган инсон бўлиб қолди. Ердаги янгича илоҳга қуллик қилишга интилиб, гоҳ илмонийлик ва замонавийлик пардаси билан, гоҳ техник тараққиёт пардаси билан кўзлари қопланган кимсага айланди. Энди унга ердаги «фирдавс» ваъда қилинган... Унда истаклар, шаҳватлар ва лаззатлар ҳукмрон бўлади... Ердаги мана шундай дунёқараш инсонга баҳтсиз ҳаёт, бўм-бўш фикр, ҳайронлик ва бепарволикдан бошқа нарса бермади!

Янада кенгроқ назар ташласак, шунга гувоҳ бўламизки, сақофат ва ҳазорат тушунчалари бутунлай инқилобий тарзда ўзгариб кетди, унда на қадрият ва на маъно қолди. Жамиятларда энди ижтимоий қадриятлар, маърифатлар, эътиқодлар, илм-фан, ахлоқ, анъаналар, фалсафа, иқтидор, кобилият каби нарсаларда гавдаланувчи барча инсоний кўламни тополмаймиз. Чунки бу нарсалар моддийлик ва оний манфаатга айланган. Жамиятларда, ишлаб чиқаришдаги ривожланишни, маркетинг ва фойдани кўрамиз холос. Товарлар, саноатлар ва истеъмоллар... Булар қанча десангиз оз, уларга тўйиб бўлмайди... Ҳатто ихтиро эктиёждан устун бўлиб қолди ва инсоннинг ўзи ҳам товарга айланди. Ёки

инсон сарық чақалык баҳодаги товарни реклама қиладиган машина бўлиб қолди! Жамиятлар – қадриятлари турмуш тарзида акс этувчи сақоғий вужуд бўлиш ўрнига истеъмолчи гурухларга айланиб қолди. Жамиятлар аллақачон фикрий ҳазорий бўшлиқда қолган бўлиб, бунга қўшимча, энди миллатчилик, бўлиниш, жанжал ва кирпичоқ бўлиш оловида жизгинак бўлмоқдалар. Ҳатто улар орасида бир-бирини ўлдириб, қонларини дарё килиб оқизадиган урушлар юзага келди ва буларнинг боши бор, охири кўринмаяпти. Одамлар инсоний қадриятлар соҳасида кескин қолоқлашишлари сабабли техник тараққиётга лол қоладиган бўлиб қолди. Бутун дунё муаммоларини на илм-фандар ҳал эта оляпти, на техникалар. Бу илм-фан ва техникалар яшашдан мақсадни изоҳлай олмади. Агностицизм (дунёни ва унинг қонуниятларини билиб бўлмайди деб даъво қилувчи фалсафий таълимот) тобора кучайиб, шак-шубҳа, адашиш, ваҳшат ва тўсиқлар олдига етиб келди.

Француз файласуфи Андре Мальро «Ҳазоратимиз тарихда биринчидир ва бу ҳазорат ҳаёт маъноси нима, деган саволга бутун аср мобайнида «бilmайман», деб жавоб бериб келди, жавоб бериш қўлидан келмади», деди. Ҳолбуки, бу савол инсон фикрига чамбарчас боғлиқ бўлиб, мафкуравий бўшлиқ, ахлоқий бузуқлик ва маънавий тубанлик жарлигига қуламаслик учун инсон борлигини англаб етишнинг асосий шартидир.

Канаданинг «СВС» радиоси билан суҳбатда файласуф олим Ли Макинтайр ўзининг ажойиб бир тажриба ўтказганини маълум қилди. Макинтайр катта бир лавҳага «Файласуфга саволингиз бўлса, марҳамат!», деб ёзиб, Нью-Йорк метроси бекатларининг бирига илиб қўяди. Маълум вакт ўтгач, юзларида жиддийлик аломати кўриниб турган олтмиш ёшлар атрофидаги бир аёл лавҳа ёнида тўхтайди. Пальтосини ва бўйнидаги шарфини ечиб, астойдил бундай дейди: «Мен олтмиш ёшга кирган аёлман, яхши бир маош билан нафақага чиққанман, магистрлик даражасига эгаман, оилам йўқ, ажрашганман. Яқинда жиддий жарроҳлик амалиётини бошдан кечирдим, мана, бўйнимда доги қолди. Аммо қолган умримни қандай ўтказишни билмаяпман, яшашим учун бирор сабабни билишни истардим!».

Бу аёлнинг саволи сизга ўз ҳаётингизни эслатмаяптими?! Қандай мақсад учун яшаётганингизни биласизми?! Умрингиз ва ҳаётингиз асл мазмунли бўлиши учун қолган умрингизда нима қилишингиз керак? Ҳақиқатдан ҳам бизнинг ҳаётимиз бир юпқа парда билан ўралган эмасми, у осонгина тешилиб, бу дунё ҳаётини

биз мақсадсиз ва онгсиз ҳамда реал саволларга жавоб топмасдан ўтказаётганимиз очилиб қолмайдими?! Нафақага чиқишни кутамиз, ўшанда қарасак, аксар вактимизни нимага сарфлаганимиз ҳам, навқирон ёшлигимизни ўтказиб бўлганимиз ҳам маълум бўлади... Мехнат ютуқларига эришиш, мансабларга кўтарилиш, иқтисодий фаровонлик, бизнес, сафару саёҳатлар, ҳафтада бир кун дам олиш, серайлар томоша қилиш, спорт беллашувларини ишқибозлик билан кузатиш, ҳатто баҳтсизлик ва машаққатни енгиб ўтиш... мана шулар фош бўлади. Гарчи буларнинг барчасини завқ ва эътибор билан бажарган бўлсак-да ҳамда ҳаётимизда улар аҳамиятли кўринса-да, аммо дунёга келиб яшашимиздан ёхуд борлиқда мавжуд бўлишимиздан кўзланган асл мақсад булар эмаслиги аён бўлади. Зеро, бу борлиқ ҳаётни давом эттиришга, меҳмон сифатида келиб кетишга, шунингдек, тадқиқ қилиш, кашф этиш, тушуниш ва идрок этишга қодир бўлган ақлли маҳлуқотнинг (яъни, инсоннинг) ҳаёт кечиришига мос шаклда, аниқ қонун асосида яратилди. Агар, ҳаётнинг шу юпқа пардаси кўтарилса, ёшликка сафар қилиш, бошқатдан келажак куриш ҳамда фаровон яшашга некбинлик билан қараш имкони қайта берилмаслиги кўринади. Натижада, ўша аёlda пайдо бўлган саволлар унда ҳам пайдо бўлади. Яъни, қолган умримни қандай ўтказишини билмаяпман, яшашим учун бирор сабабни билишни истайман ва ҳоказо! Шундан сўнг, ўтмиш ҳақида ўйланиб – мен яшашимдан кўзланган мақсадга кўра яшадимми, ҳаётимни тұғри ўтказдимми? дея фикрлайсиз.

Хўш, бу дунё ҳаётида мана шундай ортга қайтганингизда нима қиласиз? Шунга ўхшаган саволларнинг сиз учун қанчалар муҳимлигини билмайсизми?! Ахир, шу орқали сиз қуйидаги сабабларни билиб оласиз-ку. Масалан, ҳаётга нима сабабдан келгансиз, сизни ҳаётга ким олиб келган, бу ҳаётдан кейин нима бўлади, борлиқнинг илоҳи борми, атрофингиздаги тоғлар, чўллар, ўрмонлар, Ер, Қуёш, галактика ва экстремал тизимлар билан тўлиб тошган ҳаёт, баъзилари жуда мураккаб, буларнинг барчасининг Холики борми ёки азалдан улар шундайми?! Ёки ўз-ўзидан яралганими, бу ҳаётда қилаётганингиз амалларнинг кейинги ҳаётга алоқаси борми, ушбу Холикнинг борлиққа қандай алоқаси бор, уни нима учун яратган, Холик биздан нима истайди, У билан қандай алоқа қиласиз, биз унинг ҳақиқатини қандай биламиз, ҳаёт қандай яралди?

Йўқлик ва борлик, ўлим ва ҳаёт, фанолик ва абадийлик... Булар инсонда безовталиктини пайдо қиласиди. Юқоридаги саволларга ва

уларнинг моҳиятига жавоб топишни талаб қилган ушбу безовталик инсоннинг ўзини ва яратилиш сабабини ифодаловчи бир фикрий қийматни гавдалантиради. Инсоннинг яратилиш сабаби, яъни яратишдан кўзланган мақсад ҳаётга маъно беради. Чунки инсон ўзига муносиб қийматга эга. Яъни, инсон ҳаётда асосий ўрин соҳиби бўлиб, борлиқдаги комплекс тизимлар унинг учун ва шу тизим бўйича яшashi учун тузилган. Шунинг учун агар инсон ҳаётнинг маъносини, ҳаёдаги вазифасини ва ролини тушунмаса, қаерга боришини билмаса, унга ҳаётнинг мазмуни қолмайди, энг катта тугун ечилмайди!

Ушбу саволлар энг катта тугундир. Бу саволларга топилган жавоблар ушбу катта тугуннинг ечими бўлиб, ундан имон келиб чиқади. У инсонни агностицизмдан озод қиласди, қолоқликдан олиб чиқиб ривожлантиради ва уни юксак мукаррам мақомга кўтаради!

Ислом ҳазоратига ҳақиқий мансублик

Маълумки, Ислом ақида, ибодат, ахлоқ, жазо чоралари ҳамда бандада билан Роббиси ўртасидаги алоқани тартиблаштирувчи муомала-муносабатлар тизимини ўз ичига олди. Шунингдек, инсондаги ҳаёт низомини шакллантирадиган, ўзидан сиёсий, иқтисодий, ижтимоий, адлия ва бошқа соҳаларга оид ҳаёт низомларини келтириб чиқарадиган қатор шаръий аҳкомларни ҳам ўз ичига олди. Ушбу шаръий аҳкомлар шахс турмуш тарзини нормаллаштириб, жамият муносабатларини назорат қилди, ҳатто яшаш тарзига ва мумтоз ҳазоратга айланди. Натижада, Ислом сақофатидан тафсир, Қуръон, ҳадис, фикҳ, усул, лугат ва бошқалар каби ўnlаб илмлар ҳамда бу илмларнинг Исломни шарҳлаб, тартиблаштириб берувчи бошқа фуруълар келиб чиқди. Ислом сақоғий ўзлик, ҳазорий ва тарихий мансублик бўлиб, ўзига мансуб бўлган ёки ўзига бўйсунган халқлару элатларни бир қолипга солиб, барчасини исломий ақида ва кенг шариат дошқозонида обдан тоблади ва бу тарихда мисли кўрилмаган тоблаш бўлди... Натижада, улар бошқа инсонлардан алоҳида битта Умматга, инсонлар учун чиқарилган ягона кучга айландилар. Дарҳақиқат, Ислом ҳазорати ҳатто бир-бири билан баъзан адватлашиб турадиган умматларга ҳам ижобий таъсирини кўрсатди! Ҳа, Исломда Уммат аҳлига ҳал қилувчи жангларда куч берувчи қудрат бор. Ислом Умматнинг саботи ва қадр-қийматини, ўзлигини, салтанатини, аҳкомларининг ҳаёт курашидаги хукмронлигини фидокорлик билан мудофаа қилувчи биринчи чизиқдир. Шунингдек, Исломда Уммат юрагида уриб турган ақида ҳамда ортида туриб жанг қилинадиган ва у билан

ҳимояланиладиган қалқонни тамсил этувчи сиёсий тузуми бор. Бу тузум мардлар, етакчилар, уламолар, фикхий билим даргоҳлари ва илмий марказларни ҳам ўзида тамсил этади. Ислом Умматни сифат жихатидан кескин ривожлантириб, унинг бирлиги, куч-қудрати манбаи, мумтозлиги, инсониятга раҳбарлиги ва инсониятнинг сарасилиги, жамиятининг майдонида ҳаракатлантирувчи руҳий ва фикрий кўлами, буларнинг барчасини шариат аҳкомларига мувофиқлаштириди.

Ислом бирин-кетин келган ва тарих бўйи бошқа умматлар билан тўқнашган жамиятлар ҳаракатларини шакллантирувчи манҳаж ҳамда уларнинг уйғоқ ёки ухлаётганлигини белгиловчи ўлчов ва ҳар сафар мудраши ортидан уйғотувчи стимул бўлиб келди. Бу ишни тушуниш осон бўлган ва борлиқнинг раббоний қонун-қоидаларига мувофиқ бир тизим орқали амалга ошириди. Борлиқ қонунларини кашф этиш, тадаббур қилиб, тушуниш ва воқега туширишни Аллоҳга ибодат қилиш ва яқин бўлиш ўйларидан бирига айлантириди. Ислом Умматга инсониятга хукмрон бўлиш, етакчилик ва раҳбарлик қилиш даражасини доим кўлдан бермаслиги ва ўзига берилган омонатни адо қилиши учун туртки бериб келди. Исломнинг ушбу ўлчови ва йўли ҳар қандай лоқайдлик, сусткашлик ва эҳтиёtsизликни рад этади, жамият ҳаракатининг қандайдир тажриба ўрни бўлиб қолишига йўл кўймайди. Аксинча, Ислом мафкураси илм билан ҳамда илмнинг вахи орқали тартиблашган нозик-пухта воситалари билан қуролланган. Шу боис, Ислом инсонга тушуниш, кашф этиш ва хулоса чиқаришда эркин ҳаракатланиши учун фавқулодда кенг имконият яратди. Шунингдек, Ислом мафкураси инсонга қадриятлар, қоида ва ўлчовлар берган. Инсон улар ёрдамда ер юзини ободонлаштириши ва у ерда халифа бўлиши учун зарур бўлган аҳкомларни истинбот қиласи.

Дарҳақиқат, Ислом минбар ва маърифий мактаб сифатида намоён бўлди ҳамда Умматнинг ҳазоратлашган ўзига хослиги, унинг буюк роли ва улкан аҳамияти билан кўзга ташланди. Шулар билан бир қаторда, Ислом инсониятга миллат, чегара ва ранг билмайдиган қиймат тизимини ҳамда тушунчаларни берди ва буни мусулмон бўладими, зиммийми, фарқсиз, исломий аҳкомларга бўйсунувчи инсон учун ҳаёт низоми қилиб қўйди. Шунингдек, Ислом бутун оламларга раҳмат бўлгани боис, жамият учун ҳақ ва адолат мезонини ўрнатди ҳамда ўзининг қадриятлари, раҳмати ва тузумларини бутун инсонияту унинг тузум ва сақофати устидан ҳужжат қиласи. □

ХАЛҚАРО КУРАШ ВА ИНСОНИЯТ БАХТСИЗЛИГИ... ДҮНЁНИ ЖАРГА ҚУЛАШДАН КИМ САҚЛАБ ҚОЛАДИ?!

Ҳамд Тобиб – Байтул Мақдис

Бугунги кунда буюк давлатлар ўртасида манфаатлар ва моддий қийматлар устида кечәётган кураш туфайли инсоният улкан мусибатларни бошдан кечирмоқда. Ҳатто буюк давлатларнинг ўзида ҳам, йирик капиталистик кучлар ўртасидаги моддий кураш ва келишмовчиликлар туфайли одамлар машаққат чекмоқдалар. Сўнгги пайтларда ушбу кураш ҳамда унинг заарли оғатлари янада кучайди. Шунингдек, одамларнинг ушбу заарлар сабабли азоб чекиши ва қийналиши янада ортди. Тарақкий этган давлатларда ҳам, қолоқ давлатларда ҳам куч марказларини назорат қилувчи халқаро ва маҳаллий кучларга қарши бир неча марта норозилик ва қўзғолонлар бўлиб ўтди. Лекин бу норозиликлар қаршиликка ҳамда фикрий ва моддий террорга йўлиқди. Ҳатто бу давлатлар инсоният устида ўз хукмронлиги ва диктатурасини сақлаб қолаверди.

Биз бу мавзуимизда буюк давлатлар амалда қўллаётган ҳамда инсониятга баҳтсизлик ва машаққат олиб келган андозалар ҳақида сўз юритамиз. Шунингдек, унинг муқобили ўлароқ инсониятни тўғри асосда уйғотадиган тўғри йўлдаги дин ҳақида сўз юритамиз. Бундан ташқари ушбу эгри-букри йўллар каршисидаги айrim тўғри шаръий ҳукмлар ҳамда ушбу фикр воқеда татбиқ қилинган пайтдаги нурли исломий тарихдан намуналар келтирамиз. Ушбу халқаро кураш ҳамда унинг заарли оғатлари ҳақида ва унга муқобил ўлароқ тўғри чизик ҳақида гапиришдан олдин бундай деймиз: инсоният ўзининг узун тарихида Ислом дини асосидаги курашдек мабдаи курашни кўрмаган. Чунки инсоният Ислом дини асосидаги курашда ўз фикри, ҳазорати ва ахлоқини маҳкам тутди... Шунингдек, бу кураш инсоният ўз тарихида гувоҳи бўлган бошқа курашлардан фарқ қилди. Инсоният бунда Рим, Юнон, Фиръавн ҳазоратлари ва бошқа ҳазоратлар билан курашди.

Қадимги ҳазоратларнинг энг машҳурларидан бўлган Юнон, Рим ва Фиръавнлар ҳазорати даврида шахсий роҳат, фароғат ва шаҳвоний лаззат учун инсоннинг инсонийлиги топталди. Бу ҳазоратлар етакчилари жамиятни кул ва зодагонларга бўлишди. Улар роҳатланиш ва овуниш учун одамларни ўлдириб лаззатланишар эди. Масалан, қулларнинг йиртқич йўлбарслар билан жанг қилиши ёки қулларнинг ханжар ва найзалар билан ўзаро жанг қилиши ёки ўзаро бир-бирларини ўлдиришлари шулар жумласидандир.

Ўрта асрлардаги насронийлар ҳазорати даврида инсоннинг инсонийлиги таҳқириланди. Аксар одамларнинг иродаси подшохлар, қўшин қўмондонлари, хўжайинлар ва императорлар хизматига бўйсундирилди. Ушбу қуллар энг ёмон инсоний шароитларда яшашар ва қоринлари тўйиб овқат емас эдилар. Европа ва Америкада улардан сўнг пайдо бўлган капиталистик ҳазорат эса, айрим инсонларнинг инсонийлигини тан олмади. Бу ҳазорат қора танлилар ва Американинг ҳақиқий аҳолиси бўлмиш кизил танлиларга бошқа инсонлардан паст назарда қаради. Шунинг учун уларга нисбатан инсоният гувоҳи бўлган энг хунук кирғинларни амалга оширди. Уларнинг ер ва бойликларини эгаллаб олишди.

Инсон ҳуқуқлари, демократия ва эркинликларни даъво қилаётган ушбу режимлар соясида инсониятнинг қийинчилик ва бахтсизликлари якун топдими?!.. Бу ҳазоратдан олдин бўлиб келган истибодд ва зулм асри якун топдими?! Капиталистик давлатлар, диктаторлар ва улардаги ҳокимлар соясида инсоният қандай аҳволда ҳаёт кечирди?

Ҳақиқат шуки, энди нафакат уларнинг ҳукмронлиги остида яшаётган халқлар, балки ушбу давлатларнинг атрофидаги давлатлардаги инсонлар ҳам қийналиб, азоб чека бошлади. Шу кунларда уларга татбиқ қилинаётган демократик низомнинг ёмонлигидан ташқари турли шаклдаги халқаро курашлар туфайли инсонларнинг бахтсизлиги янада ортди. Чунки бу курашлар инсониятга факат оғат олиб келмоқда. Қуйида ушбу ёвуз ва вайрон қилувчи, халқаро, маҳаллий ва регионал курашлардан айримларини келтириб ўтамиш:

1 – Давлатларнинг сиёсий нуфузга эга бўлиш, хусусан қашшоқ давлатлар устидан ҳукмронликни қўлга киритиш учун ўзаро курашиши. Бу курашлар сохта урушларни, уйсиз кўчманчиларни ҳамда қашшоқлик ва турли оғатларни келтириб чиқарди.

2 – Иқтисодий кураш, шу жумладан бозорлар ва нефть устидан бўлган кураш. Бу кураш бозорларнинг монополия қилиниши, нархларнинг кўтарилиши, йирик ширкатлар қашшоқ халқларнинг бойликлари, хусусан нефть ва конларни эгаллаб олишига олиб келди. Шунингдек, давлатларнинг сиёсий ва иқтисодий жиҳатдан мустамлака қилинишига сабаб бўлди...

3 – Пул устидан ҳукмронлик қилиш учун халқаро кураш ва давлатлар томонидан унинг бошқарилаётгани. Бу нарса Американинг ҳаракатларида кўринади. Чунки у барча давлатлар, шу жумладан бой давлатлар устидан доллар ҳукмрон бўлиши учун

бор кучини сарфлайди. Бу эса, оламга иқтисодий инқироз ва нархларнинг ошишини олиб келди. Шунингдек, Америка халқларнинг аксар бойликларини монополия қилиб олди...

4 – Фарб давлатлари устидан етакчилик ва ҳукмронлик қилиш кураши ҳамда бутун олам устидан етакчилик қилиш кураши... Бу кураш туфайли бир тарафдан Европа Иттифоқи билан Америка ўртасида, бошқа тарафдан Хитой ва унинг иттифоқчилари билан Америка ўртасида марказий ўринни эгаллаш борасида халқаро беллашув келиб чиқди. Натижада, ушбу давлатлар ўртасида халқаро кескинлик ва вайрон қилувчи урушларнинг келиб чиқиш хатари туғилди...

5 – Битта жамият ичидан капиталистик сиёсий синфлар кураши. Бу нарса ёвуз синфий низом пайдо бўлишига олиб келди. Шунингдек, капиталистик давлатлар ичидан камбағал синф заарига қашшоқлик пайдо бўлди. Сабаби эса, сиёсий ва иқтисодий китлар йирик ширкатлар ва бозорлар устидан ҳукмрон бўлиб олди...

6 – Битта қитъа ичидан турли ирқий курашлар ҳамда сепаратистик тенденциялар ва диний мазҳаблар пайдо бўлиши. Бу каби курашлар қадимда оламга вайрон қилувчи урушлар, шу жумладан иккита жаҳон урушини олиб келган эди. Улар бугун ҳам аксар минтақалардаги халқларга хатар туғдирмоқда. Йирик давлатлар сиёсий ҳукмронлик қилиш борасида улардан фойдаланмоқда. Туркиядаги курдлар муаммоси ва Ирок, Эрон, Сурия, Мьянма ва бошқа жойлардаги содир бўлаётган ишлар бунга ёрқин далиллар...

7 – Куч ва мажбурлаш эвазига тузилган заиф конфедерациялардан ажralиб чиқиш ва бўлиниш борасидаги курашлар. Бу каби курашлар гоҳида яхлит давлат ичидан ҳам топилади. Масалан у АҚШда ҳам мавжуд бўлиб бўлинниб кетиш хатари бор. Шунингдек, бу айrim Европа давлатларида ҳам мавжуд...

Бу турдаги курашлар тўғри фикрга асосланмаган ва улар инсоният фойдасига ҳам хизмат қилмайди. Шунингдек, бу курашлар улар даъво қилаётган демократия, инсон хуқуqlари ва эркинликларга суюнмайди. Балки улар шаҳвоний тенденциялар, эгоизм ва бошқалар устидан ҳукмронлик қилиш каби ишларга суюнади. Бу курашларнинг ҳатто битта давлат ичидаги қараши соғманфаат қарашидир. Инсоният бундай курашлардан тўйди. Натижада, БМТ, хавфсизлик кенгаси ҳамда уларга тобе молиявий ва иқтисодий ташкилотлар каби халқаро ташкилотлардан ечим ва

ислоҳот кутмоқда. Бу ерда яна молиявий низомни бира тўла йўқотишга, унинг молиявий ҳукмронлигига қарши, атом синовлариға қарши ва атроф муҳитнинг ифлосланишига қарши чакириклар бор. Шунингдек, молиявий ҳукмронлик ва репрессияга қарши ҳамда унинг Уолл-Стритдаги рамзларини, Лондон ва Париждаги молиявий бозорларини вайрон қилишга чакириклар бор. 2011 йили дунёning мингта капиталистик шаҳарларида капиталистларга қарши норозиликлар бўлиб ўтди. Ушбу ҳаракатда «Биз 99 %миз» номли шиор кўтарилиди (яъни, бунда дунёning 1 % аҳолиси улкан бойлик эгаси экани, 99 %и иқтисодий ва ижтимоий муаммолар исканжасида яшаётгани айтилди)... Шунингдек, шу кунларда эркинлик пойтахти (Франция)да бўлаётгани каби қашшоқлик ва иқтисодий диктатурага қарши норозиликлар бўлмоқда. Ҳатто тобе ва малай давлатларда ҳам зулм халқнинг ҳиқилдоғига келди. Натижада аксар исломий юртларда юрт ва одамларни талон-торож қилган ҳамда халқни хор қилган ҳокимларнинг репрессияси ва зулмидан халос бўлишни истаб норозиликлар бошланди. Бу каби норозиликлар бугун ҳам аксар юртларда давом этмоқда...

Бунга муқобил ўлароқ, тўғри мабдаи ҳазорат (исломий ҳазорат)га назар солсак, унинг азизликка ва куч-кувватга эга бўлган даврида амалга оширган ишларига назар солсак ҳамда одамлар бу ҳазоратга қандай қарагани ва юртларни фатҳ қилган кўшинларга қандай муомала қилганига назар солсак, уни инсониятнинг узун тарихидаги бошқа ҳазоратлардан тўла фарқ қилганини кўрамиз. Чунки бу ҳазорат ўз асоси, илдизлари, амалий ҳукмлари, ушбу ҳукмларнинг татбиқи, одамларнинг бу ҳазоратга қарashi ва унинг фикрларини қабул қилишида ўзига хос хусусиятлари мавжуд.

Исломий ҳазорат ўз асоси-ю, илдизида мудаббир яратувчи тарафидан келгандир. Бошқа ҳазоратларда ушбу хусусият йўқ. Чунки бошқа ҳазоратлар мабдага асосланадими йўқми, бундан қатъий назар, яратувчига суюнмайди. Ёки улар ўз динини бузган ва ўзгартирган натижада дин нима-ю дунё нима ажратиб бўлмайдиган бўлиб қолган.

Аммо ушбу ҳазорат бошқасидан ажралиб турадиган амалий ҳукмларга келсак, у хўжайн ва қул ҳамда бой ва камбағалнинг орасини ажратмайди. Исломда одамларнинг барчаси тенг, арабнинг ажам устидан, оқ танлининг қора танли устидан афзаллиги факат тақво биландир. Бу ҳукмлар Исломни фатҳ қилинган халқларга татбиқ қиласиди. Лекин одамларга буғунги

капитализмга ўхшаб моддий назар билан қарамайди. Мусулмон кўмондонлар жизядан тушган бойликни шаръий хукмга кўра фатҳ қилинган халқларга қайтариб берган ҳолатлар бўлган. Ҳимс шахрида юз берган ҳодиса бунга яққол мисолдир. Мусулмонларнинг қўмондони Самарқандни фатҳ қилгандан кейин шаръий хукм талашибига кўра у ердан чиқиб кетди. Натижада одамлар Исломга кирди ҳамда унингadolati ва хукмларининг яхшилигига қаноат ҳосил қилишди. Шунинг учун ҳам Ислом Росууллоҳ хижратидан ўн беш йил ўтиб, Ҳиндистон, Синд ва Россия чегараларига этиб борди. Шунингдек икки императорликни йўқ қилди. Бундай ишни бугунги замонавий аскарлар сўнгти ҳарбий техника ва тайёргарликлар билан ҳам амалга ошира олмаяпти.

Бугунги кундаги халқаро ва ҳазорий курашлар жонлигу жонсиз нарсаларни ҳалок қилди. Шунингдек, инсониятга ҳал этиб бўлмайдиган муаммо ва оғатларни олиб келди. Чунки улар бузук ва касал ҳазоратларга суюнадиган бузук низомларнинг бир қисмидир. Мустамлака, халқларнинг қонини сўриш, бойлик учун одам ўлдириш, капиталистларнинг бойлигини янада ошириш учун одамларнинг кунлик озуқаларини тортиб олиш, ҳарбий ва сиёсий хукмронликни қўлга киритиш учун давлатлар ўртасида фитна қўзғаш ҳамда турли жойларда вайрон қилувчи урушлар келтириб чиқариш, буларнинг барчаси бузук ҳазоратларнинг мевасидир. Чунки улар на адолат, на инсонийлик ва на шафқатни билади... Балки улар бойлик, шаҳват ва мол дунё қуллариdir. Улар мана шу йўлда ер юзасининг ярим аҳолисини қириб юборишга ҳам тайёр. Бугун инсоният адолат ва тўғриликни кутмоқда ҳамда юз йил олдин ботиб кетган қуёш нурини кутмоқда... Инсониятнинг барчаси уларни вайрон қилувчи ваҳший курашлардан ва ўлдирувчи оғатлардан халос этадиган кишини кутмоқда. Бунда Пайғамбарлик минҳожи асосидаги рошид Халифаликни тиклаш учун харакат қилаётганлар учун яхши кунлар яқинлашаётгани ҳақида буюк башорат бор. Бу башорат диннинг бутун ер юзига ёйилишидан дарак бермоқда. Бу ҳақда Аллоҳ Таоло шундай дейди:

﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظَهِّرَهُ عَلَى الْأَدِينِ كُلِّهِٰ وَلَوْ كَرِهٖ﴾

﴿الْمُشْرِكُونَ﴾

«У (Аллоҳ) Ўз пайғамбарини ҳидоят ва ҳақ дин билан – гарчи мушриклар хоҳламасалар-да – барча динлар устидан голиб қилиш учун юборган зотdir» [Тавба 33]

Пайғамбаримиз ﷺ айтадилар:

«إِنَّ اللَّهَ زَوْيٌ لِّي الْأَرْضَ فَرَأَيْتُ مَشَارِقَهَا وَمَغَارِبَهَا، وَإِنَّ مُلْكَ أُمَّتِي سَيَّبَلْعُ
مَا زُوِيَ لِي مِنْهَا»

«Аллоҳ ерни менга йиғиб кўрсатди. Шунда унинг кун чиқишидан кун ботишигача барча жойларини кўрдим. Аниқки, Умматим мулки менга йиғиб кўрсатилган жойларгача етиб боради». Имом Аҳмад ривояти.

Биз Аллоҳдан ҳақнинг ўз ўрнига қайтиши ва Пайғамбарлик минҳожи асосидаги рошид Халифаликнинг қайтиши билан Ислом Умматини сийлашини сўраймиз. Шунингдек, бутун инсониятни ер юзида Ислом ёйилиши билан сийлашини сўраймиз. Омин. □

**АЛЛОҲ ТАОЛО МУСУЛМОНЛАРГА ИСЛОМГА АСОСЛАНГАН
СИЁСИЙ ҲИЗБЛАР ТАШКИЛ ҚИЛИШНИ ФАРЗ ҚИЛГАН (1)**
Сулаймон Мухожирий – Яман

**Мусулмонлар орасида исломий ҳизб-партиялар бўлишига
буюрувчи хукмнинг ғойиб бўлганлиги:**

Агар Ислом индивидуал дин бўлганда эди, исломий партия ва жамоаларнинг бўлиши талаб қилинмаган бўлар эди. Шунингдек, мусулмонлардан ҳар бири Ислом аҳкомларига алоҳида ўзи амал қилиб, кимдир алоҳида рўза тутган ҳамда гарчи мусулмонлардан тўпланиб биргаликда ҳаж қилиш талаб қилинган бўлса-да, кимдир алоҳида ҳаж қилган бўларди. Яна кимдир, ўзича алоҳида намоз ўқиган бўларди. Гарчи Исломда жамоат сифатида адо этиш фарз қилинган намоз бўлса ҳам, у намоз сифатида адо этиладиган ибодат бўлишдан нарига ўтмаган бўлар эди. Бироқ Ислом мабдаи дин. Унинг ақидаси сиёсий бўлиб, ундан барча ҳаёт қонунлари балқиб чиқади, инсоннинг барча муносабатлари – унинг Роббиси билан, ўзи билан ва бошқалар билан бўлган муносабати – шу сиёсий ақидада бирлашади. Шунинг учун Ислом мусулмонларга Ислом давлатини барпо қилинни фарз қилди. Шу давлат орқали айни муносабатлар тартиблашадиган бўлди. Шариат кўплаб аҳкомларнинг татбиқини мана шу давлатга боғлаб қўйди. Яъни, агар Ислом давлати мавжуд бўлса, аҳкомлар амалда ижро этилади, агар давлат мавжуд бўлмаса, улар ижро этилмай қолади. Шунга биноан, аҳкомлар ижро этилиши ва ижросиз қолмаслиги учун мусулмонлар зиммасига ушбу давлатни барпо этиш вазифаси юкланган. Чунки Исломнинг мабдаийлиги давлат мавжуд бўлишини шарт қиласи. Аллоҳ Ислом давлати мавжуд бўлишини буюрган бўлиб, Росууллоҳ ﷺ уни амалда кўрсатганлар. Чунки давлатсиз Исломнинг тўла татбиқ этилишини тасаввур қилиш имконсизdir. Бинобарин, сиёсий жамоалар ва ҳизбларсиз давлатнинг бор бўлиши ҳам имконсиз. Чунки давлатни шу жамоалар барпо қилишга ҳаракат қиласи. Шу нуқтаи назардан, «Вожибни амалга ошириш учун зарур бўлган нарса ҳам вожибdir» қоидасига биноан, исломий сиёсий жамоаларнинг бўлиши вожибга айланди.

Бироқ Исломга ёт бўлган тушунчалар киритилиб, улар исломий аҳкомларни йўққа чиқаришда муҳим роль ўйнагач, аниқ-тиник нарсани ёритиб бериш зарурати туғилди. Шу нуқтаи назардан, давлат мавжуд бўлмаса, уни барпо қилиш билан, агар мавжуд бўлса, ундан хисоб сўраш билан шуғулланадиган сиёсий ҳизбларни ташкил қилиш ҳам Исломнинг вожиб ҳукми эканини

ёритиб ўтиш лозим бўляпти. Яъни, сиёсий ҳизбларнинг мавжуд бўлиши шаръий вожиб аҳкомлардан бири бўлиб, Уммат – Ислом давлати мавжуд бўлганда ҳам, мавжуд бўлмагандан ҳам – ушбу аҳкомлардан холи бўлмаслиги керак. Демак, Ислом давлати ва сиёсий ҳизбларга тааллуқли шаръий аҳкомлар тариқатга тааллуқли аҳкомлар бўлиб, динни барпо қилиш, уни ҳимоя қилиш, уни кенг ёйиш ҳам мана шу тариқат аҳкомлари сирасига киради. Бу эса, Росулуллоҳ ﷺ адo этган амалдир. Зоро, ул зот Маккада сахоба ﷺлар гуруҳи билан биргаликда ўз даъватларини давлатни барпо этишга қаратдилар ва Мадинада уни барпо этдилар ҳамда Аллоҳнинг рисоласини етказувчи пайғамбар бўлишлари баробарида, давлат раҳбари бўлдилар.

Уламолар орасида ушбу тушунчанинг йўқолганилиги:

Мусулмонлар орасида кенг тарқалиши лозим бўлган ушбу шаръий тушунчанинг ҳақиқатда шариатданлигини англаш учун далилларни бирма-бир келтириш шарт эмас. Бироқ, бугунги кунда бу тушунча мусулмонлар орасида, ҳатто ўзларини уламо, деб санайдиган кишиларда ҳам йўқолди. Бунга шаръий илмларни ўргатувчи билим юртлар учун Ғарб томонидан белгилаб берилган таълим дастурларига айни уламоларнинг бўйсунишгани сабаб бўлди. Натижада, ўша «билим юрт»лардан динни ҳаётдан ажратишга асослаган ғарбча «уламолар» этишиб чиқадиган бўлди. Улар турли шаклга киришди: баъзилари жамоаларга мансуб, баъзилари муайян мафкура бўйича юрувчи, яна баъзилари хеч қандай жамоага мансуб бўлмаган шахс характеридаги уламолардир.

Жамоаларга мансуб уламолар: Улардан бири Салафийлар жамоаси бўлиб, улар сиёsat билан дин ўртасини ажратиш мафкурасини табаний қилишган. Яъни, ҳокимиятни Оли Саудга, динни (ибодат, никоҳ, талоқ ва мерос... кабиларни) Оли Шайхга беришди. Яна бир жамоа Ихвонул Муслимин. Улар қабул қилган фикрга кўра, «бу ерда шариат афв қилган, яъни, аралашмасдан мусулмонларга қўйиб берган аҳкомлар бор. Бундай аҳкомлар Исломнинг 90 фоизини ташкил қиласи ва улар мубоҳлар доирасига киради. Шунинг учун уларни Исломдан ташқаридан олишимиз ва ақлларимиз нимани манфаат, деб билган бўлса, ўшанга амал қилишимиз мубоҳдир». Ихвоннинг бундай хато тушунчасига кўра, Исломда намоз, закот, рўза ва ҳаж каби ибодатлардан ҳамда мерос, никоҳ ва талоқ каби шахсий ҳолатлар, дея аталаётган аҳкомлардан атиги 10 фоизи қолади, холос. Яна бир жамоа фақат яхши амалларгагина даъват қилишади, гўё Исломда

улардан бошқаси йўқдек. Шунингдек, яна минглаб жамоалар борки, уларда Исломнинг фақат бир бўлагига эътибор берилади, хайрия жамиятлари, ахлоқий жамоалар каби. Сўфилар, дея аталувчи жамоа ҳам бор. Улар сиёсатдан шу даражада узоқ юришадики, ҳатто Американинг RAND ташкилоти уларга мана шу мағкураларини табанний қилишни таклиф қилган ҳамда мусулмонлар ўртасида шундай фикрни ёйишни тавсия қилган. Мақсад, мусулмонларнинг сиёсатга яқинлашмаслигини кафолатлашдир.

Аммо шариат факултетларини битирган, ҳеч қандай жамоага ёки исломий мағкуравий оқимга алоқаси бўлмаган мустақил уламоларга келсак, улар ўзларига белгилаб берилган доирадан чиқмай, шахсга таалукли фатволар билан кифояланадилар. Яъни, шариат факултетларида ўзлари таълим олган ва улар учун белгилаб берилган доирадан чиқмайдилар. Улар расмий Вақфлар мудирликларига боғлаб қўйилган бўлиб, бу мудирлик уларга сиёсат билан шуғулланишни тақиқлаган. Афсуски, улар сиёсий масалаларда расмий раҳбариятга тобе бўлиб, ўз хатти-ҳаракатлари билан зимдан гўё «динимизда сиёсат йўқ», деб билишади. Шундай қилиб, бутун мусулмонларда, айниқса, уламоларда мана шундай хато тушунча кенг тарқалди, фақат Аллоҳнинг марҳамати билан жуда озчиликкагина етмади. Бундан ташқари, эътибор – мусулмонларнинг барча ишларига эмас, балки айrim ишларигагина қаратиладиган бўлиб қолди.

**Ислом давлати ҳакидаги тушунчанинг ғойиб бўлиши
Фарбнинг мусулмон юртлари устидан ҳукмронлик қилишига
қўл келди:**

Мусулмонлар орасида Ислом давлати, деган тушунчанинг йўқолишига далиллар талайгина. Масалан, шу тушунча йўқлиги сабабли кўпчик мусулмонларда «Исломда ҳизб бўлмайди», «Аллоҳ аҳзоб-ҳизбларни ҳалок қиласди» каби гаплар пайдо бўлди. Бундан ҳам ёмони, бу гапларни ёлғондан Росулуллоҳ нисбат беришганидир. Мусулмонлар орасида мана шундай адаштирувчи тушунчаларнинг ёйилиши уларга ўз таъсирини кўрсатиб, мустамлакачи Фарбнинг ўз мустамлакасини сақлаб қолиш мақсадида юртларимизда пайдо қилган вазиятга уларни рози бўладиган қилиб қўйди. Чунки бундай тушунчага эга бўлган киши мусулмонлар қайта оёққа тура олмайдилар деб ўйлаб қолиши мумкин. Шундай бўлгач, қандай қилиб Фарбни юртларимиздан қувиб чиқаришнинг ҳамда унинг бизга нисбатан ёвузлигидан кутулишнинг жамоий ҳизбий фаолиятсиз имкони бўлсин?! Ахир,

мусулмонлар ўлкаларида мавжуд бўлиб турган ва Аллоҳ нозил қилмаган нарса билан ҳукм юритаётган режимларни ҳизбий фаолият билангина ўзгартириш мумкин-ку! Бундан ташқари, айни режимлар капиталистик кофир насроний Ғарб давлатларига малай ва дўст бўлиб, буни Ислом қатъий ҳаром қилган. Бунга Аллоҳ Таолонинг ушбу каломи далил:

﴿يَأَيُّهَا الَّذِينَ إِيمَنُوا لَا تَتَخَذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلَاءَ بَعْضُهُمْ أُولَاءَ بَعْضٌ وَمَنْ يَتَوَهَّمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾

Эй мўминлар, яхудийлар ва насронийларни дўст тутмангиз! Уларнинг баъзилари баъзиларига дўстдирлар. Сизлардан ким уларга дўст бўлса, бас, у ўшалардандир. Албатта, Аллоҳ золим қавмни ҳидоят қилмас» [Моида 51]

Бундан ташқари, ўнлаб ояти карималар бунга далилдир. Айниқса, Аллоҳ Таолодан бошқасини дўст тутишнинг ҳатто диндан чиқариб юбориши мумкинлиги ҳакида ҳадиси шарифлар бор. Шариатимиз ушбу шаръий ҳизбларга Ислом давлатини барпо этишни буюрди ҳамда уларга ушбу давлатни барпо этиш учун Росулуллоҳ ﷺнинг тариқатлари бўйича фаолият қилишни, яъни, қандай барпо қилсалар ўшанга амал қилишни фарз қилди ва шубҳасиз бу рошид Халифалик давлати бўлади. Табиий савол туғилади: Қандай қилиб мусулмонлар давлатсиз жиҳод қилишлари ва одамларни Аллоҳнинг динига тўп-тўп қилиб олиб киришлари мумкин, қандай қилиб Ислом давлатини сиёсий ҳизбларсиз барпо қилса бўлади? Шубҳасиз, бу яққол маълум нарса, уни тушуниш учун кўп изланишга ҳожат йўқ ва бу ҳам шаръан, ҳам ақлан талаб қилинган ишдир.

Ислом давлати тўғрисидаги адаштирувчи тушунчанинг мусулмонлар воқелигига таъсири:

Маълумки, мусулмонлар ўз динларини жуда севадилар. Ҳатто уларнинг Исломга бўлган муҳаббатлари ўз жонларидан ҳам юкори туради. Лекин афсуслар бўлсинки, биз ҳозиргина айтиб ўтган адаштирувчи тариқат мусулмонлардаги ушбу муҳаббатни ҳеч қандай таъсирга эга бўлмаган муҳаббатга айлантириб қўйди. Биз бу муҳаббат ёрдамида ўзгариш ясай олишимиз мумкин эмас. Ушбу хато тушунча сабабли мусулмонлар ҳар бир аламли ҳодиса қаршисида аламланяптилар-у, аммо уни ўзгартиролмаяптилар... мусулмонлар бошига тушаётган зулмларга ўз норозиликларини ифодалаб, намойишлар қиляптилар-у, аммо туйғуларини кондиряптилар, холос. Бу эса, мусулмонларга қарши тўқилаётган

фитна қаршиисида ғоят нотўғри-салбий ҳолатdir. Бироқ буни битта ижобий томони ҳам бор. Гап шундаки, мусулмонларнинг бўйсunaётган ва ўзгартиrolмаётган бу ҳолатлари уларда ғазаб оловини ёқади ва бу ғазаб бора-бора бирлашишларига олиб келади. Лекин, таассуфки, умидсизлик хисси улардаги воқеликни ўзгартиришга бўлган кучли истакни жиловлаб қўйди... Улар воқеликни ўзгартиришнинг тўғри шаръий йўлини билмаганликлари сабабли, биз уларнинг Махдий тўғрисида гапираётганларига гувоҳ бўляпмиз. Баъзиларидан – нусратга жуда яқин қолди, аммо нусрат бизнинг харакатимиз билан эмас, балки Аллоҳ Субҳанаҳунинг аралашуви билан келади, деган гапларни эшитяпмиз. Ҳатто бугунги кундаги Давлат ташкилоти мавжуд режимларни ўзгартириш ва мусулмонларни ягона Халифалик давлатида бирлашириш даъвоси билан амалга ошираётган ёки ўз юртларида ўзгартириш ясаш учун баъзи қуролли харакатлар томонидан амалга оширилаётган бу ва бошқа ишлар мавжуд зулм воқелигига нисбатан реакция билдириш ва бор энергияни сарфлаб тугатишдан бошқа нарса эмас. Бундан ташқари, бу ишлар шаръий тартибда бўлмаяпти. У ва бу жамоаларнинг харакати Исломга бўлган юксак муҳаббатдан келиб чиқаётган бўлса-да, аммо илмсизлик билан келиб чиқмокда. Шундай қилиб, Исломда ҳизблар йўқ, деган тушунча ўта қаттол ҳамда мусулмонларнинг мияларига – улар бузук воқеликни ўзгартириш харакатига ўтиб кетмасликлари учун – Фарб томонидан қўйилаётган фикрdir.

Аллохнинг ҳукмини барпо қилиш учун бир жамоада фаолият олиб бориш зарурлигини баён қилиш муфассал шаръий ҳукмни баён қилиш бўлиб, ўзгартириш жараёнида бу ғоят зарурdir.

Исломий ҳизбларнинг бўлиши ҳаром, дея уламолар баҳона қилаётган шаръий далиллар қўйидагилардан иборат:

Биз «Исломда ҳизб бўлмайди», «Аллоҳ аҳзоб-ҳизбларни ҳалок қиласди» каби гаплар мусулмонлар оммасида кўп такрорланмоқда, дедик. Аммо уламоларга келсак, ўз навбатида, улар ҳам ўз фикрларига эга бўлиб, Исломда ҳизблар бўлишини инкор этиш учун Қуръондан маълум бир оятларни ва адаштирувчи далилларни келтиришяпти. Булар Исломни тушунмасликдан келиб чиқсан далиллар албатта. Масалан, улар Аллоҳ Таолонинг қўйидаги қатор оятларини далил қилишган:

﴿إِنَّ الَّذِينَ فَرَقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا لَّسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ﴾

«Динларини бўлиб, ўзлари ҳам гурухларга бўлинниб олган кимсалар тўгрисидан бирон нарсада (масъул) эмассиз. Уларнинг ишлари фақат Аллоҳнинг ўзига ҳавола. Кейин уларга қилиб ўтган ишларининг хабарини берур» [Анъом 159]

﴿مِنَ الَّذِينَ فَرَقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شَيْعَاعاً كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدِيهِمْ فَرَحُونَ﴾

«Улар динларини бўлиб, фирмә-фирқа бўлиб олган дирлар. Ҳар бир фирмә ўз олдилари даги нарса билан хурсанддирлар» [Рус 32]

﴿وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَنْبِغُوا أَسْبُلَ فَنَفَرَقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذَلِكُمْ وَصَنْكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾

«Албатта, мана шу Менинг Тўғри Йўлимдир. Бас, шу йўлга эргашинглар! (Бошқа) ўлларга эргашмангизки, улар сизларни Унинг йўлидан узиб қўяр. Шояд тақво қилсангиз, деб сизларни мана шу нарсаларга буюрди» [Анъом 153]

Улар ушбу оятларни Аллоҳ Субҳанаҳу Исломга асосланган сиёсий ҳизблар ташкил қилишни мазаммат қилмоқда, дея тафсир қилишди.

Бундай нодонликнинг келиб чиқиши ақлияси «ислом индивидуал дин» деган асосда таълим берадиган шариат факултетларини битирган уламоларга бориб тақалади. Бинобарин, бундай уламолар наздида жамоий фаолият ёрдамида воқеликни ўзгартириш ва Аллоҳнинг ҳукмини ўрнатишга ҳаракат қилиш ҳеч қандай маънони англатмайди. Уламоларнинг бундай позицияси нафақат нодонлик, балки, бу нарса уларнинг ўз фатволари орқали воқеликни ўзгартириш йўлидан эмас, балки воқелик билан ҳамқадам юришаётганини кўрсатмоқда.

Қадрли биродарлар, динларини бўлиб, ўзлари ҳам гурухларга бўлинниб олганлардан, ҳар бир ҳизб-фирқа ўз олдидаги нарса билан хурсанд, деган юқоридаги оятлардан мурод нима экани сизга сир эмас. Агар буни билмасангиз, келинг, қулоқ солайлик, Саъдий ўз тафсирида биринчи оятни нима деган:

«Аллоҳ Таоло ўзининг

﴿إِنَّ الَّذِينَ فَرَقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شَيْعَاعاً لَّسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبَّهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ﴾

«Динларини бўлиб, ўзлари ҳам гурухларга бўлинниб олган кимсалар тўгрисидан бирон нарсада (масъул) эмассиз. Уларнинг

ишилари фақат Аллоҳнинг ўзига ҳавола. Кейин уларга қилиб ўтган ишиларининг хабарини берур» [Анъом 159]

деган каломида динларини бўлаётганларга таҳдид қилмоқда. Оятдаги فرقوا دينهِمъ дидан мурод динини бўлиб, унда тафриқа бўлаётганлардир. Ундейларнинг ҳар бири яхудийлик, насронийлик ва мажусийлик каби инсонга динида ҳеч қандай фойда келтирмайдиган исмлардан насибадор бўлишди. Ёки кишининг булар билан имони мукаммал бўлмаслиги, яъни, шариатдан бир нарсани олиб, уни ўзига дин қилиб олиши, бошқасини эса ташлаб юбориши, ёки авлороқ деб билганини олиши кўзда тутуляпти... Масалан, бидъат ва залолат аҳли ҳамда Умматни бўлаётганлар каби. Ушбу ояти карима Ислом уюшиш ва бирлашишга буюрганига, дин аҳли орқасида усул ва фуру масалаларида бўлининиши чиқаришдан қайтарганига далолат қилмоқда. Росулуллоҳни ўз динида бўлининиши қилган кимсалардан бутунлай узоқ бўлишга буюриб, «لَسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ» яъни, сиз улардан эмассиз, улар ҳам сиздан эмаслар, чунки улар сизга қарши чиқишиди ва саркашлик қилишди, деяпти.

«إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ» яъни, улар Аллоҳ ҳузурига қайтганларида Аллоҳ уларни қилган амалларига кўра мукофотлайди.

«كُمْ يَنْدَعُهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ» кейин уларга қилиб ўтган амаллари хабарини беради.

Иккинчи оят тафсири тўғрисида Бағавий бундай дейди:

﴿مِنَ الَّذِينَ فَرَقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرَحُونَ﴾

«Улар динларини бўлиб, фирмә- фирмә бўлиб олгандирлар. Ҳар бир фирмә ўз олдиларидағи нарса билан хурсанддирлар» [Рус 32]

«Яъни, турли фирмаларга бўлининишиди ва улар яхудийлар билан насронийлардир».

Учинчи оят тафсири ҳақида Тобарий бундай дейди:

﴿وَأَنَّ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَبَعُوا آلَّسْبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذَلِكُمْ وَصَنْكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾

«Албатта, мана шу Менинг Тўгри Йўлимдир. Бас, шу йўлга эргашибинлар! (Бошқа) йўлларга эргашмангизки, улар сизларни Унинг йўлидан узиб қўяр. Шояд тақво қилсангиз, деб сизларни мана шу нарсаларга буюрди» [Анъом 153]

«Абу Жаъфар айтадики, Парвардигорингиз сизларни мана шунга буюрди. Эй одамлар, Аллоҳ Таолонинг ушбу

﴿فُلَّ تَعَالَوْا أَتُلُّ مَا حَرَمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ﴾

«Айтинг: «Келинглар, Парвардигорингиз сизларга ҳаром қилган нарсаларни тиловат қилиб берай» [Анъом 151]

оятидан бошланган икки оятида Ўзининг йўлига вафо қилишга буюрди. **Срати «Менинг йўлим»** дегандан мурод, Аллоҳнинг йўли ва бандаларига рози бўлган динидир.

«**مُسْتَقِيمًا тұғри**». Яъни, ҳақдан заррача бурилмайдиган тўппатўғри йўл.

«**فَاتَّبِعُوهُ** **Бас шунгагина эргашинглар**». Яъни, шу йўлда амал қилинг ва уни ўзингизга юрадиган йўл қилиб олинг.

«**فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَنْتَبِعُوا السُّبُلَ** **Бас шунгагина эргашинглар.** (Бошқа) **йўлларга эргашманглар**». Яъни, бундан бошқа йўлдан юрманг, бундан бошқа минхожга эргашманг, бундан ўзга динни, яхудийлар, насронийлар, мажусийлар, бутпарамастлар ва бошқа динларни умид қилманг. Чунки улар бидъат ва залолатdir.

«**بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ فَتَفَرَّقَ عَلَارِ السِّلْكَمِ** **улар сизларни Унинг йўлидан узиб қўяр**». Яъни, агар Аллоҳнинг сабили, йўли ва дини бўлмаган янги йўлларга эргашсангиз, ушбу динни бўлиб ташлайсиз. **عَنْ سَبِيلِهِ** дан мурод, Аллоҳнинг йўли ва сизга рози бўлган динидир. Яъни, бу анбиёлар ҳам буюрган Ислом бўлиб, сизлардан илгарги умматлар ҳам шу динга буюрилганлар.

«**ذِلِكُمْ وَصَنَاعَمْ بِهِ** **сизларни мана шу нарсаларга буюрди**». Яъни, Аллоҳ Таоло юқорида **صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا** **Албатта, мана шу Менинг Тўгри Йўлимдир**, деганда сизга мана шу динда бўлишга буюрди, деб кўрсатяпти. Токи, ўзингиз тўғрингизда Аллоҳдан кўрқинг ва ҳалокатга тушманг, эҳтиёт бўлинг, Роббингизни ўзингиздан газаблантириб қўйманг, акс ҳолда, Унинг интиқоми ва азобига учрайсиз».

Муфассирларнинг ушбу турли хил тафсиirlаридан уларнинг маънолари бир хил, сўзлари бошқа-бошқа холос экани англашилади. Ушбу уч оятда яхудийлар, насронийлар, мажусийлар, бидъат ва залолат аҳли ҳамда тушунча ва йўллари бўйича шуларнинг ҳукмида бўлганлар айбланмоқда. Демакки, бу оятлардан мабдаси Ислом бўлган сиёсий ҳизблар таъсис этиш айбланмоқда, деган гап мутлақо англашилмайди.

Шу ўринда, биз айтаётган фикрларимизга нисбатан ўқувчидаги тушунмовчилик юзага келмаслиги учун динимизда аник-равшан бўлган нарсаларга эътибор қаратмоғимиз даркор.

Масалан, ижтиҳод қилиш Исломда далолати зонний бўлган нусус-матнлардан шаръий аҳкомларни истинбот қилишда куч

сарфлаш, демакдир. Яъни, далолати қатъий бўлган нусусларда ижтиход қилинмайди ва бу ерда ижтиход шартлари ва бошқаларни айтиб ўтиш шарт эмас.

Шаръий нусуслар мазмуни устида ижтиход қилиш Аллоҳ Субҳанаҳунинг бир неъматидир. Унда ушбу улуғ динимизнинг жонлилигини ҳамда ҳаёт тараққиёти билан – шаръий шартлар орқали тартиблаштирилган шаклда – ёнма-ён юришни қўриш мумкин.

Мужтаҳидларнинг истинбот қилиш йўллари ва далолати зонний нусусларни тушунишлари бир-бирларидан фарқ қиласди албатта. Шунинг учун улар бир-бирига тескари бўлган шаръий аҳкомларни истинбот қилишган. Бу нарса табиий бўлиб, Исломдаги кенгликни кўрсатади.

Бироқ, бу келишмовчилик мусулмонлар тарихи мобайнида бирор кун ҳам на мужтаҳидлар ўртасида, на уларнинг ижтиходига тобе ва муқаллид бўлганлар ўртасида бўлиниш, жанжал ва нафрлатни келтириб чиқармаган. Аксинча, бу мусулмонлар учун тор бўлиб қолмаслиги учун Аллоҳ Субҳанаҳу хоҳлаган диндаги кенгликдир. Исломда сиёсий ҳизбларнинг ҳар хил бўлиши ҳам айнан шундан. Чунки ҳар бир ҳизбнинг истинбот йўли ҳар хил бўлади. Бироқ улар бир-бирлари билан жанжаллашиш ва нафрлатланишдан мутлақо узоқ ҳизблар бўладилар. Бу энг камида бизнинг улуғ шариатимизда бўлиши керак бўлган нарсадир. Чунки ижтиходга ўз ҳиссасини қўшган кишиларнинг аксари «менинг фикрим хато бўлиши эҳтимоли бўлган тўғри фикрdir, мендан бошқанинг фикри тўғри бўлиши эҳтимоли бўлган хато фикрdir», деб қараганлар.

Ҳа, Исломнинг тўғри фикрини қасдан қўшилган шубҳали фикрларга ўзгартириш Аллоҳнинг шаънига бўхтон қилишдир. Аллоҳ Субҳанаҳу ва Таоло бундай дейди:

﴿قُلْ إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ﴾

«Айтинг, Аллоҳ шаънига ёлғон тўқийдиган кимсалар најсом тоғмаслар» [Юнус 69]

Росууллоҳ бундай дедилар:

«لَا تَكُذِّبُوا عَلَيَّ، فَإِنَّهُ مَنْ كَذَّبَ عَلَيَّ فَلَيْلِيجَ النَّارَ»

«Менинг устимда ёлғон ишлатманглар. Зоро, ким менинг устимда ёлғон ишлатса, дўзахга тушади». (Бухорий ишлаб чиққан). Шундай қилиб, ўқувчига бундай ёлғон ва шубҳали тафсирлари билан уларнинг Аллоҳ ва Росулига нақадар журъат

қилишгани очиқ кўриниб турибди. Ғарб хоҳлаган нарса ҳам айни шудир. Бу ишда уларга мусулмон уламолари ёрдам берди. Буни билиб килаётганлари ҳам, билмай қилаётганлари ҳам бор. Аммо ҳаммалари гуноҳкор бўлишмоқда. Зеро, Ғарб шу орқали Исломнинг тўғри тушунчаларини ўчириб, Ислом тушунчаларига Ислом билан зарба бермоқда. Натижада, мусулмонларнинг уйғонишига тўсиқ қўйилиб, Ғарбнинг мустамлакаси давом этиши билан унинг умри янада узаймоқда.

Ғарбнинг биринчи рақамли душмани Исломни сиёсий тарзда кўтариб чиқаётган мусулмонлардир. Ғарб уларга қарши курашни «терроризм» никоби остида олиб бормоқда. Анави уламо сифатидаги кишилар эса, Ғарбнинг сиёсий Исломни четлаштириш ишида ҳамда Ислом таълимотларини жамоат шаклида адo қилинадиган ибодатларга алоқаси йўқ бўлган шахсий ибодатларгагина чеклашида унга кўр-кўrona эргашмоқдалар. Улар мусулмонни фақат ўз шахсига тааллуқли ишларга эътибор беришга, мабдаси Ислом бўлган сиёсий ҳизбларни таъсис этишдан нари юришга, ҳатто таъсис этилган ҳизблар сафига қўшилмасликка тарғиб қилишяпти. Шунинг учун биз бу уламоларнинг қуидаги гаплари билан мусулмонларни Ислом тушунчаларидан адаштираётганига гувоҳ бўляпмиз: «Сизлар қандай қилиб Ислом давлатини қура оласизлар. Қандай қилиб, мусулмон юртларини озод эта оласизлар. Қандай қилиб, нажас яхудийларни йўқ қила оласизлар. Ҳолбуки, мусулмонлар бомдод намозини жамоат бўлиб ўқимаётган, суннатларга эътибор бермаётган, ахлоқларини тузатмаётган бўлса... Аввало шуларни қилиш керак». Улар шу орқали Исломдаги шахсий ибодат аҳкомларини Умматдаги кризиснинг ечими сифатида беришяпти ҳамда мусулмонларни Умматдаги кризиснинг ҳақиқий ечими бўлган жамоий ибодат аҳкомларидан узоқлаштиришяпти... Бу эса, мусулмонни ўз динидаги ўзгармайдиган-мустахкам асослардан чалғитади, бундан ўзга нарса эмас. Шубҳасиз, бу каби ботил чакириқлар мусулмонларни бир-бирларидан ажратиб, Пайғамбарлик минҳожи асосидаги рошид Халифаликдан айрийди. Ваҳоланки, уларни бошини бир қилиб, ҳаётнинг барча соҳасида Аллоҳнинг шариатини татбиқ қилувчи мана шу Халифалик эди.

Таъкидлаш лозимки, уламоларнинг мана шундай даъватлари Умматни бўлиниш, заифлашиш, синиш ва душманга бўйсуниб, Роббул оламиннинг ғазаблантиришга олиб келяпти. Шу ерда кимдир бизга – мусулмонлар бўлинниб турган бир пайтда, қандай қилиб Аллоҳнинг шариатига асосланган исломий сиёсий ҳизбларни

ташкил қилиш ҳамда Халифалик давлатини барпо этиш орқали Аллоҳнинг шариатини тиклашга даъват қилиш мумкин?! Бу қандай қарама-қаршилик ахир? дея савол ташлаши мумкин.

Исломий сиёсий ҳизбларни Аллоҳ Субҳанаҳу ва Таолонинг мусулмонларга буюрган фарзиdir. Бу фарз жиҳод қилиш ёки намозни барпо этиш ёхуд закот бериш каби фарзлардан фарқ қилмайди. Бу масалани шаръий йўл билан ўрганмоқ лозим. Токи, бу нарса уни қабул қилишга, унга амал қилишга ва Аллоҳнинг шариатини қоим қилиш, динини ёйиш ва калимасини олий қилиш орқали Аллоҳни рози қилишга етакласин.

Араб тилида (الحزب хизб-партия) сўзи умумий, яъни, бир неча маънога эга сўздир.

Масалан, унинг зикр, қурол ва тоифа маънолари бор. Шунингдек, «الحزب» гуруҳ маъносига эга. Бу Аллоҳ Таолонинг ушбу каломида келган:

﴿ثُمَّ بَعْنَتْهُمْ لِتَعْلَمَ أَيُّ الْحَزَبَيْنِ أَحَصَى لِمَا لَبِثُوا أَمَدًا﴾

«Сўнгра икки гуруҳдан қайси бири турган муддатларини (тӯғри) ҳисоблаганини билиш учун уларни уйготдик» [Кахф 12]

Жарбъ ал-рҶул дейилса, киши гуруҳ тўплади, киши ўз тарафдор ва шерикларини тўплади, ўз маслакдошларини тўплади каби маънолар тушунилади. Яъни, ҳизб битта ғоя ва муайян мақсад учун тўпланган жамоадир.

Бироқ Аллоҳ Субҳанаҳу Куръони Каримда баъзи ҳизбларни мақтаган, баъзиларини эса қоралаган. Аллоҳ мақтаган ҳизблар ҳақида «هم المفلحون» ана ўшалар ғолиблардир» ҳамда «هم المفلحون» ана ўшалар зафар қучганлардир» деди:

﴿وَمَن يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَلِيلُونَ﴾

«Кимки Аллоҳ ва Росулини, мўминларни дўст тутса, (нажом топгай). Зоро, фақат Аллоҳнинг гуруҳигина ғолиб бўлгувчиидир»

[Моида 56]

﴿لَا تَحِدُّ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُونَ مَنْ حَادَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا إِبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمْ إِلَيْمَنَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِّنْهُ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَحْتَهَا الْأَنْهَرُ حَذَّلِينَ فِيهَا رَضْوَانُ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾

«Аллоҳга ва охират кунига имон келтирадиган қавмнинг Аллоҳга ва Росули чизган чизиқдан чиққан кимсалар билан – гарчи улар ўзларининг оталари, ёки ўгиллари, ёки ога-инилари, ёки қариндош-уруглари бўлсалар-да – дўстлашаётганларини топмассиз. Ана ўшаларнинг дилларига (Аллоҳ) имонни битиб кўйган ва уларни йўз томонидан бўлган Рух-Куръон билан қувватлантирган. (Аллоҳ) уларни остидан дарёлар оқиб турадиган, улар мангу қоладиган жаннатларга киритур. Аллоҳ улардан рози бўлди ва улар ҳам (Аллоҳдан – У зот берган ажр-мукофотлардан) рози бўлдилар. Ана ўшалар Аллоҳнинг ҳизби-гуруҳидирлар. Оғоҳ бўлингизким, албатта Аллоҳнинг гуруҳи најсом топгувчиidlар!»

Аллох қоралаган ҳизблар ҳақида *هم الخاسرون* «ана ўшалар зиён күрувчилардир» ҳамда *أصحاب السعير* «дўзахилар» деб келган:

أَسْتَحْوِدُ عَلَيْهِمُ الْشَّيْطَنَ فَأَسْبِهُمْ ذِكْرَ اللَّهِ أَوْ إِكَّا حِزْبُ الشَّيْطَنِ إِلَّا إِنَّ حِزْبَ

الشَّيْطَنُ هُمُ الْخَسِيرُونَ

«Уларни шайтон ўзига оғдириб олиб, уларга Аллоҳни эсланиң унұттырды. Ана үшалар шайтоннинг ҳизби-гурұхидирлар. Огох бўлингизким, албатта шайтоннинг ҳизби (бўлган кимсаларгина) зиён кўргувчилардир» [Мужодала 19]

لَمَّا أَنَّ الشَّيْطَنَ لَكِمَ عَدُوًّا فَأَتَخْذُوهُ عَدُوا إِنَّمَا يَدْعُونَا حَزِبُهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعْيِ

«Аниқки, шайтон сизларга душмандир. Бас уни душман тутинглар! Шак-шубҳасиз у, ўзининг гуруҳи-ҳизбини дўзахилар бўлишилари учун даъват килур» [Фотир 6]

Хақиқат шуки, Аллоҳ Субҳанаҳу қачон маълум бир ҳизб ва унинг максадларини сифатлаб мактаган бўлса, бу бажариш қатъий талаб қилинган мақтов бўлади. Қачон бирор ҳизбни қоралаб зикр қилган бўлса, бу тарк этиш қатъий талаб қилган қоралов ҳисобланади. Демакки, Аллоҳ Субҳанаҳу мусулмонлардан маълум ҳизбларни барпо қилишни талаб қилди ҳамда маълум ҳизбларни барпо этишдан қайтарди. Масалан, юқоридаги оятларда Аллоҳ ва Росули чизган чизигидан чиқмай, Аллоҳни, унинг Росулини ва мўминларни дўст тутгандар, дея мақтагани каби ҳамда шайтоннага оғиб кетгандар, дея коралагани каби.

Шу билан бирга, (ؓع۰لی) уммат) сўзи ҳам умумий-бир нечта маънога эга сўз. Масалан, бу сўзининг йўл, шариат, дин, неъмат, ҳайъат, шаън, суннат, жинс, авлод... каби маънолари мавжуд. Уммат сўзининг яхшиликни ўзи жамлаган киши ҳамда бошқа

динлардан фарқли ҳақ устида турган киши, деган маъноси ҳам бор:

﴿إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً﴾

«Албатта, Иброҳим ... уммат бўлган»

[Наҳл 120]

Уммат росул жўнатилган бир жамоадир. Шунинг учун бундай дейилди:

﴿وَلَكُلُّ أُمَّةٍ رَسُولٌ فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ قُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾

«Ҳар бир уммат учун пайгамбар бўлур. Бас, қачон пайгамбарлари келганида, ўша (уммат)ларга зулм қилинмаган ҳолда, уларнинг ўрталарида адолат билан ҳукм қилинур»

[Юнус 47]

Шунингдек, уммат сўзидан Уммати Муҳаммад ﷺ ҳам назарда тутилган. أَمَّةُ الرَّجُلِ دеганда кишининг миллати, أَمَّةُ الْأَمَّةِ деганда жамоа тушунилади. Ушбу маъноларни ўзаро солиштирилса сўзидан ҳизб маъноси келиб чиқиши аён бўлмоқда. Роббимиз Субҳанаҳу ҳам куйидаги каломида деганда ҳизбни назарда тутган:

﴿وَلَتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَا عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾

«Орангиздан яхшиликка (Исломга) даъват қиласиган, маъруфга буюриб, мункардан қайтарадиган бир уммат-жамоа бўлсин. Ана ўшалар најсат топгувчилардир» [Оли Имрон 104]

Ушбу ояти каримада Аллоҳ Субҳанаҳу ва Таоло Муҳаммад ﷺ умматидан уларнинг орасида бир жамоа бўлишини қатъий талаб қилмоқда. Уларни мабдаси Ислом бўлган сиёсий ҳизб сафида тартибланишга буюрмоқда. Токи, уларнинг қўли билан – agar Халифалик мавжуд бўлмаса – Пайғамбарлик минҳожи асосидаги рошид Халифалик давлати барпо бўлиб, ер юзини Ислом шариати билан бошқарсинлар, Исломни ҳаётнинг барча соҳасида мукаммал татбиқ қилиб, Исломни даъват ва жиҳод орқали бутун дунёга етказсинглар.

Ушбу оятни кенгроқ тушунмоқчи бўлсак, бундай деймиз:

ولتكن دегандаги лом амр ломи бўлиб, араб тилида деганда энг кучли вожиблик ва энг кучли буйруқ сиғаси, «қилинглар» маъносидаги аниқ буйруқ тушунилади ҳамда «ана أولئك هم المفلحون»

ўшалар ғолиблардир» сўзига таққослаш билан бажариш қатъий талаб қилингани англашилади.

«من نكّم»даги من табъиз учундир. Чунки бу ерда болалари, карилари, заифу кучлиларидан иборат уммат, ушбу муҳим вазифага ярамайди. Балки бу вазифани ақлий, илмий, психологик ва маънавий жиҳатдан лаёқатли бўлганларгина мукаммал ва тўғри ado эта олади.

Демак, الْأَمَةُ битта шаръий фикрдаги жамоадир, яъни, ҳизбдир. Чунки бу ҳизбдагилар Аллоҳнинг Китоби ва Росули ﷺнинг суннатларидағи далолати зонний нусуслардан истинбот қилинган шаръий фикр устида маълум ғоя учун жамлаган жамоа бўладилар. Ҳизбнинг фаолияти ҳақида кейинроқ баён қиласиз.

يَدِعُونَ يَأْمُرُونَ
яъни, даъватда Аллоҳнинг буйруғини бажаришга тайёр турадилар.

«الْخَيْرُ»дан мурод, Ибн Мурдавих Росулуллоҳ ﷺдан ривоят қилган мана бу ҳадисда айтилган маънодир:

«إِبَانُ الْقُرْآنِ وَسُنْتِي»

«Қуръон ва суннатимга эргашмоқдир». «الْخَيْرُ» сўзи Аллоҳнинг розилигига яқин ва ғазабидан узоқ бўлган жоме исмдир. «الْخَيْرُ» Ислом ва унда келган шариатdir. Масалан, Пайғамбар минҳожи асосидаги рошид Халифалик давлатида гавдаланувчи Исломдаги бошқарув низоми каби. Бухорий ўзининг «Саҳиҳ»ида сарвари олам ﷺдан ривоят қилган ҳадисда ҳам бу ҳақда келган: Мен Абу Ҳурайра билан беш йил бирга бўлдим ва Набий ﷺдан ушбуни ривоят қилганини эшитдим:

«كَاتَبْتُ بَنُو إِسْرَائِيلَ تَسْوُسُهُمُ الْأَئْبَاءُ، كُلُّمَا هَلَكَ نَبِيٌّ خَلَفَهُ نَبِيٌّ، وَإِنَّهُ لَا يَبِي بَعْدِي، وَسَتَكُونُ خُلُفَاءُ فَتَكُشُّ، قَالُوا: فَمَا تَأْمُرُنَا؟ قَالَ: فُوَا بِبَيْعَةِ الْأَوَّلِ فَالْأَوَّلُ، وَأَعْطُوهُمْ حَقَّهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ سَائِلُهُمْ عَمَّا اسْتَرْعَاهُمْ»

«Бану Исроилга пайғамбарлар сиёsat юргизарди. Қачон бир пайғамбар ҳалок бўлса, ортидан бошқа бир пайғамбар келарди. Мендан кейин пайғамбар бўлмайди, халифалар бўлади ва улар кўпайиб кетади. Шунда: бизга нимани буюрасиз? – дейишган эди, айтдиларки: биринчисининг, фақатгина биринчисининг байъатига вафо қилинглар ва уларнинг ҳақларини беринглар. Зеро Аллоҳ улардан фуқарони қандай бошқарганлари ҳақида сўрайди». (Бухорий ишлаб чиқсан). Ушбу ҳадисда Росулуллоҳ ﷺ ўзларидан кейин Исломда халифалик тузуми бўлажаги, у инсон ўйлаб топган ер юзидағи бошқа тузумга

мутлақо ўхшамайдиган мисли йўқ тузум эканини бизга хабар қилмоқдалар. Яна бир ҳадисда бундай марҳамат қилдилар:

«تَكُونُ النُّبُوَّةُ فِيْكُمْ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ تَكُونَ، ثُمَّ يَرْفَعُهَا إِذَا شَاءَ أَنْ يَرْفَعَهَا. ثُمَّ تَكُونُ خِلَافَةً عَلَىٰ مِنْهَاجِ الْبُشُورِ فَتَكُونُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ تَكُونَ، ثُمَّ يَرْفَعُهَا إِذَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَرْفَعَهَا. ثُمَّ تَكُونُ مُلْكًا عَاصِمًا، فَيَكُونُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَكُونَ، ثُمَّ يَرْفَعُهَا إِذَا شَاءَ أَنْ يَرْفَعَهَا. ثُمَّ تَكُونُ مُلْكًا جَبْرِيلًا، فَتَكُونُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ تَكُونَ، ثُمَّ يَرْفَعُهَا إِذَا شَاءَ أَنْ يَرْفَعَهَا. ثُمَّ تَكُونُ خِلَافَةً عَلَىٰ مِنْهَاجِ النُّسُوَّةِ. ثُمَّ سَكَّتَ».

«Сизларнинг орангизда Аллоҳ хоҳлаганича пайғамбарлик давом этади. Сўнг Аллоҳ хоҳлаган пайтда уни кўтаради. Сўнг пайғамбарлик минҳожи асосида Халифалик бўлади ва у Аллоҳ хоҳлаганча давом этади. Сўнг Аллоҳ Ўзи хоҳлаганда уни кўтаради. Сўнг раиятига зулм ва адолатсизликлар етадиган подшоҳлик бўлади ва у Аллоҳ хоҳлаганча давом этади. Сўнг Аллоҳ Ўзи хоҳлаганда уни кўтаради. Сўнг золим-зўравон подшоҳлик бўлади ва у Аллоҳ хоҳлаганча давом этади. Сўнг пайғамбарлик минҳожи асосидаги Халифалик бўлади. Кейин Пайғамбар رسول сукутга чўмдилар». Бу ерда мазкур оятдаги маъно аниқ бўлди. Яъни, орангиздан бир гурӯҳ Аллоҳнинг шариатини етказиш ва яҳшиликка даъват қилишга ҳаракат қилсин, дейилди. Бу табъиздан келтирганимиз далиллар.

Мана шунга биноан, ушбу ояти карима икки талабни ўз ичига олмоқда:

Биринчи: Бутун Умматга талаб йўлланмоқда. Яъни, Уммат орасида одамларни яҳшиликка даъват қилишдек мана шундай буюк вазифани бажарадиган жамоалар бўлсин. Шу шарт биланки, бу жамоалар айни вазифасини бажаришига имкон берадиган барча нарсалар билан таъминланган бўлсин.

Иккинчи: Ушбу вазифага яроқли гурӯҳга талаб йўлланмоқда, яъни, вазифада холис турсин ва уни Аллоҳ Субҳанаҳу рози бўладиган даражада мукаммал адо этсин.

«وَيَأْمُرُونَ»dan мурод, одамларни маъруфга буюриб, мункардан қайтарадилар ва бу буюриб, қайтарувчилар фақат сиёсатчилардир. Чунки Исломда сиёсат одамлар ишларини бошқариш, демакдир. Яъни, (سَاسَ يَسُوسُ سَائِسٌ سِيَاسِيٌّ) (тулпорларнинг ишларини бажариш билан шуғулланувчини سَاسَ الخَيْلِ دَيْيَلَادِي). Аммо мусулмон бўлмаганлар наздида сиёсат важ-баҳоналарга

асосланган мақр, алдов, чап бериш ва ёлғон ишлатиш санъати ҳисобланиб, гоя воситани оқлади.

Ха, сиёсат Исломда ишларни бошқаришдир. Ҳар бирингиз бошқарувчисиз ва ҳар бирингиз ўз қўл остидагилардан жавобгарсиз, дейилган. Ҳамма ўз ҳолича, яъни, аёл киши рўзгорни бошқаришдан жавобгар. Аммо ушбу ояти каримадаги гуруҳ-умматнинг қиласиган амалига келсак, бу бутун Ислом Уммати ишларини Аллоҳнинг шариати билан бошқариш, демакдир. Одамларни шу шариат билан буюрадилар, шу шариат билан қайтарадилар.

Аллоҳ Субҳанаҳу ушбу Ҳизбга Аллоҳдан кўркиш, тақво қилиш ва динини маҳкам ушлаш орқали ўзларини такомиллаштиришга буюрганидан сўнг, яхшиликка даъват қилиш ва ёвузликтан узоқлаштириш орқали бошқаларни ҳам такомиллаштиришга буюди.

Ояти каримадаги «المعروف»^{المعروف} «дан мурод, шариат тўғри деган барча ишлардир. «المنكر»^{المنكر} «дан мурод эса, бунинг зидди бўлиб, шариат ёмон деган ишлардир.

Ушбу маъруфга буюриш ва мункардан қайтариш фарзи кифоялардан биридир. Чунки бу ишни маъруф нималигини ва мункар нималигини билган ҳамда буни қандай адо қилиб, бу билан қандай шуғулланишни англаган кишидан бошқаси уддалолмайди. Чунки буларни билмайдиган нодон маъруфдан қайтариб, мункарга буюриб қўйиши мумкин. Ўзининг мазҳабидаги ҳукмни билиб, бошқа мазҳабдагисини билмаслиги сабабли мункар бўлмаган нарсалардан қайтариб қўйиши мумкин. Юмшоқлик қилинадиган ерда қаттиққўллик, қаттиққўллик қилинадиган ерда юмшоқлик қилиши мумкин. Қайтариғи билан баттар саркаш бўладиган ёки қайтаришлари фойда бермайдиган кимсаларни қайтаравериши мумкин бўлади. Шунинг учун ушбу мурод қилинган ҳизблардаги аъзо шахслар, қобилиятлари билан бошқалардан ажраб турадиган шахслар бўлади.

Биз ушбу мавзуда фақат Аллоҳнинг Китобига тўхталдик. Кейинги қисмда Росулуллоҳ нинг амаллари ҳамда қандай қилиб ул зот саҳобаи киромлар билан ушбу ояти каримани татбиқ қилганларига тўхталиб ўтиш орқали оят маъноси таърифини такомиллаштирамиз.

(Давоми бор) □

**«АЛЛОҲ ЭСА, ГАРЧИ КОФИРЛАР ИСТАМАСАЛАР-ДА, ЎЗ
НУРИНИ (ЯҲНИ ДИНИНИ) ТЎЛА (ЯҲНИ ҲАР ТАРАФГА)
ЁЙГУВЧИДИР»**

Фода Абдулжаббор (Умми Аввоб) – Хартум

Шубҳасиз Исломнинг ўзгармас қоидаларига қарши хужум эскиянги хужумдир. Ислом душманлари ушбу динга қарши эски ва янги воситаларни ишга солган ҳолда тинмай уруш қилмоқда. Шунингдек, мусулмонларни ўз динлари борасида шубҳалантириш учун ҳаракат қилмоқда. Уларнинг Қуръон самовий китоб эмас, уни Муҳаммад ўзи ёзган ва у турли хурофот ва афсоналарга тўла, деган даъволари шулар жумласидандир. Ислом динидаги муқаррар қоида шуки, куфр миллати битта, улар мусулмонлар ўз динларини ташламагунларича рози бўлмайдилар. Шунингдек, кофиirlарнинг умуман олганда Исломга ва хусусан Қуръонга душманлиги қиёматгача давом этади. Бу нарса ўзгармайди. Турли ахборот воситалари тарқалиши ва Ғарб давлатлари мусулмон юртларга хукмрон бўлиб олиши туфайли хужум янада кенгайди. Исломнинг ўзгармас асосларига қарши бугунги хужум Ислом душманлари томонидан режалаштирилган ва молиялаштирилган хужумдир. Биз ушбу мавзуумизда ушбу хужумнинг айрим восита ва услублари ҳақида баён қиласиз.

Бугун Ислом дини душманлари ва уларнинг малайлари томонидан Ислом динининг ўзгармас асосларига қарши хужум кучаймоқда. Бунда уларга уламолар либосидаги кишилар, илмонийлар, либераллар, Қуръонийлар, марксистлар ва ўзларини муфаккир деб ататганлар ёрдам беряпти. Бу хужум Исломнинг биринчи манбаси бўлмиш Қуръонга ҳам етиб борди. Кофиirlар унинг мукаммаллигига шубҳа уйғотишга ҳаракат қилишди ҳамда унинг нуқсони борлигини ва ўзгартирилганини даъво қилишди. Шунингдек, Қуръон замонамизга тўғри келмаслиги, уни ўзгартириш лозимлиги ва замонамизга мос келиши учун уни янгича талқин қилиш лозимлигини даъво қилишди.

Биринчи Франциядан бошласак. Чунки у Қуръоннинг сура ва оятларини, хусусан «яҳудий, насроний ва худосизларни жазолаш ва ўлдириш ҳақидаги оятларни йўқ қилишга ҳаракат қилди. Францияда чиқадиган «Либерацион» газетаси 2018 йил 22 апрелда (Янги антисемитизмга қарши) номли аҳмоқона баёнотни чоп этди. Ушбу баёнотга Франциянинг собиқ президенти Николя Саркози ва 300та шахс имзо чеккан бўлиб, улар турли зиёлилар ҳамда яҳудий ва католик дин арбобларидан иборат масъуллардир. Шунингдек, уларнинг орасида Исломга мансуб кишилар ҳам бўлиб, улар

Жазоирлик франкофоник адиб Буалам Сонсол каби франкофония тарафдорлариdir. Бундан ташқари улар орасида Куръони каримнинг сураларини ўзгартериш ва бекор қилишга чақираётганлар ҳам бор. Бу жиноятчи гурух ушбу амалларни нодонларча қилишмаяпти. Балки улар Куръон мусулмонлар кучининг асосий манбаи ҳамда Куръон мусулмонлар қўлида турар экан, уларнинг кучи ва ҳазорати давомли бўлаверади деб тушунишади. Бу ҳақда уларнинг устозларидан бири Гладстон шундай деган эди: «Ушбу Куръон мавжуд экан, Европа Шарқ устидан ҳукмронлик қила олмайди ва кўриб турганимиздек, хавфсиз ҳам бўла олмайди». (Чорраҳадаги Ислом китоби, 39 бет).

Бу баёнот Исломни Франция андозасига мослашга бўлган ҳаракат ортидан янграмоқда. Чунки Франция президенти Эммануэл Макрон Францияда Исломни тартибга солиш истагидадир. Ушбу баёнотга имзо чекканларнинг талабига кўра, Куръон оятларини ўзгартериш Инжил матнларини ўзгартериш каби бўлиши лозим. Зеро Инжилнинг яхудийларни лаънатлашга алоқадор матнларини ўзгартериш черков билан ҳамкорликда юз берган. Насронийлар китобларини ўз қўллари билан ёзганларини тан оладилар ва бу ҳақда Куръонда ҳам айтилган. Улар Аллоҳ изн бермаган нарсани, яъни, Аллоҳнинг китоби бўлмиш Куръони каримни ҳам ўзгартеришга ҳаракат қилишмоқда. Ушбу аҳмоқона баёнотнинг талаби шуки, Франциядаги исломий диний етакчиликлар Куръондаги яхудий, насроний ва бошқа дин вакилларини жазолаш ва ўлдиришга чақирадиган оятларни бекор деб эълон қилишлари лозим. Чунки бу нарса католикларда ҳам юз берган. Унда Ватикан муқаддас китобдаги бир хил бўлмаслик ва антисемитизм тушунчаларини бекор килган. Токи, бирор мўмин (муқаддас китобга ишонган киши маъносида) муқаддас китобга суюниб, бирор жиноятни амалга оширмасин. Лекин бу ҳаракат уларнинг бўлиннишини янада кучайтиради. Чунки Аллоҳ Таоло шундай дейди:

﴿بِأَنَّهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ تَحْسِبُهُمْ حَمِيًّا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّىٰ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقُلُونَ﴾

«Улар ўз ўрталарида кучли-қувватлидирлар, (яъни, жсанг-жадал бўлмасдан туриб ўзаро куч-қудратли эканликлари ҳақида лофт ураверадилар. Аммо жсанг пайтида ожиз-қўрқоқдирлар). (Оғизларидаги сўzlаридан) уларни бир деб ҳисоблайсиз-у, (аммо) диллари хилма-хилдир. Бунга сабаб, уларнинг ақлсиз қавм эканликларидир» [Ҳашр 15]

Ғарблик миссионерлардан бири Жон Такли Қуръон матнлариغا қарши курашар экан, шундай деган эди: «Биз Қуръонни бутунлай йўқ қилишимиз учун мусулмонларга Қуръондаги тўғри нарса янги эмас ва ундаги янги нарса тўғри эмас, деб тушунтиришимиз лозим». Лекин бу ҳаракатларнинг барчаси фақат муваффакиятсизлик билан тугайди.

Ҳа, уларнинг китобларида бир хиллилик йўқ. Чунки уларда Пайғамбарларга юборилган нарсалар билан дин арбобларининг ботил тўқималари аралашиб кетган. Аммо Қуръони каримнинг барчаси Аллоҳ ҳузуридандир. Аллоҳнинг изни билан ундан бирор ҳарф олинмайди ва унга бирор ҳарф қўшилмайди, Аллоҳ уни ўзи сақлашига кафилдир. Бунинг акси ўлароқ уларнинг ўзгартирилган инжил ва тавротлари адоват, қатл ва хунрезликларга тўла. Улар сабабсиз хунрезлик қилишни ўчириш учун китобларига қарасинлар.

Матвей инжили 10 бобда шундай келади: «Сизлар мени ер юзига тинчлик ўрнатиш учун келган деб ўйламанглар. Мен ер юзига тинчлик эмас, балки қилич олиб келганман. Мен инсонни отасидан ажратиш, қизни онасидан ажратиш ва келинни қайнонасидан ажратиш учун келганман. Инсоннинг душмани оиласининг вакиллариdir».

Бешинчи китоб 20 бобда шундай дейилади: «Агар бирор шаҳарга уруш қилсанг, уларни сулҳга чақир. Агар улар сулҳ тузишга рози бўлиб, шаҳар (дарвозалари)ни очиб берсалар, барча шаҳар аҳолиси сен учун бўйсунган бўлади ва сен уларни қулиб ишлатишинг мумкин. Агар улар таслим бўлмасалар ва сен билан урушсалар, уларни қамал қил. Агар Парвардигоринг уларни сенинг қўлингга топширса, уларнинг барча эркакларини қиличдан ўтказ. Аммо шаҳардаги аёллар, болалар, ҳайвонлар ва ўлжалар сеникидир. Роббинг сенга берган душманлардан тушган ўлжаларни еявер. Анави умматларнинг шаҳарларидан бўлмаган ва сенга яқин бўлган барча шаҳарларга шундай муомала қил. Аммо Роббинг сенга насиба қилиб берган анави халқларнинг шаҳарларидан бирор жонни соғ қўйма. Шунингдек, Роббинг буюрганидек, Хиссийлар, Амурийлар, Каръонийлар, Фиризийлар, Хиввийлар ва Ябусийларнинг барчасини қатл қил. Токи, улар сизларга ўзларининг илоҳларига нисбатан амалга оширган жиноятларига кўра амал қилишни ўргатмасин ва сизлар Роббиларингга жиноят қилманглар». Инжилда шу каби кўрсатмалар кўп бўлиб, улар эътиқоди бошқача бўлган кишиларни қатл қилишга чақиради.

Исломга қарши олиб борилаётган ушбу ҳужумлар мусулмонларга қарши бўлаётган моддий ҳужумлар билан ҳамоҳанг олиб борилмоқда. Қамоқхоналар мусулмонларни кутмоқда, даъват олиб бораётганларни йўқ қилиш учун зарбалар тайёр. Мустамлакачи коғир ва унинг малайлари ташкил қилаётган ҳарбий ҳамлалар ҳар доим тайёр.

Лекин буларнинг барчасига қарамай, Ислом душманлари кутмаган ишлар рўй бермоқда. Чунки Ислом – уни янги қабул қилувчиларнинг кўплиги билан бошқа динлардан ажралиб туради. Айниқса, Ғарбда Исломни қабул қилувчилар сони кўпаймоқда. Эҳтимол, уларнинг Исломдан қўрқишаётгани у ҳақда кўп гапиришаётганда намоён бўлаётгандир. Чунки ахборот агентликлари Ислом ҳақида тинмай гапирадиган бўлиб қолган. Шунингдек, газеталар, давралар, мақолалар ва сұхбатларда Ислом ҳақида кўп гапирилади. Бу эса, одамларни адоватдан келиб чиқиб, Исломни ўрганишга ундаяпти. Лекин улар Исломда ечимни топишмоқда. Яъни, Аллоҳга бўлган имон улардаги катта тугунга, катта муаммоларга ечим бермоқда ва уларга хотиржамлик баҳш этиб, уларни капитализмдан излаб топа олишмаган баҳтга элтмоқда. Масалан, Голландиялик собиқ депутат ва ўнг қанот партияси аъзоси (Жюрам Ван Клаверен) олдин Ислом ва мусулмонларга нисбатан қаттиқ адоват қилган бўлса, яқинда Исломни қабул қилди ва бундан кейин ҳам бу каби шахсларнинг Исломга кириши тўхтамайди.

Ислом душманлари муваффақиятсизликка учрагач, мақр ва хийлаларини янада ошириши ва Исломдан қаттиқ нафратланганларидан унга бошқа ном ўйлаб топишиди. Улар Исломни фундаментализм, экстремизм, терроризм ва бошқа номлар билан атай бошлишди. Шунингдек, мусулмонларга қарши уларнинг ҳокимлари кўли билан уруш бошлишди. Натижада, кўплаб қамоқхоналар очилди ҳамда терроризм ва экстремизм номи остида даъватчиларга қарши ҳужум бошланди. Қанчалаган мусулмонлар ёлғон айблар билан қатл қилинди. Мустамлакачи коғир ва унинг малайлари мусулмон юртларда террорга қарши кураш номи остида катта кўшин йиғди. Мақсад эса, мусулмонларни ишғол қилиш учун қатл ва вайрон қилиш бўлди. Улар ва уларнинг малайлари Аллоҳ Таоло шаҳидларни саралаб олиш, мўминларни имтиҳон қилиш ва уларни поклашни ўзига вазифа қилганини англамайдилар.

﴿أَحَسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا إِعْمَانًا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ ﴾ وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمُنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الَّذِينَ بَيْنَ﴾

«Одамлар: «Имон келтиридик», дейишлари билангина, имтиҳон қилинмаган ҳолларида, қўйиб қўйилишларини ўйладиларми?! Ҳолбуки Биз улардан аввалги (имон келтирган барча) кишиларни имтиҳон қилган эдик-ку!! Бас (шу имтиҳон воситасида) албатта Аллоҳ («Имон келтиридик» деб) рост сўзлаган кишиларни ҳам, ёлғончи кимсаларни ҳам аниқ билур»

[Анкабут 2-3]

Ислом душманлари Исломга қарши курашиш учун йўллар, воситалар ва услубларни тинмай ўзгартиришга ҳаракат қилишмоқда. «Интерсепт» сайти АҚШ давлат департаменти ҳақидаги ҳужжатни фош қилувчи ҳисоботни чоп этди. Унда Дональд Трамп маъмурияти Исломдаги ислоҳотчилар йўналишини қўллаб-қувватлашни тавсия қиласи. «Арабий 21» канали таржима қилган ушбу ҳужжатда билдирилишича, бу тавсия Эрон ва ИШИДнинг Ироқ ва Суриядаги таъсирига қарши курашиши қўллаб-қувватлаш доирасида берилган. Ҳужжат шу нарсани фош қилганки, декабрда эълон қилинган миллий хавфсизлик стратегиясида бу фикр қабул қилинган эмас. Лекин Исломни ўзгартириш мавзуси ташқи давлат департаменти ва миллий хавфсизлик кенгашида қизгин баҳс қилинган. Бу эса, Америкада ўта ўнгчилик кайфиятлари чеккадан марказга қараб йўналаётгани ва ташқи сиёsat ишларига таъсиригина қилаётганини кўрсатмоқда. Қарорда ишора қилинишича, давлат департаментидаги сиёsatларни режалаштирувчи гурух 2017 йил ёзда бу борада ҳужжат тақдим этган. Зоро, миллий хавфсизлик кенгаши Трамп маъмуриятининг миллий хавфсизлик стратегиясини тайёрлаб беради. Ушбу ҳужжат «Мафкуравий рақобат»га асосланган. Ўша пайтда давлат котиби бўлган Рекс Тиллерсон президент Трампнинг Исломга қарши гапирган баёнотларидан ўзини узокроқ тутган. Шундан сўнг, Трамп унинг ўрнига апрел ойида бугунги давлат котиби Майк Помпеони тайинлаган. Помпео Исломга қарши адовати кучли бўлгани учун кўпчилик давлат департаментининг яқин келажакда Ислом билан бўладиган муносабатларидан ташвиш билдиришган.

Қарор яна 1974 йилда сиёsat режалаштирувчи гурух тузилгани, бу гурух вазирлик ичидағи тадқиқот маркази ҳисобланиши ҳамда бу гурухга Буш идорасидаги собиқ корчалон Брайан Хук

етакчилик қилиши ва у хужжат тайёрлаш вақтида гурухнинг раҳбари бўлганини эсга солган. Қарорнинг марказий интернет сайтда ишора қилишича, Хук ва унинг командаси ҳалқаро йўналишлар бўйича узоқ муддатли стратегиялар ишлаб чиқади. Ҳисоботда билдирилишича, хужжат ислоҳотларни амалга ошириш кайфиятига доир тафсилотларни тақдим этади ҳамда Америка империяси мақсадларини кенгайтириш учун аёлнинг ролини кучайтиришга доир муҳим моддани ўз ичига олади. Ҳужжатда шундай келади: «бу ерда эътибор қаратилиши керак бўлган икки синф бор бўлиб, улар аёллар ва ёшлардир. Гарчи бу икки синф асосий мақсад бўлмаса-да, Исломга таъсир ўтказишга эришиш учун аёлнинг ролини кенгайтиришга эътибор қаратиш Америка учун ўз ахлоқий нормаларини ва либерализм қадриятларини сақлаб қолиш имконини беради». Ҳисоботда ҳукуқ ва дин бўйича Жорж Вашингтон университети профессори Роберт Тотелнинг ушбу сўзи келтирилади: «Кўшма Штатлар диний мавзуларга алоқадор позицияларни ифодаламайди». Ҳолбуки, динга алоқадор моддалар ва уларнинг ташқи сиёсатга алоқаси ҳақидаги баҳс-мунозара ҳал қилинмаган. У қўшимча қиласар экан шундай дейди: «Бу муҳокама ташқи сиёсатда татбиқ қилиниши мумкин эмас, деб айтилиши мумкин. Лекин уни маҳаллий ишларга татбиқ қиласа бўлади. Бу билан у олий суд бу мавзуда қатъий қарор чиқармаганига ишора қилган. Бунга зид ўлароқ Америка ҳукумати Трамп мусулмонларни Америкага киритмаслик керак деган нарсани ўзининг сайлов кампаниясига асосий шиор қилиб олар экан, диний муҳокамани ўз сиёсатига киргизди. Ўшанда Трампнинг асосий шиори «Радикал ва экстремист Ислом» бўлган эди. Шунингдек, у ўзининг рақиби Хиллари Клинтон ва президент Барак Обама мана шу истилоҳни қўлламаганлари учун уларга танбеҳ берган эди.

Ғарбнинг қўлида барча нарса бўла туриб ҳамда Исломга қарши бу каби зўр адоват ва курашга қарамай, мусулмонларга хушхабар етиб келмоқда. Бу душманни қўрқитиши учун айтилаётган гап эмас ҳамда очилмаган сир ҳам эмас. Балки динга нусрат бериш Аллоҳ Таолонинг ваъдаси ва Росулининг хушхабари экани дунё миқёсида ошкор бўлди. Нур башоратлари эса бошлади, Аллоҳга ҳамдлар бўлсинки, мусулмонларнинг онги ўса бошлади. Ҳолбуки, улар коғирлардан қутулганлари йўқ, ҳокимлари эса ўзларига душман. Ғарб уларни мусулмонларга зулм қилиш учун ва мусулмонлар мустабид режимлар остида яшашлари учун тиклаб қўйган. Улар мусулмон юртларни ботил билан бошқариш орқали Исломнинг

ҳаётга қайтишини кечиктирамиз деб гумон қилишмоқда. Лекин уларнинг ўқлари нишонга тегмайди.

﴿فَإِمَّا أَنَّزَلْنَا عَلَيْهِ بِالْحُكْمِ فَأَعْلَمُ بِهِ وَإِمَّا مَا يَنْهَا إِنَّهُ عَنِ الْأَرْضِ فَمَنْ يَنْهَا إِنَّهُ عَنِ الْأَرْضِ﴾

«Энди у кўпик-чиқинди ўз-ўзидан ийқ бўлиб кетур. Одамларга фойдали бўлган нарса эса Ер юзида қолур» [Роъд 17]

Француз мустамлакачилари вазири Роберт Лакостдан: Нима учун Жазоир ахолисига таъсир ўтказа олмагансиз, ҳолбуки Франция у ерда 129 йил турган? деб сўрашганида, «Қуръон Франциядан кучли бўлса мен нима ҳам қила олардим», деб жавоб берган. (Айём журнали. 7780-сони, 1962 йил 6 декабрь).

Албатта келажак Исломники

﴿كَتَبَ اللَّهُ لِأَغْبَنَ رَبِّ الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌ عَزِيزٌ﴾

«Аллоҳ (Лавху-Маҳфузга): «Шак-шубҳасиз Мен ўз пайгамбарларим билан бирга голиб бўлурман», деб ёзиб қўйгандир. Албатта Аллоҳ кучли, қудратлидир» [Мужодала 21] Окибат эса тақводорларники.

﴿إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَدُ يَنْهَا عَنِ الظَّلَمِ مَعَذِرَتُهُمْ وَلَهُمُ الْلَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ﴾

«Албатта Биз пайгамбарларимизга ва имон келтирган зотларга ҳаёти дунёда ҳам, гувоҳлар (ҳозир бўлиб) турадиган кунда (қиёматда) ҳам ёрдам берурмиз. У кунда золим-кофир кимсаларга узр-баҳоналари фойда бермас ва уларга лаънат бўлур, уларга энг ёмон жой-дўзах бўлур» [Гофири 51-52] □

ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ	قال تعالیٰ: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾ «Мұмінлар ҳеч шак-шубҳасыз оға-инилардір»	ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ
Макрон: НАТО клиник ўлим ҳолатида		
<p>Франция президенти Макрон Британияда чиқадиган «The Economist» газетасининг 2019 йил 7 ноябрдаги сонига берган интервьюосида «Биз бугун НАТОнинг клиник ўлим ҳолатини бошдан кечиряпмиз», деди. Кейин «НАТО күзлаган стратегик мақсадларига аниқлик киритиши шарт», дея құшимча қилди. АҚШ кучларининг чиқиб кетиши ва Туркияning курдларга ҳужум қилиши манзарасида Сурияда юз бераётган воқеалар ҳақида Макрон бундай деди: «Күшма Штатлар стратегик қарорлари ҳақида НАТОга аъзо бошқа давлатлар билан келишмаяпты. Бундан ташқари, бугунги кунда биз НАТОдаги бир шеригимизнинг тажовузкор ҳаракатларига гувоҳ бўляпмиз, у Туркиядир. Унинг тажовузи бизнинг манфаатлар хавф остида турган бир минтақада содир бўляпти. У буларнинг барчасини биз билан келишмаган ҳолда амалга оширяпти». Кейин «Бу ҳодисалар НАТОга нисбатан жуда катта муаммодир», дея құшимча қилди. Макрон Европа келажаги ҳақида гапирап экан, агар бир куч бўлиб ҳаракат килмайдиган бўлса, Европанинг йўқолиб кетиши мумкинлигидан огоҳлантириди. Чунки у АҚШнинг Европа лойиҳасидан узоқлашиши ва Хитойнинг ўсиши Европани четга чиқарип кўйишга олиб келаётганини таъкидлади. Шундан сўнг, «Европа бир қудрат сифатида фикр юритмайдиган бўлса, йўқ бўлиб кетади», дея құшимча қилди. У шунингдек, Европа мудофаа мустақиллигини таъминлаш учун ўзининг стратегик ҳарбий потенциалига эга бўлишга ҳаракат қилмоғи зарурлигини таъкидлади. Сўнг «бошқа томондан эса, Россия билан стратегик диалог ўтказишимиз керак», дея құшимча қилди. Макрон Европа Иттифоқининг Брексит сабабли ўзини ҳолдан тойдираётганини таъкидлар экан, «агар кўзимизни очмасак ҳамда қарор қабул қилиш учун вазиятнинг қанчалар хатарлилигини англамасак, геостратегик майдондан йўқ бўламиз ва асло ўз тақдиримизга ўзимиз эга бўлолмаймиз», деди.</p>		
<p>Ал-Ваъй:</p>		
<p>Европа қари қитъа, дея лақаб олган. Қари аёллар ҳар қанча безаниб, ўзига оро бермасин, ҳаргиз ёш бўлолмайди. Айниқса, унинг бузук ҳазорий принципининг ўзи ҳам, бир оёғи гўрда турибди. Чунки буни қитъа бўйхони, ҳазорат инқизози, дейиш мумкин.</p>		
<p>Ал-Ваъй</p>		
<p>51</p>		

ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ	قال رسول الله ﷺ: «الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يُظْلِمُهُ وَلَا يَخْدُلُهُ وَلَا يَبْخَرُهُ» «Мусулмон мусулмоннинг биродаридир. Унга зулм килимайди, уни ташлаб қўймайди ва камситмайди»	ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ
Нетаньяху: Баъзи араб давлатлари энди душманимиз эмас, балки иттифоқчимизга айланди		
<p>2019 йил 3 ноябрда «Исроил» бош вазири Биньямин Нетаньяху араб давлатларининг «Исроил» билан душманона муносабатда бўлмаётгани ҳақида баёнот берди. Бу ҳақда у ҳар йили Қуддус шаҳрида ўтказиладиган Христиан Халқаро Медия анжуманида сўзлар экан, у ўз давлатига нисбатан бу давлатларнинг «душман каби эмас, балки экстремистик Исломга қарши курашдаги зарурӣ иттифоқчи сифатида муомала қилаётгани» ҳақида баёнот берди. Бундай Исломга Ал-Қоида, ИШИД каби экстремист ва террорист суннитлар билан Эрон раҳбарлари ва уларнинг тарафдорлари етакчилик қилаётгани»ни таъкидлади. Яна қўшимча қилди: «Араб давлатлари айни экстремистик харакатнинг Исроилга хавф туғдириш билан бирга, ўзларига ҳам хавф солишини эътироф этдилар. Шунинг учун бизда муштарак манфаат мавжуд. Бундан ташкари, бу муштарак манфаат бизни муштарак душманга қарши бирлаштироқда ҳамда ўртамиздаги муносабатлар турли соҳаларда нормаллаша бошлади». Яна қуидагиларни таъкидлади: Бу фақат ёмонликни даф қилиш бўйича эмас, балки яхшиликни жалб қилишда ҳам амалга ошмоқда ва бунинг учун иқтисодий, технологик ва бошқа соҳаларда алоқалар ўрнатмоқдамиз. Ўзгиришлар яққол сезилиб турибди. Бу жуда муҳим. Чунки алалоқибат биз тинчликни рўёбга чиқарамиз.</p>		
Ал-Ваъй:		
<p>Бир нарсани ҳаммадан ҳам кўра кўпроқ Нетаньяху яхши билади. Гап шундаки, мусулмон юртлари яхудий вужуди билан муносабатларни нормаллаштираётган бўлса, буни айни юртлардаги халқлар қилаётгани йўқ, балки у ерлардаги режимлар қилмоқда ва бу нарса халқларнинг ҳукмдорларга бўлган нафрatinи янада кучайтироқда. Шундан келиб чиқиб, улар Исро ва Мерож замини бўлмиш муборак Фаластинни дунёда энг манфур вужуддан тортиб олишга аввалгидан ҳам кўпроқ қаттиқ турибдилар... Буни Нетаньяху ҳаммадан ҳам кўра кўпроқ англамоқда.</p>		
«Исроил» билан муносабатларни нормаллаштираётган араблар ўзларига кенгаш тузишга қарор қилишди		
<p>«Нью-Йорк Таймс» газетаси ўз муҳбири Дэвид Хеффельфингернинг «Араб муфаккирлари Исроилни бойкот қилишдан воз кечиш ва у билан ҳамкорлик ўрнатишга</p>		

ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ	قال تعالیٰ: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾ «Мўминлар ҳеч шак-шубҳасиз ога-инилардир»	ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ
<p>чакирмокдалар» номли мақоласини нашр қилди. «Араби 21»да бу мақоланинг таржимаси ҳам чиқди. Ушбу мақолада айтилишича, айни муфаккирлар грухи «Истроил» билан назарий жиҳатдан ҳамкорлик қилишга ва унинг жамиятига ёрдам кўрсатишга уринмоқда. Мақолада айни грухнинг ўзини «Минтақавий интеграция бўйича Араб кенгаши», деб номлангани ҳамда араб давлатларининг турли ерларидан уюшишгани таъкидланган. Масалан, араб журналистлари, рассомлар, сиёсатчилар, дипломатлар ва Қуръон тадқиқотчилари каби. Булар – Истроилни изоляция қилиш ва шайтон қилиб кўрсатиш араб халқларига савдода миллиардлар доллар зиён келтириди, деган фикрда. Мақолага кўра, иштирокчиларга Британ собиқ бош вазири Тони Блэр далда бўлган ва очиқ фикр билдиришдаги журъатларини олқишилаган. Грухда мисрлик раҳбар Анвар Садатнинг амакиваччаси, Саудияда чиқадиган «Мажалла» журнали бош муҳаррири Мустафо Дасуқий ҳамда АҚШнинг Ироқ бўйича таҳлилчisi асли яхудий бўлган Жозеф Брод каби таникли мухим шахслар бор. Дасуқий ўзларининг ораларида Ливан шимолидаги Триполидан Салоҳ Ҳомид, деган бир диндор ҳам борлигини маълум қилди. Ҳомид ўз юртига қайтганда халқнинг нафратига учраши хавфи мавжудлигига қарамай, конференцияда катнашмоқда. Газетада Ҳомиднинг «биз яхудийларнинг ўзларига бир давлат қуриш ҳуқуқларини инкор этмаймиз», деган сўзи ҳамда Пайғамбарнинг яхудийларга нисбатан яхши муносабатда бўлганини таъкидлагани ҳам нашр қилинган.</p>		
<p>Ал-Ваъй:</p>		
<p>Бу энг қабих уринишлардан бири бўлиб, унинг ортида яхудийлар билан муносабатларни халқ даражасида нормаллаштириш ётиби. Зеро, бу нарса ҳозирда ҳукмдорлар даражасида амалга ошиб бўлди. Бугун Ибн Салмон ва Ибн Зойид каби номинг ўчкур кимсаларнинг зўр бериб амалга оширишга ҳаракат килаётган бундай хиёнаткор уринишлари Умматга умуман алоқаси йўқ бўлиб, мусулмонлар бундай масалани ўзларининг ҳал килинмаган тақдирий масалалари, деб биладилар.</p>		
<p>Абу Дабидаги Иброҳимий Оиласи уйи, деб аталган лойиҳа масжид, черков ва синагогни ўз ичига олади</p>		
<p>Яқинда Бирлашган Араб Амирликлари давлати асосан масиҳий, яхудий ва Исломдан иборат уч самовий динлар ўртасини бирлаштирувчи бир сарой қуришни режалаштираётганини маълум</p>		

<p>ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ</p>	<p>قال رسول الله ﷺ: «الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يُظْلِمُهُ وَلَا يَخْدُلُهُ وَلَا يَبْخَرُهُ» «Мусулмон мусулмоннинг биродаридир. Унга зулм килимайди, уни ташлаб қўймайди ва камситмайди»</p>	<p>ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ</p>
<p>қилди. Иброҳимий оиласи уйи, деб номланган бу иншоотни Амирликлар пойтахти Абу Дабига қарашли Саудият оролида куриш режалаштирилган. Амирликларнинг «WAM» ахборот агентлигига кўра, 2019 йил 20 сентябрда АҚШнинг Нью-Йорк шаҳрида Инсоний биродарлик Олий қўмитаси ўзининг иккинчи халқаро учрашувини ўтказган. Учрашув давомида қўмита иброҳимий оиласи уйи лойиҳасини очиқлади. Агентликнинг маълум қилишича, айни лойиҳада масжид, черков ва синагогни битта том остида бирлаштириш режалаштирилган бўлиб, бундан «учала дин вакиллари ўртасида мулоқот ва ғоялар алмашиш амалиётини кучайтиришга қаратилган илк ҳамкор жамият тузиш» кўзланган. Иброҳимий оиласи уйи ушбу динлар учун алоҳида учта бинони ҳамда мажмуанинг асосий маҳсус боғини ўз ичига олади. Булардан ташқари, у ерда тўртинчи бино, яъни, у турли хил қарашлардаги инсонларни бирлаштирувчи маданий музей ҳам бўлиши айтилмоқда. Ҳозирда амалга оширишнинг дастлабки босқичлари бошланган ушбу лойиха 2022 йили қуриб битказилиши айтилмоқда. Ушбу Иброҳимий оиласи уйи Амирликларнинг багрикенглик қадриятларини тарғиб қилиш соҳасидаги биринчи қадами эмас. Чунки 2019 йилнинг апрелида ҳам Абу Дабида илк бор хиндулар ибодатхонасига пойдевор тоши қўйилган. Жорий йилнинг февралида эса, биринчи марта Ватикан папаси Франциск Араб ярим оролида ўтказилган месса (католикларнинг диний маросими)га етакчилик қилди ва бу Абу Дабидаги Зайд Спорт Сити стадионида бўлиб ўтди. Бу тадбирлар Амирликларда эълон қилинган «бағрикенглик йили»га тўғри келди.</p> <p>Ал-Ваъй:</p> <p>Амирликлар хукмдорларининг Исломга алоқадор ҳар бир нарсага душманлик қилишини кузатиб борган кишида табиий савол туғилади: Исломга бунчалик душманлик қилишларига нима сабаб? Тахтларидан кўрқишадими? Ғарбни рози қилишмоқчими? Бу хукмдорларнинг зуваласи, мусулмонларнинг зуваласидан бошқами? Жавоб шуки, Амирликлар хукмдорлари Ислом ва мусулмонларга душманлик қилиш бўйича Гиннеснинг рекордлар китобига киришга лойиқдирлар. Бундай дейишимизнинг боиси, ўzlари хақида шундай дейишлишини уларнинг ўzlари исташади. Биз улар тўғрисида ла ҳавла ва ла қуввата илла биллаҳ, деймиз.</p>		

Черков ичкарисидаги жинсий тегажоқлик жиноятларини текшириш учун юборилган католик терговчинини ўзи жинсий тегажоқликда айбланмоқда!

Оммавий ахборот воситаларида тарқалған хабарларга күра, папа Франциск АҚШнинг Буффало шаҳридаги айрим черковларга у ерлардаги рухонийларнинг жинсий тегажоқлик қилишларига нисбатан қандай чоралар кўрилаётганини текшириш учун католик епископини вакил қилиб юборган. Бироқ терговчининг ўзи ҳам бугун болаларга жинсий тегажоқлик қилишда айбланмоқда. «Ассошиэйтед Пресс» ахборот агентлиги нашр қилган мақолада айтилишича, бостонлик адвокат Митчелл Гарабедян католик терговчиси Николас Марзио устидан судга даъво аризаси беришга тайёр эканини расман маълум қилди. Адвокат 56 ёшли фуқаро Марк Матсикдан вакил қилинганд. Матсик ўтган асрнинг етмишинчи йиллари ўрталарида (ўша пайтда вояга етмаган бола бўлган пайтда) Марзио ва вафот этган бошқа бир рухоний Алберт Марк томонидан бир неча бор жинсий зўрланиш қурбони бўлганини даъво қилмоқда. Адвокат Гарабедян ўз мижозига етказилган заарар учун католик черковидан 20 миллион доллар талаб қиляпти. Гарабедян католик черкови вакиллари томонидан жинсий зўравонлик қурбонларини ҳимоячиси сифатида танилган. Унинг таъкидлашича, унинг янги айбловлари папа Франциск томонидан бундан бир ой илгари вакил қилинганд Марзио терговининг ишончлилигини йўққа чиқаради.

Ўз навбатида, Марзио ҳам ўзига қўйилган айбловларни қатъиян рад этди ва яқинда ўз номини тозалашга ишончи комил эканини билдириди.

Бу охирги ўн йилликлар давомида католик черковини ларзага солган бир қатор жанжаллар манзарасида бўлмоқда. Ўшандан юзлаб болаларнинг рухонийлар томонидан зўрлангани маълум бўлган эди.

Ал-Ваъй:

Католик черковида фош бўлган бундай шармандали жанжаллар денгиздан бир томчи, холос. Чунки масалан, биргина Пенсильвания штатининг ўзидаги ҳукумат 300дан зиёд католик рухонийсини болаларга жинсиз зўравонлик ва тегажоқлик қилишда айлаган. Бу жиноятлар штатдаги 7-8та епархияга қарашли районларда етмиш йил мобайнинда содир этиб келинганд. Аслида, қурбонлар сонининг 1000дан ортиши, бу ҳукуматга етказилмагани ишонилмоқда. Бу жиноятлар Пенсильвания штати

ва Ватикандаги юқори лавозимли расмийлар томонидан ўнлаб йиллардан бери ёпти-ёпти қилиб келинмоқда.

Байрутда «Ликоул Машрикий» конференциясининг ўтказилиши Озчиликлар коалициясини қайта тикламоқда

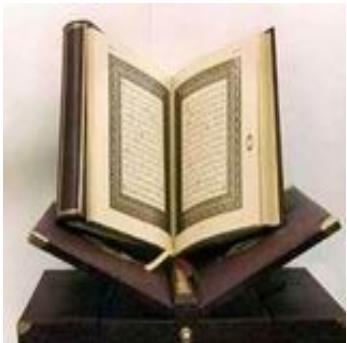
2019 йил 23 ноябрда Парижда ва Франциянинг бошқа бир неча шаҳарларида аёлларга нисбатан камситиш, зўравонлик, жинсий тажовуз ва қотиллик жиноятларига қарши ўн минглаб францияликлар намойишга чиқди. Айниқса аёлларга нисбатан қотиллик жинояти йил бошидан буён 116 нафардан ошган. Бу сафар норозилик тўлқини юртда мисли кўрилмаган даражада кучли бўлди. Парижнинг ўзидағи намойишда 49 мингдан зиёд намойишчи иштирок этди, уларнинг аксари аёллар. Улар оиласвий зўравонликни айблаб, хайқиришди ҳамда эрлари ёки хушторлари томонидан ўлдирилган аёллар номлари ёзилган қизил рангли плакатлар ва «Етар энди қотиллик» шиорини кўтариб чиқишиди. Булар зўравонликка қарши Франция тарихида энг катта норозилик юриши ўлароқ баҳоланди. Намойишчилар сони бутун юрт бўйлаб 150 минг атрофида, улардан 100 минги Парижда бўлгани таъкидланди. Франциянинг турли шаҳарларидан 30дан зиёд норозилик юриши уюштирилиб, улардаги шиорлар «Йўқолсин эркаклик» кабилардан иборат бўлди. Бу намойишлардан айни оғатга чек қўйилиши учун ҳукуматга босим қилиш мақсад қилинди. Ҳозирда бош вазир Эдуар Филиппнинг айни масалада чора-тадбирлар қабул қилиши кутилмоқда. Расмий баёнотлардан маълум бўлишича, ҳар йили 213 минг атрофида аёл эри ёки собиқ эри томонидан жисмоний ёки жинсий ёхуд ҳам жисмоний ва жинсий зўравонлик қурбони бўлмоқда.

Шунингдек, хотин-қизлар ташкилоти йўллаган чақириққа жавобан аёлларга қарши зўравонликни қоралаб Италиянинг Рим шаҳрида ҳам ўн минглаб одам намойишга чиқди. Аксари аёллардан иборат намойиш, «Биз сизнинг зўравонлигингизга қарши кўзгалдик», шиори ортидан пойтахт маркази бўйлаб юриш қилди.

Ал-Ваъй:

Бу хабардан кўриб турибсизки, Ғарб цивилизацияси бузук ҳамда халқларга нисбатан, асосан кўпроқ ўз халқига нисбатан золимдир. Жуда ғалати жиҳати шуки, улар шундай ахволдаги цивилизацияларини бутун дунёга оммалаштиришни, мусулмонларга зўрлаб тиқиширишни исташмоқда. □

ҚУРЪОНИ КАРИМ СУҲБАТИДА

﴿ لَيْسَ عَلَيْكَ هُدًى لَّهُمْ وَلَكُنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَا نُنْفِسِكُمْ وَمَا تُنْفِقُونَ إِلَّا أَبْتِغَاءَ وَجْهَ اللَّهِ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ ﴾
لِلْفُقَرَاءَ ﴿٢٧١﴾
الَّذِينَ أَحْصَرُوا فِي سَيِّلِ اللَّهِ لَا يَسْتَطِعُونَ ضَرَبًا فِي الْأَرْضِ تَحْسِبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْيَابَاءَ مِنَ التَّعْفُفِ تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَهُمْ لَا يَسْعَلُونَ النَّاسَ إِلَحَافًا وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿٢٧٢﴾
الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِالْأَلِيلِ وَالنَّهَارِ سِرًا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا حَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴾
لِلْفُقَرَاءَ ﴿٢٧٣﴾

«272. Уларни ҳидоят қилиши сизнинг зиммангизда эмас (эй Мұхаммад). Балки Аллоҳ Үзи истаган кишиларни ҳидоят қиласы. Қандай яшилик (мол) инфок-әхсон қилсангизлар, бас, ўзингиз учундир. Фақат Аллоҳ юзини истаб яшилик инфок-әхсон қилингиз! Қилған ҳар бир яшилигингиң сизларга зулм қилинмаган ҳолида ўзингиззә тұла-түкис қайтарылади. 273. (Садақот-әхсонлар) Аллоҳнинг йұлида тұсилған (яғни ўзларини ушлаган), бирор ерга сафар қилишга қодир бўлмайдиган, қаноатлари сабабли, билмаган одамга бой-бадавлат бўлиб қўринадиган фақир-камбагаллар учундир. Уларнинг фақирликларини сиймоларидан билиб оласиз. Улар тиланиб туриб олмайдилар, қандай яшилик қилсангиз, бас, албатта Аллоҳ уни билгувчиидир. 274. Мол-дунёларини кечаш кундуз, яширин ва ошкора эхсон қиласидиган зотлар учун Парвардигорларининг ҳузурида улуг ажер бор. Улар учун ҳеч қандай хавфу хатар йўқ ва улар гамгин бўлмайдилар»

[Бақара 272-274]

Хизб ут-Тахрир амири Ато ибн Халил Абу Роштанинг (у кишини Аллоҳ ҳифзу ҳимоясида асрасин) «Тайсир фи Усулит Тафсир» номли китобида қуидагича келади:

1 – Инфоқ қилиш хусусидағи оялтар давом этади. Лекин Аллоҳ Таоло уларнинг орасида шундай бир оятни келтирадики, юзаки қаралганда унинг инфоқ қилиш мавзусига алоқаси йўқдек туюлади.

Маълумки, фасих араб тилида гап ўз изидан чиқиб кетмайди. Агар гапнинг орасига олдинги қисми билан кейинги қисми уланмайдиган бирор бўлак кириб қолса, бундан бир мақсад назарда тутилган, бу ерда бир боғлиқликни яшириб кетган бўлади. Унинг бу боғлиқликни очиқ аймасликдан кўзлаган мақсади тингловчининг диққатини шу ишга тортиш бўлади. Токи, тингловчи унинг тагига етиш учун бош қотирсан. Мана шу услугуб билан тингловчининг диққатини тортиш тил ажойиботлариданdir.

Мана бу муборак оят ҳам худди шундай. Унинг олдинги бўллаги инфоқ қилиш хусусида, кейинги қисми ҳам инфоқ қилиш хусусида, ўртада эса бу гап турибди. Юзаки қаралганда унинг гапдаги олдинги ва кейинги бўлакларга алоқаси йўқдек туюлади. Шунинг учун унинг моҳиятини, нима учун айнан шу жойга қўйилганини, бундан Аллоҳ нимани мақсад қилганини англаш учун бош қотириш лозим.

Бу муборак оят хусусида тадаббур қиласар эканмиз, бизга шу нарса аён бўладики, биз одамларни хидоятлашга, Исломга киритишга мукаллаф эмасмиз. Бу иш бизнинг қўлимиздан келмайди ҳам. Аллоҳ Ўзи истаган одамни хидоят қиласи. Биз эса Исломга даъват этамиз, яхшиликка буюриб, ёмонликдан кайтарамиз. Агар хўп, десалар, бу Аллоҳнинг фазли. Зеро, ҳамма одамларни хидоятга бошлашга ёлғиз Аллоҳгина қодирдир.

﴿وَلَوْ شِئْنَا لَا تَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدًى هَا وَلَكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي لَأَمَلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْ أَلْحَانَةٍ﴾

﴿وَالنَّاسُ أَجْمَعُونَ﴾

«Агар Биз хоҳласак, албатта ҳар бир жонга ўз хидоятими ато этган бўлур эдик, лекин Мен томондан бу сўз ҳақ-собит бўлгандир: «Мен жаҳаннамни (кофир) жин ва (динсиз) одамларнинг барчаси билан тўлдиурман» [Сажда 13]

Шу маъно устида тадаббур қиласар эканмиз, оят ўртасида келган бу бўлакнинг олдинги ва кейинги бўлакларга қандай алоқаси бор экан, деган саволга дуч келамиз. Олдинги бўлак ҳам инфоқ

хусусида, кейинги бўлак ҳам инфоқ хусусида, ўртада эса бу бўлак турибди.

Инсоннинг ўзи ёқтирган бирон бир қариндошиними, дўстиними Исломга киритишга ҳарис бўлиши табий. Шу табиийлик уни ўша ёқтирган одамини Исломга киритишда мажбурлаш чораларини, услугбларини қўллашга ундан юбориши ҳам мумкин. Мана шундай услугблардан бири молни ишга солишдир. Ўша одамни Исломга киритиш учун сарфлаб турган харажатини тўхтатиб қўяди. Ёки Исломга кирсанг, кейин сарфлайман, деб шарт қўяди. Аллоҳ мусулмонларни мана шундай қилишдан, яъни, сарф-харажатни тўхтатиб қўйиш (иқтисодий босим ўтказиш) орқали қариндошларни, дўстларни ва бошқаларни Исломга киритишга мажбурлашдан қайтаряпти.

Бу муборак оят хусусида тадаббур қилинса, қуидаги икки иш аён бўлади:

Биринчидан, Исломга кириш, ҳидоят топиш мажбурланиш билан, зарурат туфайли эмас, қаноат ҳосил қилиш, ихтиёрий танлаш, рози бўлиш билан бўлади.

Иккинчидан, қариндошларга ёки бошқаларга қилинаётган сарф-харажат одамларни Исломга киритишга восита сифатида кўлланмаслиги лозим. Мана шу оятнинг нозил бўлиш сабаби хусусидаги айrim ривоятлар ҳам шу фикримизни қувватлайди. Ибн Жарир Ибн Аббос дан ривоят қилади: «Мусулмонлар мушрик қариндошларига нафақа ажратмасдилар. Шунда мана шу оят нозил бўлди.

﴿لَيْسَ عَلَيْكَ هُدًى لَهُمْ وَلَكُنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ﴾

(Уларни ҳидоят қилиш сизнинг зиммангизда эмас (эй Муҳаммад). Балки Аллоҳ ўзи истаган кишиларни ҳидоят қилади), яъни, қариндошлари мушрик бўлганлари учун уларга сарф-харажат қилмасдилар». Ибн Аббосдан қилинган яна бир ривоятда бундай дейилади: «Бир қанча ансорларнинг Қурайза ва Назир қабилалари билан қариндошликлари бор эди. Уларнинг мусулмон бўлишларини исташиб, атайин уларга садақа (сарф-харажат) қилишдан ўзларини олиб қочардилар. Шунда мана шу оят нозил бўлди.

﴿لَيْسَ عَلَيْكَ هُدًى لَهُمْ﴾

(Уларни ҳидоят қилиш сизнинг зиммангизда эмас)».

Бу ривоятда садақа қилиш борди-келди қилиш, нафақа ажратиш маъносида келяпти. Чунки садақа Аллоҳга қурбат ҳосил қилиш

учун қилинадиган амал ҳисобланиб, уни мусулмондан бошқасига қилиш жоиз әмас.

Яна Ибн Жарир Саид ибн Жубайрдан ривоят қилади: Улар то мана шу оят нозил бўлгунига қадар ўзларининг мушрик қариндошлиарига нафақа ажратишдан сақланардилар.

﴿لَيْسَ عَلَيْكُمْ هُدًى لَّهُمْ وَلَكُنَّ اللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ﴾

Куртубийнинг айрим муфассирлардан олиб айтишича, Абу Бакр Сиддиқнинг қизи Асмо бобоси Абу Қуҳофа билан борди-келди қилмоқчи бўлган, кейин у кофир бўлгани учун бу ишдан бош тортган. Шунда мана шу оят нозил бўлган.

Шунга кўра, оятлар оқими асосий эътибор нафақани одамларни Исломга мажбурлаб киритиш учун восита қилмасликка қаратилган холда бир маромда кетяпти.

Шуни айтиб ўтиш мақсадга мувофиқки, одамларни Исломга киритишга мажбурламаслик дегани уларни шаръий ҳукмларга риоя қилишга ҳам мажбурламаслик дегани әмас. Ислом давлати томонидан шаръий ҳукмлар уларга нисбатан ҳам татбиқ этилади. Шундай қилиш фарзdir.

Буни

﴿لَا إِكْرَاهَ فِي الْدِينِ﴾

«Динга зўрлаб (киритиш) йўқdir» [Бақара 256]
деган оятнинг тафсирида айтиб ўтдик. Ўшанга мурожаат қилинсин.

Аллоҳ Таоло инфоқ қилиш хусусидаги оятларни якунлар экан, бу муборак оятда инфоқ қилишга алоқадор бошқа бир ҳукмларни баён қилади. Юкорида инфоқ қилиш миннатдан, озордан холи бўлиши, риё учун қилинмаслиги, молнинг ёмон жойидан ажратилмаслиги хақида баён қилинганди.

Энди бу муборак оятда Аллоҳ Таоло холис Худонинг юзи учун инфоқ қилган киши ҳеч нарса йўқотмаслигини, бу иши учун савоб олишини, бу дунёда ҳам, охиратда унинг ажри тўла қилиб берилишини баён қиласпти.

﴿لَيْسَ عَلَيْكُمْ هُدًى﴾

Пайғамбар ﷺ га қилинган хитоб у кишининг Умматига қилинган хитобдир. Яъни, сиз уларни мажбурлаб ҳидоятга бошлашга

мукаллаф эмассиз. Таклиф сўзи (عَلِيْلَكَ)дан олинган. Ҳидоят бу Ислом.

وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ *балки Аллоҳ Үзи истаган кишиларни ҳидоят қиласди*). Яъни, Аллоҳ ҳамма одамларни ҳидоятга бошлашга Қодир. Лекин У Зотнинг ҳикмати уларнинг ўз ихтиёраларига ташлаб қўйишни тақозо этди.

﴿فَمَنْ مِنْ أَمَنَ وَمِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ﴾

«Бас, уларнинг орасида мўминлар ҳам бор, кофирилар ҳам»

[Бақара 253]

وَمَا تُفْقُوا مِنْ حَيْرٍ فَلَأَنْفُسِكُمْ қандай яхшилик (мол) **инфоқ-эҳсон** қилсангизлар, **бас,** ўзингиз учундир)даги (ما) шартийя (من) табъизийя. Яъни, (хизир) яхшиликнинг бир қисми. Чунки агар яхшилик инфоқ билан бирга келса, мол маъносида бўлади. Агар инфоқ билан бирга келмаса, унинг мол бўлиши зарурат бўлмайди, бошқа маънода келиши ҳам мумкин.

﴿فَمَنْ يَعْمَلْ مِتَّقَالَ ذَرَّةً حَيْرًا يَرَهُ﴾

«Бас, ким (ҳаёти-дунёдалик пайтида) зарра мисқоличалик яхшилик қилса (қиёмат кунида) ўшани кўрур» [Залзала 7]

(فَلَأَنْفُسِكُمْ яъни, у ўзларингиз учундир. Ундан охиратда ўзларингиздан бошқа ҳеч ким фойдаланмайди. Фо шартнинг жавобига киряпти.

وَمَا تُنِفِّقُونَ إِلَّا آبْتَغَاءَ وَجْهِ اللَّهِ *фақат Аллоҳ юзини истаб яхшилик инфоқ-эҳсон қилингиз!*) яъни, агар сизлар холис Аллоҳнинг юзини умид қилиб инфоқ қилаётган бўлсангизлар, унинг савоби факат ўзларингизга тегади.

(وَمَا تُنِفِّقُونَ) Инфоқ қилмайсизлар. Бу ерда вов ҳолиядир,

бинобарин, жумла ҳам ҳолиядир. (آبْتَغَاءَ) Мағъулун лиажлихи.

(وَجْهِ اللَّهِ) Аллоҳ Таолонинг зотидан киноя. Мана шундай қўллашда ихлос холис Аллоҳ учун бўлиши ўз аксини топади.

Масалан, буни Зайд учин қилдим, десангиз, уни Зайд учин ҳам, бошқаси учин ҳам қилганингиз тушунилаверади. Агар буни Зайднинг юзи учин қилдим, десангиз, уни фақат Зайд учингиңа қилганингиз тушунилади.

Шу билан (أَبْتَغَاهُ وَجْهَ اللَّهِ) холис Ягона Аллоҳ учун, деган маънода келяпти.

﴿وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ حَيْرٍ يُوفَ إِلَيْكُمْ وَأَنَّمَا لَا تُظْلِمُونَ﴾
яхшилигингиз сизларга зулм қилинмаган ҳолида ўзингизга тұла-түкис қайтарилади) жумлайи шартийянинг баёни.

﴿وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ حَيْرٍ فَلَا نُفْسِكُمْ﴾

(Қандай яхшилик (мол) инфоқ-эхсон қилсангизлар, бас, ўзингиз учундир), ўzlарингиз учун, деган гапнинг баёни. Яъни, қилган инфоқинглар дунёю охиратда ўzlарингизга қайтади, мутлақо зулм күрмайсизлар. Зоро, тұла қилиб қайтарувчи Зот хукм қилгувчиларнинг энг Афзали бўлган Аллоҳ Таолодир. Бу дунёда молинглар баракали бўлади, охиратда эса улуғ ажрга ноил бўласизлар. Пайғамбар ﷺ айтганларидек:

«اللَّهُمَّ اجْعِلْ لِمُنْفِقِ خَلْفًا وَلِمُمْسِكِ تَلَفًا»

«Эй Аллоҳим, мунфиққа халаф бер, мумсикка талаф». (Мунфиқ – инфоқ қилгувчи. Халаф – ўринбосар. Яъни, берган молининг ўрнини яна тўлдириб қўй. Мумсик – баҳил. Талаф – талафот).

2 – Шундан сўнг Аллоҳ Таоло баён қиляпти, садақа энг аввало факат жиҳод билангиба банд бўлиб, тирикчилик учун вакт топа олмаётгандарга берилади. Улар қаноатли бўлганлари учун ўzlарича сўрамайдилар. Агар ташқи қиёфаларида озиш ёки кийимларининг нураб кетиши каби ҳолатлар кузатилмаса, уларнинг муҳтожлигини ҳеч ким сезмайди. Чунки улар бирордан нарса тамаъ қилмаслик учун ўzlарини худди беҳожатдек тутиб юрадилар.

Мана шундай кишиларга қилинган нафақага ажру савоб жуда улуғ бўлади. Аллоҳ садақа қилувчининг нияти холислигини билуввчи Зотдир.

(للْفَقَاءِ) маҳзуф мубтадонинг хабари. Яъни, факирларга қилган садақанглар. Лом мутааддийга айлантириш учун келяпти. Яъни, садақа қилувви садақаси факирларга тегишига ҳарис бўлсин.

﴿الَّذِينَ أَحْصَرُوا فِي سَيِّلِ اللَّهِ﴾

Фақирларки Аллохнинг йўлида жиҳод сабабли кесилиб қолганлар яъни, фақат Аллоҳ йўлидаги жиҳод билангина банд бўлганлар.

(لَا يَسْتَطِعُونَ ضَرَبًا فِي الْأَرْضِ қодир бўлмайдиган). Яъни, жиҳод билан банд бўлганлари сабабли ер юзида ризқ қидириб, тирикчилик учун ҳаракат қилиб юролмайдилар.

Ҳаср сўзи ман қилиш маъносини англатади. Жиҳод билан банд бўлгани ёки жиҳодда бир жароҳат олгани туфайли ризқ қидиришга вақти бўлмайдиган ёки қурби етмайдиган, тирикчилик ўтказиш учун ҳаракат қила олмайдиган ҳар бир одамга бу оят тўғри келаверади.

Шунингдек, Пайғамбар ﷺ замонларида «аҳли суффа», деб номланган кишилар ҳам шу оятга киради. Улар касаллуклари ва жиҳод билан банд бўлганлари туфайли ризқ қидира олмасдилар. Пайғамбар ﷺ юборган ҳар бир сарийяда (қўшинда) жиҳодга чиқардилар. Ибн Аббос ﷺ шундай деган.

Нафақани энг аввало мана шу икки тоифа кишиларга бериш лозим бўлади. Негаки, қолганларнинг ризқ қидиришларига, тирикчилик учун ҳаракат қилишларига ҳеч қандай моне йўқ.

(كَانُوا تَلَاقُوا مِنْ أَنْتَ مَنْ تَعْفُّفُ عَنْهُمْ إِلَّا جَاهِلُ أَغْنِيَاءُ مِنْ أَنْتَ қаноатлари сабабли, билмаган одамга бой-бадавлат бўлиб кўринадиган). Яъни, қаноатлари туфайли. (мен) сабабни билдириб келяпти. Қаноат бир нарсани олишга қодир бўла туриб, уни тарк қилиш, ундан юз ўгириш.

(عَرَفُوهُمْ بِسِمَّهُمْ یَعْرِفُهُمْ یَلَوْنَى үларнинг фақирлукларини сиймоларидан билиб оласиз). Яъни, баданларидаги очлик аломати ва афтодаҳоллик.

(إِلَّا مَنْ تَسْأَلُونَ لَا يَسْتَعْلُمُونَ إِلَّا حَافَّاً Үлар тиланиб туриб олмайдилар) яъни, оёқ тираб туриб олмайдилар. Бу сўз бермагунича кетмай туриб олиш маъносини англатади. Кўрпасининг ортиқча қисмини менга ёпди, дегани ўзидаги ортиқча нарсадан менга берди, деганидир. Бу сўз асли лиҳоф, ўраниш, ёпиниш сўзидан олинган. Гўё тиланчи тиланавериб, тиланавериб, одамларни ўзига ёпиниб олгандек бўлади.

(وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ حَيْثِرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ) қандай яхшилик қылсанғыз, бас, албатта Аллоҳ уни билгүвчи дір) яңни, бунинг учун сизларға мукофот беради. Бу инфоқ қилишга тарғибидір.

3 – Шундан кейин Аллоҳ Таоло ўз молларини ҳар қандай ҳолатда ҳам, ҳар қандай пайтда ҳам Аллоҳнинг йўлида инфоқ-эҳсон қилишдан қизғанмайдиган, баҳиллик қымайдиганлар учун улуғ ажру савоблар борлигини, улар учун ҳеч қандай хавфу хатар йўқлигини, уларнинг хафа бўлмасликларини баён қиласди.

(كَيْفَ يَعْلَمُ الظَّاهِرُ بِالْأَبْيَانِ وَالْأَنْهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً) ҳар қандай ҳолатда ва ҳамма вақтда. Бу ерда кеча кундуздан, маҳфийлик ошкораликдан олдинда келиши билан маҳфийликнинг ошкораликдан кўра афзалроқ экани айтиляпти.

﴿فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خُوفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْرَنُونَ﴾

Буни шархи юқорида ўтди.

Ибн Саъд «Табақот»да зикр қилишича, бу оят Аллоҳнинг йўлига ажратилган отларнинг емлари хусусида нозил бўлган.

Ибн Саъд «Табақот»да ўз санади билан Язид ибн Абдуллоҳ ибн Урайбдан, у бобосидан, у Урайбдан ривоят қилишича, Пайғамбар ﷺ Аллоҳ Таолонинг

﴿الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِالْأَبْيَانِ وَالْأَنْهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً﴾

деган ояти ҳақида:

«هُمْ أَصْحَابُ الْخُيُّبِ»

«У от эгаларидир», деганлар.¹

Шу мавзудаги охирги сўз: Аллоҳ Таоло олдинги оятларда Аллоҳнинг йўлида қилинган нафақанинг ажри етти юз баробаргача қўпайишини, Аллоҳ Ўзи хоҳлаган бандасига янада кўпроқ қилиб бераверишини, Аллоҳ (фазлу қарами) Кенг, Алим (ҳамма нарсани биладиган) Зотлигини баён қиласди.

Ундан кейин Аллоҳ Таоло нафақанинг қабул бўлиш шартларини баён қиласди:

Миннатсиз ва озорсиз бўлсин:

﴿لَا تُبْطِلُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِ وَالْأَذَى﴾

⁽¹⁾ Дуррул Мансур: 2/100. Ибн Саъд: 7/433.

(Берган садақаларингизни миннат ва озор билан йўқка чиқарманг!).

Риёл аралашмасин

﴿كَالَّذِي يُنِفِّقُ مَالَهُ رِئَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ صَفَوَانٍ عَلَيْهِ تُرَابٌ فَأَصَابَهُ وَابْلٌ فَتَرَكَهُ صَلْدًا لَا يَقْدِرُونَ عَلَى شَيْءٍ مِّمَّا كَسَبُوا وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكُفَّارِ﴾

(Эй мўминлар, молини одамларга кўрсатиш учун берадиган, Аллоҳга ва охират кунига ишонмайдиган кимсага ўхшаб... Зеро унинг (риёкорнинг) мисоли худди бир устини чанг-тупроқ қоплаб олган силлиқ тошга ўхшайдики, унга шаррос қўйган ёмғир теккан-да қаттиқ-силлиқ тошлигича қолдирган. (Ундаи риёкор) мунофиқлар яхши амаллар қилдик, деб ҳисоблайдилар, аммо қиёмат кунида топган ва сарфлаган дунёларидан ҳеч нарсага эга бўлмайдилар. Аллоҳ кофирларни ҳидоят қилмайди).

Молнинг ёмон жойидан ажратилмасин

﴿وَلَا تَيْمِمُوا الْحَبِيبَ﴾

(Паст-напокларини танламангиз!).

Шундан сўнг Аллоҳ Таоло нафақа ва борди-келдини кариндошлар ва бошқаларни мажбуrlаб Исломга киритиши воситаси сифатида ишлатмасликни, Исломга кириш қаноат ҳосил қилиш ва эркин танлаш билан бўлишини баён қилди.

﴿لَيْسَ عَلَيْكَ هُدًّا لَّهُمَّ﴾

(Уларни ҳидоят қилиши сизнинг зимиангизда эмас (эй Мұхаммад)).

Шунингдек, Аллоҳ Таоло кишининг қилган инфоқ-эҳсони агар холис Худо учун қилинган бўлса, ўзига қайтишини, шунга кўра, энг буюк мукофотга ноил бўлиш учун уни кўпайтириш лозимлигини баён қилди.

﴿وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ حَيْرٍ فَلَا نُنْفِسُكُمْ وَمَا تُنْفِقُونَ إِلَّا أَبْتِغَاءَ وَجْهِ اللَّهِ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ

﴿خَيْرٍ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ﴾

(Кандай яхшилик (мол) инфоқ-эҳсон қилсангизлар, бас, ўзингиз учундир. Факат Аллоҳ юзини истаб яхшилик инфоқ-эҳсон

қилингиз! Қилган ҳар бир яхшилигингиз сизларга зулм қилинмаган ҳолида ўзингизга тұла-тұқис қайтарылади).

Шундай қилиб, Аллоҳ Таоло Аллоҳнинг йўлида қилинган ҳамма ҳолатлар ва ҳамма вактдаги яхши нафақалар ҳақидаги бу оятларни якунлади. Токи, киши оламлар Парвардигори хузуридаги буюк ажрға эришсин. Токи, у қиёматга қадар келажагидан хотиржам бўлсин. Токи, ўтган гуноҳларини Аллоҳ кечиришини ўйлаб, кўнгли таскин топсин. Токи, ҳар икки дунё саодатига ноил бўлсин. Мана шу энг буюк зафардир.

﴿فَأُهْمَّ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا حَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزُنُونَ﴾

(Улар учун Парвардигорларининг хузурида улуг ажр бор. Улар учун ҳеч қандай хавфу хатар йўқ ва улар гамгин бўлмайдилар).

Мана шуларнинг ҳаммаси холис Худонинг юзи учун қилинган, ҳалол, пок, Аллоҳнинг йўлида қилинган нафақа ҳақидаги гаплардир. □

ЖАННАТ БОГЛАРИ

قالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «إِذَا مَرَّتْمُ بِرِيَاضِ الْجَنَّةِ فَارْتَعَوْا»

Расууллоҳ дедилар: «Агар жаннат боғларидан ўтсангизлар, (мўл-кўл мевалардан) тотинглар»

ЖАННАТ БОГЛАРИ

«إِنْ تَصْدِقُ اللَّهَ يَصْدُقُكَ»

АГАР (СЎЗИНГ ВА НИЯТИНГДА) ТЎҒРИ БЎЛСАНГ, АЛЛОХ (ТЎҒРИ СЎЗЛИГИНГ ЭВАЗИГА) СЕНИ МУКОФОТЛАЙДИ

Шаддод ибн Ҳод ривоят килишича, бир аъробий Пайгамбаримиз ﷺ ҳузурига келиб Исломга кирди ва у кишига эргашди. Сўнгра Росууллоҳ ﷺ га: Мен сиз билан бирга ҳижрат қиласман деди. Росууллоҳ ﷺ уни саҳобаларидан бирига васият қилдилар (яъни унга ёрдам бериши ва ишларини кузатиб туришини айтдилар). Бир фазотда Росууллоҳ ﷺ кўп ўлжаларни қўлга киритдилар. Росууллоҳ ﷺ ўлжадан аъробийга ҳам тақсимладилар ва уни саҳобаларга бериб аъробийга олиб бориб беришини айтдилар. Аъробий туяларни боқиб юрар эди, саҳобалар унинг улушкини олиб келиб, унга беришгач, у: бу нима деди. Саҳобалар бу Росууллоҳ ﷺ сен учун тақсимлаган улушкинг дейишиди. Аъробий уни олиб, Росууллоҳ ﷺ нинг ҳузурига борди ва бу нима деди. Росууллоҳ ﷺ: Бу мен сен учун тақсимлаган улушдир дедилар. Шунда аъробий: Мен сизга бунинг учун эргашган эмасман, балки мана бу жойимга отилишим ҳамда ўлиб, жаннатга киришим учун эргашганман деб халқумига ишора қилди. Росууллоҳ ﷺ эса:

«إِنْ تَصْدِقُ اللَّهَ يَصْدُقُكَ»

«Агар сўзингда тўғри бўлсанг, Аллоҳ сени мукофотлайди», дедилар. Бу воқеадан ҳеч қанча вақт ўтмай, душман билан уришиш учун кетишиди. Сўнг аъробийни Росууллоҳ ﷺ олдига кўтариб олиб келишиди. Унинг ўзи ишора қилган жойига камон ўқи санчилган эди. Росууллоҳ ﷺ: Бу ўшами? деган эдилар, саҳобалар: ҳа ўша деб жавоб беришди. Шунда Росууллоҳ ﷺ:

«صَدَقَ اللَّهُ فَصَدَقَهُ»

«У Аллоҳга түғри сўзлаган эди, Аллоҳ уни мукофотлади», дедилар. Сўнг уни ўзининг тўни билан кафанладилар ва жанозасини ўқидилар. Росулуллоҳ ﷺ намозда унга:

«اللَّهُمَّ هَذَا عَبْدُكَ خَرَجَ مُهَاجِرًا فِي سَيِّلٍ شَهِيدًا، أَنَا شَهِيدٌ عَلَى ذَلِكَ»

«Аллоҳим бу банданг сенинг йўлингда ҳижрат қилиб чиқди ва шаҳид бўлди, мен унга гувоҳман», деб дуо килдилар. Насойи ривояти.

Абу Собитдан, айрим ривоятда Абу Саиддан ва айрим ривоятда Абу Валиддан ривоят қилинишича, Саҳл ибн Хунайф (у Бадрда қатнашганлардан) айтади: Пайғамбаримиз ﷺ айтадилар:

«مَنْ سَأَلَ اللَّهَ تَعَالَى الشَّهَادَةَ بِصَدْقٍ بَلَغَةَ مَنَازِلِ الشُّهَدَاءِ وَإِنْ مَاتَ عَلَى فَرَاسَةٍ»

«Кимки Аллоҳдан шаҳидликни сидқидилдан сўраса, у тўшагида вафот этсада, унга шаҳидлик мартабасини беради». Муслим ривояти.

Абдуллоҳ ибн Масъуддан қилинган ривоятда Росулуллоҳ ﷺ айтадилар:

«إِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِي إِلَى الْبَرِّ، وَإِنَّ الْبَرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ، وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَصُدُّقُ حَتَّى يَكُونَ صَدِيقًا. وَإِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِي إِلَى الْفَجُورِ، وَإِنَّ الْفَجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ، وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَكْذِبُ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ كَذَابًا»

«Албатта тўғри сўзлик тақвога етаклайди, тақво эса жаннатга етаклайди. Киши ишончли бўлиши учун тўғри сўз бўлиши лозим. Ёлғон сўзлаш эса, фисқу фужурга етаклайди. Фисқу фужур дўзахга етаклайди. Киши ёлғон гапиравериб, Аллоҳ ҳузурида ҳам ёлғончига айланади». Муттафақун алайх.

Абу Холид Ҳаким ибн Хизом ривоят қилган ҳадисда Росулуллоҳ ﷺ шундай дейдилар:

«الْبَيْانُ بِالْخَيْرِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا، فَإِنْ صَدَقا وَبَيَّنَا بُورَكَ لَهُمَا فِي بَيْعِهِمَا، وَإِنْ كَتَمَا وَكَذَبَا مُحْقِّقُتْ بِرَكَةُ بَيْعِهِمَا»

«Агар икки киши ўзаро бай қилсалар тарқамай туриб байни бекор қилишда ихтиёрлидир. Агар улар тўғри сўз бўлишса ва ҳеч нарсани яширмай айтишса, уларнинг

байида барака бўлади. Агар улар айбларни яширишса ва ёлғон гапиришса, байларининг баракаси бўлмайди». Муттафақуң алайх.

Абдуллоҳ ибн Амр رضдан ривоят қилинишича, Росулуллоҳ صلی اللہ علیہ وسالہ وآلہ وسالہдан инсонлар ичидаги энг афзали ким деб сўрашган эди, У киши:

«كُلُّ خَمْوُمُ الْقُلُبِ، صَدُوقُ اللِّسَانِ»

«Қалби тоза ва тўғри сўз киши», дедилар. Шунда сахобалар тўғри сўзни биламиз, қалби тоза нима дегани деб сўрашди. Шунда Росулуллоҳ صلی اللہ علیہ وسالہ وآلہ وسالہ:

«هُوَ التَّقِيُّ النَّقِيُّ، لَا إِنْمِ فِيهِ وَلَا بَغْيٍ، وَلَا حَسْدًا»

«Соф тақво бўлиб, гуноҳ, боғийлик, нафрат ва ҳасаддан покликдир», дедилар. Ибн Можжа ривояти, Албоний сахих деган.

Убода ибн Сомит ривоят қилган ҳадисда Росулуллоҳ صلی اللہ علیہ وسالہ وآلہ وسالہ шундай дейдилар:

«اضْمَنُوا لِي سِتًا مِنْ أَنْفُسِكُمْ، أَضْمَنْ لَكُمْ الْجَنَّةَ؛ اصْدُقُوا إِذَا حَدَّثْتُمْ، وَأَوْفُوا إِذَا وَعَدْتُمْ، وَأَدُوا إِذَا أُوْمِئْتُمْ، وَاحْفَظُوا فُرُوحَكُمْ، وَغَصُّوا أَبْصَارَكُمْ، وَكُفُّوا أَيْدِيَكُمْ»
«Олти хислатни маҳкам тутсангиз, сизларга жаннат бўлишига кафилман. Сўзласангиз тўғри сўзланг, ваъда берсангиз вафо қилинг, омонатга хиёнат қилманг, авратларингизни беркитинг, кўзингизни (ҳаромдан) юминг ва кўлингизни тийинг». Суютий Жомеус Сағир китобида ривоят қилган.

Абу Мұхаммад Ҳасан ибн Али ибн Абу Толиб айтади: Росулуллоҳ صلی اللہ علیہ وسالہ وآلہ وسالہ шундай деганларини ёдлаб олганман:

«دَعْ مَا يَرِيُّكَ إِلَى مَا لَا يَرِيُّكَ، فَإِنَّ الصِّدْقَ طَمَانِيَّةٌ، وَإِنَّ الْكَذِبَ رِيَّةٌ»

«Ўзинг учун шубҳали бўлган нарсани ташлаб, шубҳали бўлмаган нарсани ол. Чунки садоқат хотиржамлик, ёлғон эса шубҳадир». Термизий ривояти.

Али رض айтади: «Росулуллоҳ صلی اللہ علیہ وسالہ وآلہ وسالہ одамларнинг энг сахийиси, тўғри сўзлиси, мулойим феъллиси ва дўстликда хурматлиси бўлган эдилар. У кишини кутилмаганда кўрган одам, ҳайбатланар ва ким аралашиб юрса, яхши кўриб қолар эди. У

киши ҳақида таъриф берган одам: Росууллоҳ گага ўхшаганини у кишидан олдин ҳам кейин ҳам кўрмаганман деб таъриф берар эди.

Росууллоҳ одамлар ичиде энг тўғри сўзли, энг тақволи ҳамда илм, амал, имон ва ишончда энг етуги эдилар. Қавми ичиде энг тўғри сўзлиси бўлиб, бу борада бирортаси шубҳаланмас эди. Қавми у кишини Муҳаммад Амин деб аташлари ҳам бежиз бўлмаган. Шунинг учун Римликлар подшоҳи Иракли Абу Суфёндан Росууллоҳ ғоннинг сифатларини сўраганда Абу Суфён у кишининг мазкур сифатларини айтиб берди. Шунда Иракли: Сизлар у айтмаган гапни айтди, деб ёлғон гапира оласизларми? деган эди, Абу Суфён йўқ, деб жавоб берди. Иракли эса: Одамларга ёлғон гапирмаган киши Аллоҳ ҳақида ёлғон гапирадими, деб сўрайди. Бухорий ва Муслим ривояти. Абу Суфён Соҳр ибн Ҳарб Иракли тўғрисидаги узун ҳикоясида шундай дейди: Иракли: У (яъни Пайғамбар ғизларни нимага буюряпти? деган эди, бундай жавоб бердим: «Ёлғиз Аллоҳга ибодат қилинг, унга бирор нарсани шерик қилманг ва аждодларингиз айтган нарсани ташланг, деяпти. Шунингдек намоз ўқиш, тўғри сўзлаш, камтар бўлиш ва қариндошлик алоқаларини маҳкам тутишга буюряпти». Муттафақун алайх.

Мусаввир ибн Махрама айтади: Абу Жаҳлга: Эй тоға сизлар Муҳаммад айтмаган гапни айтди, деб айблайсизларми? деган эдим, У: Эй жияним, Аллоҳга қасамки, ичимизда Муҳаммадни ёшлигига Амин (ишончли) деб чакиришар эди, сочига оқ тушганда эса, у ёлғон гапирмайди деди. Шунда мен: Эй тоға нимага унда у кишига эргашмайсизлар деган эдим, у: эй жияним биз Бану Ҳошим билан шараф талашар эдик. Улар ҳожиларни таомлантиrsa биз ҳам таомлантирап, уларга сув берса биз ҳам сув берар ва қўшничилик қилса биз ҳам қўшничилик қилар эдик. Қачон карвонда юришга чиқсан улар билан teng эдик. Бир кун улар биздан Пайғамбар чиқди деган эди биз бу борада қачон етиб оламиз дедик. Ибн Қойим (Жалоум афҳом) китобида келтирган.

Бухорий Ибн Аббосдан қилган ривоятда шундай дейди:

﴿وَأَنذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ﴾

«Ва яқин қариндош-уругларингизни (Аллоҳнинг азобидан) огоҳлантиринг!» [Шуаро 214]

ояти нозил бўлгач, Пайғамбаримиз ﷺ Сафога чиқиб: Эй Фаҳр, Адий ва Қурайш қабилалари деб қичқирдилар. Шунда улар йиғилишди ва чиқишга кодир бўлмаган киши нимага чақирганини билиш учун одам юборди. Абу Лаҳаб ва Қурайш ҳам келди. Шунда Росулуллоҳ ﷺ:

«أَرَيْتُكُمْ لَوْ أَخْبِرْتُكُمْ أَنَّ حَيْلًا بِالوَادِي تُرِيدُ أَنْ تُغَيِّرَ عَيْنَكُمْ، أَكُنْتُمْ مُصَدِّقُيَّ»

«Агар мен сизларга водийда отлиқлар турибди, улар сизнинг устингизга бостириб келишни истаяпти десам ишонасизларми?» дедилар. Улар эса: Албатта ишонамиз. Чунки сени фақат тўғри сўзли киши сифатида биламиз, дейишли. Шунда У киши:

«فَإِنَّ نَذِيرً لَكُمْ يَنِّيَّدِي عَذَابٍ شَدِيدٍ»

«Мен сизларни қаттиқ азобдан огоҳлантираман», дедилар. Шунда Абу Лаҳаб: Куриб кетгур, бизни шунга чақирдингми деди. Шунда

﴿تَبَتَّ يَدَآءِي لَهِبٍ وَتَبَ مَا أَغْنَى عَنْهُ مَالُهُ، وَمَا كَسَبَ﴾

«Абу Лаҳабнинг қўллари қуригай-ҳалок бўлгай! (Аниқки), у қуриди-ҳалок бўлди! Мол-мулки ва касб қилиб топган нарсалари унга асқотгани йўқ!» [Масад 1-2] ояти нозил бўлди. Бухорий ривояти. □

ПАЙГАМБАРИМИЗ ОДАМЛАР ИЧИДА ЭНГ ЖАСУРИ БЎЛГАН ЭДИЛАР

Ҳақиқий мўмин мустаҳкам ирода ва кучли қасд эгаси бўлиши, ҳаёт ишларини Аллоҳнинг ёрдамига бўлган мустаҳкам имон ва ишончдан келиб чиқкан шижаот билан амалга ошириши лозим...

Пайғамбаримиз золимга қарши мазлум билан бирга туриши у кишининг жасоратидан бир намуна бўлган эди. Ҳолбуки, ушбу золим Росууллоҳ ва Аллоҳнинг динига қаттиқ адоватда эди. Маккадан ҳижрат қилинишидан олдин Росууллоҳ қавми тарафидан бўлган адovat ва озор энг баланд чўққисига чиқди. Золим (Абу Жаҳл)нинг қўлида куч бўлиб, қавми уни ҳимоя қилар эди. Ёт одам унинг зулмидан қутулиши амри маҳол эди. Ривоят қилинишича, (Ирошлиқ) бир киши Маккага түя сотгани келди. Аллоҳ ва Росулининг душмани бўлмиш Абу Жаҳл ундан түя сотиб олди ва пулини чўзиб юборди. Шунда түянинг эгаси одамларни ёрдамга чакириб, зулмга қарши ёрдам беришларини талаб қилди. Лекин ҳеч ким ёрдам бермади. Бу ишга гувоҳ бўлган қурайшлик бир жамоа уни ёрдам сўраб Росууллоҳга боришини айтди. Улар бу ишни унинг устидан кулиш учун қилишди. Чунки улар Росууллоҳ билан Абу Жаҳл ўртасида адovat борлигини билишар эди. Шунда бояги киши Росууллоҳ олдига бориб: Эй Аллоҳнинг бандаси Абул Ҳакам ибн Ҳишом менинг ҳаққимни бермаяпти. Мен бу ерлик эмасман, мусофиран. Анави кишилардан ҳаққимни олиб берадиган одам ҳақида сўрасам, сизни тавсия қилишди. Аллоҳ сизга раҳм қилсин менинг ҳаққимни олиб беринг, деди. Ҳалиги одам Росууллоҳ билан бирга Абу Жаҳлнинг олдига боришиди. Абу Жаҳлнинг одамлари ҳалиги шикоятчининг Росууллоҳ билан бирга қолганини кўришгач, ораларидан бирига: «Ортларидан бор қарачи нима қиларкин?» дейишиди.

Ровий деди: Росууллоҳ Абу Жаҳлнинг уйига бориб эшигини қоқдилар. Ичкаридан: «Ким у?» деган овоз келгач, Мухаммад : «Менинг олдимга чиқ» дедилар. Абу Жаҳл ташқарига чиқди, ранги бўздей оқариб кетди. Шунда Росууллоҳ : «Бу одамнинг ҳаққини бер!», дедилар. Абу Жаҳл: «Яхши унинг ҳаққини олиб бермагунимча кетиб қолма», деди. Сўнг ичкарига кириб ҳаққини олиб чиқиб тўлади. Кейин Росууллоҳ у ердан узоқлашдилар ва ҳалиги одамга: «Ҳақ сеники эди ва у олинди» дедилар. Ирошлиқ эса, қайтишида унга маслаҳат берган мажлис олдида тўхтаб: «Аллоҳ Мухаммадни мукофотласин, Абулҳакамдан ҳаққимни олиб берди», деди...

Росулуллоҳ ﷺ нинг жанг майдонида қилган жасоратига келсак, Али ибн Абу Толиб ﷺ айтади: Жанг қизиб, одамлар бир-бирига тўқнашган пайт Росулуллоҳ ﷺ ни ҳимоя қиласр эдик. Лекин у киши барчамиздан кўра душманга яқинроқ бўлар эди». (Ином Ахмаднинг Муснад китоби, 2/343). Ўзи аслида аскар ўз қўмондонини ҳаётини сақлаш учун ҳимоя қиласр, у билан ҳимояланниш учун эмас. Лекин Пайғамбаримиз ﷺ нинг жасорати у кишини доим душманга яқин қиласр.

Росулуллоҳ ﷺ ахли оиласи ва саҳобалари хатарга йўлиқкан пайтда ҳам жасорат кўрсатганлар. Бу ҳақда Анас ибн Молик шундай дейди: «Пайғамбаримиз ﷺ одамлар ичидә энг яхши, энг саҳий ва энг жасури эдилар. Бир куни тунда Мадина ахли қўрқиб кетди ва овоз келган тарафга қараб кетишиди. Росулуллоҳ ﷺ уларни йўлда учратди ва ҳаммадан олдин овоз чиқсан томонга етиб борди. У киши Абу Талханинг эгарланмаган яланғоч отини миниб олган ва бўйнида қиличи бор эди. Росулуллоҳ ﷺ: «Эй инсонлар қўрқманглар», деб икки марта такрорлади. Сўнг от ҳақида «биз унинг у сув-денгизлигини кўрдик» ёки «у сув-денгиздир» дедилар. (Яъни отнинг учқурлиги сув оқимилик тез). Росулуллоҳ ﷺ бу ерда ахволни ўрганиб, одамларни тинчлантирилар ҳамда уларни хотиржам бўлишга ва қўрқмасликка буюрдилар. Балки у киши от ҳақида ҳазиллашиб, уни ҳаракати тезлиги ҳақида гапирдилар... Бошқа ҳодисада Росулуллоҳ ﷺ нинг жасорати янада ёрқинроқ суратда намоён бўлди. Росулуллоҳ ﷺ бир куни саҳобалар билан бирга Нажд томонга жанг қилиш учун чиқдилар. Дараҳтлари кўп водийга келишгач, Росулуллоҳ ﷺ бир дараҳт остига тушдилар ва қиличини унинг шохига осдилар. Шунда саҳобалар ҳам дараҳтлар остида салқинлаш учун тарқалиб кетишиди. Росулуллоҳ ﷺ дараҳтнинг соясида уйкуга кетгач, бир аъробий яширинча у киши томонга ўрмалаб бориб, қиличини олди. Шу пайт Росулуллоҳ ﷺ уйғониб караса ҳалиги киши қилич кўтариб у кишининг боши узра туар эди. Росулуллоҳ ﷺ ўзи ёлғиз бўлиб саҳобалар водийга тарқаб кетганидан ҳеч ким уни сезмади. Шунда ҳалиги киши Росулуллоҳга яқинлашиб келарди ва ўз мақсадимга етдим деб гумон қилди. Чунки ҳаёлида ёлғиз ухлаётган одам қуролли кишига қаршилик қила олмайди, деб ўйлади. Сўнгра: Эй Муҳаммад сени мендан ким ҳимоя қила олади деди. Росулуллоҳ ﷺ қўрқмасдан ва ишонч билан «Аллоҳ» деди. Ҳалиги киши эса сергак тортди, чунки жавоб уни саросимага солган эди. Сўнг яна саволини такрорлаб

сени мендан ким ҳимоя қила олади деди. Росууллоҳ ﷺ бундай ҳолатга тушиб қолган қўпчиликдан фарқли ўлароқ ҳамда жасурлик ва ишонч билан «Аллоҳ» деб жавоб бердилар.

Росууллоҳъ нинг жасорати қалби Аллоҳга ошнолиги ва У Зотга суюнганлигининг натижаси эди... Шунда ҳалиги киши қўрқиб кетди ва оддий инсон олдида турмаганини ҳис қилди, натижада қўлидан қиличи тушиб кетди. Росууллоҳ ﷺ қилични олиб, ҳалиги кишига: сени мендан ким ҳимоя қила олади?!» дедилар. Шунда ҳалиги киши: яхши олувчи бўл деди.

Росууллоҳ ﷺ: «**Аллоҳдан бошқа илоҳ йўқ**», деб гувоҳлик берасанми деди. У: йўқ, лекин сен билан уришмайман ва уришганлар билан бирга бўлмайман деб ваъда бераман деди. Шунда Росууллоҳ ﷺ уни қўйиб юборди. Ҳалиги киши эса, шериклари олдига бориб, мен сизларнинг олдингизга энг яхши одам олдидан келяпман деди... Айтишларича, у Исломни қабул қилиб, қавми олдига қайтган ва у сабабли кўп одамлар ҳидоят топган.

Пайғамбаримиз ﷺ Умматини жасоратли бўлишга кўп унданганлар ва уларни Аллоҳни севиш ва рози қилишга жалб қилганлар. Росууллоҳ ﷺ айтадилар:

«ثَلَاثَةٌ يُحِبُّهُمُ اللَّهُ - عَزَّ وَجَلَّ - وَذَكْرُهُمْ: وَرَجُلٌ كَانَ فِي سُرِيَّةٍ فَلَقِوا الْعَدُوُ فَهُمُوا، فَأَقْبَلُ بِصَدْرِهِ حَتَّى يُقْتَلَ أَوْ يُفْتَحَ اللَّهُ لَهُ»

«Аллоҳ Азза ва Жалла уч кишини яхши кўради. Улардан бири сария ичида бўлиб, душманга йўлиққан ва мағлубиятга учрагач, ўлдирилгунича кўксини тутган ёки Аллоҳ у туфайли ғалаба берган кишидир». Насойи ва Аҳмад ривояти.

Росууллоҳ ﷺ бирор кун ҳам ўз жасоратини ўч олиш учун ишлатмадилар, балки у кишининг жасорати фақат Аллоҳ учун бўлган эди. Шунинг учун мўминлар онаси Оиша رضي الله عنه шундай деган эди:

«مَا ضَرَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْئًا قَطُّ بِيَدِهِ، وَلَا امْرَأً، وَلَا خَادِمًا، إِلَّا أَنْ يُجَاهِدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَمَا نِيلَ مِنْهُ شَيْءٌ قَطُّ، فَيَنْتَقِمَ مِنْ صَاحِبِهِ، إِلَّا أَنْ يُنْتَهَكَ شَيْءٌ مِنْ حَارِمِ اللَّهِ، فَيَنْتَقِمَ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ»

«Росууллоҳ ﷺ қўли билан бирор нарса, на аёл ва на хизматкорни урмаганлар. Фақат Аллоҳнинг йўлида жиход қилганларидаги уришлари бундан мустасно. У зотни бирор киши ранжитса ундан ўч олмаганлар, магар Аллоҳ ҳаром қилган нарса билан ранжитилсагина Аллоҳ Азза ва Жалла учун ўч олганлар». □

УЛАРНИНГ ҲИДОЯТЛАРИГА ЭГРАШИНГ: РОБИА ИБН КАЬБ

Робиа ибн Каъб айтади: Қалбимни имон нури ёритиб, юрагим Ислом тушунчалари билан тўлган вақтда ёш йигит эдим. Росууллоҳ ғени биринчи кўришим биланоқ, у кишини яхши кўриб қолдим. Бутун вужудим менга бўйсунмай у киши томон талпинар эди. Мен у кишига шу даражада боғланиб қолдимки, бошқа нарсага эътибор бермай қўйдим. Бир куни ўзимга ўзим эй Робиа ҳолинггавой бўлсин, нима учун ўзингни Росууллоҳ ғага хизмат қилиш учун багишламаяпсан, у кишига бориб, бу ҳақда айт, агар рози бўлса, у кишига яқинлашиш билан саодатли бўласан, муҳаббатини қозонасан, ҳамда дунё-ю охират яхшилигига эга бўласан дедим. Шундан хеч қанча вақт ўтмай, Росууллоҳ ғага ўзимни тавсия қилдим ва у кишига хизматкор бўлишдек баҳтга мұяссар бўлишни умид қилдим. Умидим бекор кетмади. Чунки у киши мени хизматкор бўлишимга рози бўлдилар. Мен шу кундан бошлаб, Росууллоҳ ғага соядек эргашдим. У киши қаерга борса, ортидан эргашар ва атрофида доим айланар эдим. Агар мен тарафга назар ташласалар, ўша онда ҳузурида бўлар эдим. Агар бирор ҳожатини битирмоқчи бўлсалар, зудлик билан уни бажарар эдим. Кун бўйи у кишига хизмат қиласр эдим, кеч кириб, хуфтонни ўқиб бўлгач, уйига кириб кетар эдилар. Мен ўшандагина қайтишга уринар эдим. Лекин ўшанда ҳам ўзимга ўзим эй Робиа қаёққа кетяпсан? Эҳтимол, Росууллоҳ ғенинг тунда ҳам эҳтиёжи бордир деб, у кишининг эшиги олдида ўтираср ва остонасидан жилмас эдим. Росууллоҳ ғага эса, туни билан намоз ўқир ва унда Фотиха сурасини ўқиганини эшитар эдим. Росууллоҳ ғага намозни туннинг тонгга яқин қисмигача давом эттираср эдилар. Мен эса, чарчаб у ердан кетар ёки ухлаб қолар эдим. Кўпинча У кишини (Самиаллоҳу лиман хамидаҳ) деганини эшитар ва Фотиха сурасини такрорлаганидан кўпроқ турганини билар эдим.

Росууллоҳ ғенинг шундай одати бор эдики, ким у киши учун яхшилик қиласа, уни ундан кўра яхшироқ нарса билан мукофотлар эдилар. Бир куни мени ҳам хизматларим эвазига ундан кўра яхшироқ нарса билан мукофотлашни хоҳлаб: «Эй Робиа ибн Каъб» деган эди, мен: Лаббай Эй Аллоҳнинг Росули дедим. Шунда у киши : «Мендан бирор нарса сўра, мен уни сенга бераман», дедилар. Мен бироз ўйланиб, эй Аллоҳнинг Росули менга муҳлат беринг, нима сўрашим ҳақида фикрлаб олай, сўнг сизга айтаман дедим. Росууллоҳ ғаг: «Ўзинг биласан», дедилар. Мен ўша кунларда бир камбағал йигит бўлиб, менинг на аёлим, на

бойлигим ва на уйим бор эди. Балки ўша кунларда ўзимга ўхшаган камбағал мусулмонлар билан масжиддаги суфада яшар эдим. Одамлар бизни Ислом меҳмонлари деб аташар ва бирор мусулмон Росууллоҳга садақа олиб келса, унинг барчасини бизга юборар эдилар. Агар бирортаси ҳадя олиб келса, ундан бирор нарса олиб қолиб, қолганини бизга берар эдилар.

Шунда нафсим Росууллоҳдан дунё матоларидан сўрашни, шунда қашшоқликдан қутулиб, бошқалар каби бойлик, аёл ва бола чақали бўлишимни хоҳлади. Лекин мен шу ондаёқ ўзимга айтдимки: Қуриб кетгур Робиа ибн Каъб, дунё ўткинчи ва фоний нарсадир, Аллоҳ Таоло сенга унда маълум ризқ белгилаб кўйган, ундан ортиқчасига эга бўла олмайсан. Росууллоҳ ﷺнинг Аллоҳ хузурида ўзига яраша мартабаси бор, У киши Аллоҳдан сўраса, қайтармайди. Шунинг учун У кишидан Аллоҳ сенга охират фазлидан беришини сўрашини талаб қил дедим. Қалбим шу билан таскин топди. Сўнг Росууллоҳнинг олдига келган эдим, у киши: «Эй Робиа нима дейсан», дедилар. Шунда мен: «Эй Аллоҳнинг росули мен сиздан Аллоҳга мени жаннатда ўзингиз билан бирга қилишга дуо қилишингизни сўрайман дедим. Росууллоҳ ﷺ эса: «Сенга буни ким тавсия қилди», дедилар. Мен: Аллоҳга қасамки ҳеч ким тавсия қилмади. Лекин сиз менга сўраганингни бераман деганингиз учун биринчи дунё матосидан сўрасаммикан дедим. Лекин ҳеч қанча вақт ўтмасдан, ўткинчи нарсадан кўра абадий нарса сўраган афзал деб топдим. Шунинг учун сиздан мени ўзингиз билан жаннатда бирга бўлишимни сўраб Аллоҳга дуо қилишингизни талаб қиляпман, дедим. Росууллоҳ ﷺ узоқ жим турдиларда: «Эй Робиа бундан бошқасини хоҳламайсанми?» дедилар. Шунда мен: Йўқ, эй Аллоҳнинг Росули мен сиздан сўраган нарсага бошқасини алмаштирмайман дедим. Росууллоҳ ﷺ эса: «Ундей бўлса, ўзинга кўп сажда қилишни лозим тут», дедилар. Мен у кишига дунёда хизматкор ва ҳамсуҳбат бўлганим каби шу кундан бошлаб жаннатда у киши билан бирга бўлиш учун доим ибодат билан машғул бўлишни одат қилдим.

Ушбу воқеага узоқ вақт ўтмай, Росууллоҳ мени чақириб: «Эй Робиа уйланмайсанми?!» дедилар. Шунда мен: Эй Аллоҳнинг Росули бирор нарса сизга хизмат қилишдан машғул қилиб қўйишини хоҳламайман. Бундан ташқари, менда хотинга берадиган маҳр ва яшайдиган уй йўқ дедим. Росууллоҳ ﷺ эса, сукут қилдилар. Яна бир куни мени кўриб: «Эй Робиа уйланмайсанми?!» деган эдилар, мен аввал нима деган бўлсам ўшани такрорладим.

Лекин мен ўзим ёлғиз қолганимда, ўзимдан ўтган нарсага пушаймон ҳам бўлдим ва ўзимга эй Робиа ҳолингга вой бўлсин. Аллоҳга қасамки, Пайғамбаримиз ﷺ сенинг дин ва дунёйингни ислоҳ қиласидиган нарсани сендан яхшироқ билади-ку. Сенда нима борлигини ҳам яхшироқ билади-ку. Агар Росулуллоҳ ﷺ яна уйланишга чақирса рози бўл дедим. Мана шунга узоқ вақт ўтмасдан Росулуллоҳ ﷺ: «Эй Робиа уйланмайсанми?!» дедилар.

Шунда мен: Майли Эй Аллоҳнинг Росули... Лекин менинг аҳволимни биласиз, ким ҳам менга хотин бўлишга рози бўлади дедим. Росулуллоҳ ﷺ: «Фалончига бор ва Росулуллоҳ фалончи қизингизни менга беришингизни буюрди деб айт», дедилар. Мен уялганча уларнинг олдига бориб, Росулуллоҳ ﷺ фалон қизингизни менга беришингизни айтдилар дедим. Улар фалончиними? дейишган эди, мен ха дедим. Улар: Аллоҳнинг Росули хуш келибсиз, Аллоҳнинг Росулининг элчиси хуш келибсиз дейиши.

Аллоҳга қасамки, Росулуллоҳ ﷺ бир ҳожатидан қайтгунича улар қизини менга никоҳлаб беришди. Мен Росулуллоҳ ﷺ хузурига бориб, Эй Аллоҳнинг Росули мен уйларнинг энг яхиси олдидан қайтдим. Улар менга ишонишиб ҳамда мени яхши кутиб олиб, қизини никоҳлаб беришди. Энди мен уларга маҳрни қаердан оламан.

Шунда Росулуллоҳ ﷺ: Бану Аслам қабиласи саййидларидан бўлган Бурайда ибн Ҳусайн чакириб: «Эй Бурайда Рабиага беш дирҳам миқдорда тилла йиғиб бер», дедилар. Сўнг улар менга ўша миқдорни йиғиб беришди.

Росулуллоҳ ﷺ менга «Мана буни олиб уларга бор ва бу қизингизнинг маҳри деб айт», дедилар. Мен маҳрни олиб бориб уларга бердим. Сўнг улар маҳрни олиб рози бўлишди ва ози ширин дейиши... Мен Росулуллоҳ ﷺ олдиларига бориб: Улардан кўра ҳурматлироқ қавмни кўрмадим. Чунки мен берган нарса оз бўлишига қарамасдан ози ширин дейиши дедим. Сўнг: Эй Аллоҳнинг Росули мен валийма қилиш учун ҳам ҳеч нарсам йўқ деган эдим, У киши Бурайдага қараб: «Робиага қўчкорни пулини йиғиб беринглар», дедилар. Улар менга катта семиз қўчкор сотиб олишди. Росулуллоҳ ﷺ менга қараб: «Оишага бориб, ўзининг олдидаги арпадан беришини айт», дедилар. Мен Оиша ﷺ олдига борган эдим, у менга саватни қарасанг етти соъ арпа бор, ўшани ол. Аллоҳга қасамки бизда ундан бошқа ҳеч нарса йўқ деди. Мен қўчкор ва арпани олиб аёлим оиласига бордим. Улар арпадан бир нарса тайёрлаймиз, қўчкорни эса дўстларингизга айтинг ундан

таом тайёрласинлар дейиши. Мен Исломга кирган биродарларим билан бирга қўчкорни олиб бориб сўйдик, терисини шилдик ва ундан таом пиширдик. Шундай қилиб нон ҳам пишди, овқат ҳам тайёр бўлди. Сўнг валиймани бошлаб, Росулуллохни чақирдим ва у киши чақириғимни қабул қилдилар.

Сўнг Росулуллоҳ менга Абу Бакр ёнидан бир ерни бердилар, натижада менга дунё (муҳаббати) кирди. Ҳатто Абу Бакр билан бир хурмо борасида келиша олмай қолдим. Мен хурмони менинг еримда десам, Абу Бакр йўқ у менинг еримда деди. Кейин жанжаллашиб, менга мен ёқтирмайдиган сўз айтиб қўйди. Лекин айтган сўзига пушаймон қилиб, Эй Робиа сен ҳам менга шундай сўзни қайтар бу менга жазо бўлсин деди. Мен: Аллоҳга қасамки, мен ундаи қилмайман дедим. У эса, ундаи бўлса, Росулуллоҳ олдига бориб, мендан қасос олишдан бош тортаётганинг хақида шикоят қиласман деди. Сўнг Росулуллоҳ томон кетган эди, ортидан бордим. Қавмим Бану Аслам эса менга эргашиб: У ўзи сўкишни бошлаб, Росулуллоҳга сендан олдин шикоят қиляптими?!? дейиши. Шунда мен: ҳолингизгавой бўлсин, бу кишини кимлигини биласизми? Ахир у мусулмонлар ичиде энг ёши улуғи бўлган Сиддиқ-ку. У ортига бурилиб, сизларни кўриб қолиши ва унга қарши менга ёрдам бериш учун келганингизни билиши ҳамда ғазабланиши мумкин. Шу аҳволда Росулуллоҳ хузурига борса у киши ҳам ғазабланиши мумкин. Иккисининг ғазабидан Аллоҳ ҳам ғазабланиши мумкин, унда Робиа ҳалок бўлади-ку дедим. Шундан сўнг қавмим ортига қайтди. Абу Бакр эса, Росулуллоҳга бўлган воқеани айтиб берди. Шунда Росулуллоҳ менга бошини кўтариб: Эй Робиа сен билан Сиддиқ ўртангизда нима бўлди дедилар. Эй Аллоҳнинг Росули у менга айтган сўзни ўзига ҳам айтишимни хоҳлаган эди, мен бу ишни қилмадим дедим. Шунда Росулуллоҳ : Ҳа сен у айтган сўзни унга айтма, лекин Аллоҳ Абу Бакрни кечирсинг деб айт деди. Шунда мен: Эй Абу Бакр сизни Аллоҳ кечирсинг дедим. Абу Бакр эса, кўзидан ёш оққан ҳолда қайтди ва айтар эдики: Эй Робиа ибн Каъб Аллоҳ сени мукофотласин, Аллоҳ сени мукофотласин. □

ПАРИЖДА СУННИЙ АРАБ КҮПЧИЛИГИГА ҚАРШИ ТУРИШ УЧУН «АРАБ НАСРОНИЙЛАРИНИНГ БИРИНЧИ КОНФЕРЕНЦИЯСИ» БҮЛЛІБ ЪТДИ

Франция пойтахти Парижнинг «Меридиан» меҳмонхонасида 2019 йил 23 ноябрда «Араб насронийларининг биринчи конференцияси» тадбирлари якунига етди. Конференцияда турли араб давлатларидан келган 100 нафар сақоғий, ижтимоий ва сиёсий соҳа вакиллари, оммавий ахборот воситалари ходимлари иштирок этди. Конференция араб насронийларидаги «экзистенциал хавотирни» (мавжудлик хавотирини) муолажа қилиш учун ҳамда улар ўз юртларида диний озчилик бўлгандлари сабабли ҳужумга учраганларидан кейин насронийликнинг қонунийлигини тасдиқлаш мақсадида ўтказилди. Конференцияда таъкидланишича, зўравонлик озчиликларнинг барчасига етиб борган. Шунингдек, Сурия ва Ироқдаги миллий давлатларга таҳдид солиб, баъзи насронийларни сунний араб кўпчилигига қарши туриш учун чет давлатлардан ёрдам сўрашга ҳамда диний озчиликлар иттифоқини тузиш таклифи билан чиқишига мажбур қилган. Конференция иштирокчилари ялпи йиғинда ва маҳсус учта йиғилишда араб минтақасида насронийлар йўлиқаётган муаммоларни мухокама қилишди. Уларга кўра, бу муаммолар учта муаммода: зўравонлик, экстремизм ва терроризмда гавдаланади. Минтақадаги насронийлар танловлари икки таклиф орасида ўзгариб турди: Биринчи: Диний ўзликни яшириш ва минтақада сунний араб кўпчилигига қарши озчиликлар иттифоқини ташкил қилиш орқали диний ўзликни ҳимоя қилиш, яна бунга қўшимча хорижий ҳимояни излаш. Иккинчи: Насронийларнинг ўз юртларида ассимиляция бўлиши ҳамда ўз масалаларини кўпчилик ва озчиликдан айри ҳолда ҳамюртлари билан ҳамкорликда юргизиши. Конференцияга тайёргарлик олти ойдан кўпроқ давом этди.

Конференциянинг Францияда ўтказилгани ҳақида сурялилк сиёсий мухолафатчи Мишел Кило шундай деди: «Биз конференциямизни Францияда ўтказамиз. Чунки Франция бундай учрашувлар учун энг муносиб жой... Биз Париждага ўтказилган конференциялар араблар қисматини белгилаган энг мухим конференциялар эканини унутмаймиз. 1913 йили ўтказилган «араблар конференцияси» ҳам мана шундай конференциялардан биридир. Бизнинг ушбу конференциямиз биринчиси ҳам, охиргиси ҳам эмас». Суриялик сиёсатчи Жорж Сабро конференцияда қатнашгани ҳақида шундай деди: Мен биринчидан сурялилк, иккинчидан насроний бўлганим учун конференцияда иштирок этдим... Ушбу юртдаги насроний ва мусулмон элиталарнинг вазифаси «Бу юрт мусулмонлар юрти бўлганидек насронийларнинг ҳам юртидир», дея очиқ эълон қилишдир. Ливанлик сиёсатчи Форис Сайднинг таъкидлашича, конференция биринчи бор кузатувчи ҳайъатни ташкил қилди. Бу ҳайъат маҳаллий эмас, балки арабий ҳайъатдир. У вазиятларни мухокама қилиб, таҳлил қиласида ва араб дунёсида белгилари аниқ бўлған босқичга қандай ўтиш мумкинлиги ҳақида ўз таклифини айтади». У «ҳар бир фуқаронинг хуқуқларини таъминлайдиган фуқаролик давлати бизнинг танловимиздир», деб тақрорлади.

Ал-Ваъй: Ушбу конференция яқинда Байрутда ўтказилган насроний, «Шарқ учрашуви» конференциясидан кейин бўлиб ўтди. «Шарқ учрашуви» конференциясида ҳам насроний, курд, язид, шиа, алавий ва булардан бошқа озчиликлар вакиллари иштирок этишди. Улар айтганидек, ушбу икки конференция сунний араб кўпчилигига қарши туриш учун ўтказилди... Бугунки кунда озчиликларнинг битта иттифоқда бирлашиши яна қайталанмоқда. Мишел Кило 1913 йили ўтказилган Париж конференцияси ҳақида: бу конференция араблар тақдирини белгилаган энг мухим конференциялардан биридир», деб айтганидек, олдин озчиликларнинг битта иттифоқда бирлашиши Исломий давлатни парчалаш учун ташқи аралашувга замин яратувчи омил бўлган. Бугун ҳам тикланиши кутилаётган Исломий давлатнинг тикланишига зарба бериш учун ташқи аралашувга замин яратишни кўзлашмоқда. Аллоҳ уларнинг ортидан (барча нарсани билиб) ихота қилиб тургувчидир. □

АРАБ ҚҮЗГОЛОНЛАРИ ҚАНДАЙ ТҮСИҚЛАРГА УЧРАМОҚДА? ҚҮЗГОЛОНЛАР ҚИСМАТИ ҲАҚИДА ТАРИХ НИМА ДЕЙДИ?

Бу франциялик икки журналист ўртасидаги күшма мақоланинг сарлавҳасидир. Франциянинг «Ориан 21» веб-сайти нашр қилган ушбу мақола муаллифлари Ўрта Шарқ ва Шимолий Африка ишлари бўйича экспер特 Алан Грейш ва Жан-Пьера Серенилардир.

Аввало, мақола муаллифлари бугунги кунда араб дунёси илк тўлқини 2010 йил декабр ойида Тунисда бошланган норозилик намойишлари ва қўзғолонларнинг иккинчи тўлқинига гувоҳ бўлаётганига эътиборни тортади... Кейин, аксилқўзғолон халқ ҳаракатига қарши кучларини сафарбар қилиб, қўзғолончиларни бостириш, уларни пул билан кўмиш (алдаш) ва шаклий чекинишларни қилиш ўртасини қандай жамлаганини ҳамда эски система мослашишга ва қаршилик кўрсатишга қодирлигини қандай кўрсатганини ойдинлаштириб беради. Муаллифларга кўра, бундан қўзғолонларни эгаллаб олиб, барбод қилиш кўзланган. Баъзи кишиларни, айниқса Фарбагиларни «барқарорлик» қайта тикланди деган хаёл чулғаб олган ва лекин бироз вақт ўткач бу хаёл тарқалган. Чунки 2019 йилга келиб Судан, Ироқ, Жазоир, Ливан ва ҳатто Мисрда яна қўзғолон аланга олди... Муаллифларнинг билдиришича, иккинчи тўлқиннинг сабаблари олдинги тўлқин сабабларидан фарқ қиласиди. Бу сабаблар халқларнинг мустабид ҳукуматларга бўйсунишида ва чидаб бўлмас иқтисодий вазиятдан азият чекишида ўз ифодасини топади. Бундан ташқари, ҳукмдорларнинг ўзларини ҳимоя қиласидан хавфсизлик кучларини кучайтириши ҳамда бу кучларнинг ҳамма жойда пойлоқчилик қилиши ва эркинликларни бўғиши ҳам қўзғолонларга сабаб бўлган...

Муаллифларнинг айтишича, янги халқ ҳаракати ўтмишдан сабоқ олиб, милитаризацияни (ҳарбийлаштиришни) рад этди ва ўзини тоифачилик асосидаги бўлинишлардан узоқлаштириди... Бироқ, у катта тўсиққа дуч келди. У дуч келган бу тўсиқ янги иқтисодий ва ижтимоий низомдир... Кейин, улар ушбу қўзғолонларнинг вужудга келишига олиб келган мухим нұктани айтиб ўтадилар. Бу нұкта ташқи халқаро омил бўлиб, у глобализациянинг таъсирида ва янги иқтисодий либерализмнинг ғолиб келишида намоён бўлади. Ушбу янги иқтисодий либерализм эркин савдога ҳамда Халқаро Валюта Фонди ривожланишининг ягона йўли қилиб белгилаган ва уни асло шафқат қиласдан юртларга мажбурун жори қилаётган режаларига асосланади... Ташқи омилга ички омил ёрдам берди. Чунки, ҳусусий сектор давлат секторларининг вазифаларини ўз зиммасига олмайди. Қолаверса, ҳусусий сектор ўғирланган пулларни «солиқ бошпанаси» (оффшор зона)да ишлатади... Буларнинг халқларга таъсири кучли бўлди ва касбий малакага эга бўлган миллионлаб ёшларни хижрат қилишга мажбур қилди... Ва ниҳоят, муаллифлар араб қўзғолонларнинг иккинчи тўлқини бошланганида бошқарув режими янада заифлашишини ва бутун сиёсий синфга нисбатан ишончсизлик пайдо бўлишини айтиб ўтадилар. Уларга кўра, сиёсий синфлар ўзаро тил бириткиришган. Бу тил бириткириш Ироқ ва Ливандаги бойлилкка эга бўлган барча партиялар ўртасида яқол намоён бўлади... Ечимга келсак, муаллифларнинг айтишича, агар туб сиёсий ўзгаришлар амалга оширилмаса барқарорлик асло қайта тикланмайди. Уларга кўра, ҳозирги элитанинг ҳокимиятда қолиши тартибсизликларнинг кенгайишини англатади. Бу тартибсизликлардан Ал-Қоида, Давлат ташкилоти ва булардан бошқа ҳозирча майдонда очиқ кўринмаган экстремистик ташкилотлар фойдаланади... Муаллифлар ҳозирги кунда нурни кўра оладиган янги плюралистик маданиятга ҳамда халқлар эхтиёжларини таъмин эта оладиган миллий иқтисодий ривожланишга асосланган бошқа йўлни топишин ечим деб ҳисоблайдилар.

Ал-Ваъй: Бу икки журналист ушбу қўзғолонларнинг бошланшишига эркин савдога асосланган неолиберал моделни қабул қилган буюк давлатлар сиёсати сабаб бўлганини эътироф этишмоқда. Зоро, буюк давлатлар қабул қилган ушбу модел судхўрлик қарзлари билан давлатларни қийин ахволга солиб, юртлар бойликларини гаровга қўйиб қўйди, халқларни қашшоқлаштириди. Бунинг натижасида ҳеч қандай ривожланиш бўлмади, инфраструктура вайрон бўлди ва одамларнинг турмуш даражаси пасайиб кетди... Бу икки журналист ушбу қўзғолонлар аслида мустамлакачи Фарб сиёсатига ҳамда бойликларни талон-торож қилишда, одамларни қашшоқлаштириш ва адаштиришда Фарбнинг қўлидаги қурол бўлиб келган малай ҳукмдорларга қаратилганини ҳам зимнан эътироф этишмоқда. □